

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05

Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Cekovni račun. Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Pomoč Finski

Takoj po novem letu je finski zunanji minister Tanner imel po radiu govor, v katerem je brez ovinkov priznal, da sta sicer hrabrost finskega naroda in njegova ljubezen do svojih domovine neizčrpna, a da Finci sami ne bodo mogli zadržati navalne premočnega sovražnika, ako hitro in še pravočasno ne dobijo pomoči iz tujine. Finski zunanji minister je te besede izrekel, ko je poteklo že nekaj tednov, odkar je oskubljeni Svet zvezd narodov v Ženevi sklenil, da naj Fincem pomaga kdorkoli more in sta Anglija in Francija objavili svoj sklep, da bosta željo Zvezd narodov v pogledu Finske izpolnili, pa prave pomoči še vedno od nikoder ni bilo. Tannerjev klic se je slišal po vsej Evropi kot poslednji opomin malega trpečega naroda, ki se zaveda, da je »obrambni zid evropske omike proti barbarstvu boljševizma«, in da bo Evropa pomagala v prvi vrsti sama sebi, ako bo podprla Finsko v borbi z barskim sosedom.

Od Tannerjevega govora je minulo pet pet tednov in še vedno ni videti, da bi kje obstojala resna volja Fincem pomagati drugače, kakor z opevanjem njihovega junštva in z izrazi toplih čustev na naslov njihovega trpljenja in njihovih zmag, izvojevanih s hrabrostjo in poštenostjo, ki jima zgodovina nima zlepa primere. Sicer beremo, da se iz Švedske, Norveške in Danske priglašajo prostovoljci, da prihajajo prostovoljci tudi iz Amerike, ter da so nekatere države že poslane na Finsko nekaj orožja, a še več toplih odev in obvez za ranjence. Toda vse to so bile le neznatne kapljice na izsušeno, žejno zemljo. Vse to so le neznatni dokazi dobre volje, ki so hvaljevredni, a ki v nobenem primeru ne odgovarjajo, ne resnim in nujnim potrebam male Finske same, še manj pa seveda nevarnostim, ki se izza finskih bojišč oglašajo za ostale evropske narode, njihovo svobodo in njihovo omiko. Tako se z nova postavlja vprašanje, kako dolgo še bodo Finci vzdržali pritisk, ki postaja vsak dan hujši in s prihajanjem topljših mesecev tudi vedno bolj nevaren. Saj se iz uradnih poročil finskega vrhovnega poveljstva bere, da proti premoči tudi nadčloveški napori srca in telesa ne pomagajo.

Zato smo včeraj z začudenjem brali v govoru angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina, da se je vrhovni vojni svet zahodnih držav podrobno pečal z vprašanjem pomoči Finski, da je prva pomoč že prišla na finska bojišča in se tam izkazala dragocena, ter da je nadaljna pomoč že na poti. Chamberlain sicer ni povedal, v čem obstoja ta pomoč, toda iz raznih okoliščin, ki so jih objavljali zadnje čase časopisi, izhaja, da je misljena tako, da bo resno in stvarno razbremenila finsko armado, ki ji je treba, kot je priznal maršal Mannerheim sam, modernega orožja, predvsem pa letal ter hrabrih bojevnikov. Številni nastopi finskega letalstva v zadnjih dneh so dokaz za to, da je prva izdatna pomoč torej res prišla, srditi napadi sovjetske armade na vseh odsekih pa dokazujejo, da morajo tudi Sovjeti imeti poročila, da je nadaljna pomoč na poti in da morajo doseči nekaj uspehov takoj in z vsemi sredstvi, ker je nevarnost, da po prihodu okrepitev iz tujine svojega cilja sploh ne bodo več mogli doseči.

Anglija in Francija, ki prihajata poleg Amerike prvi v poštev pri podpiranju Finske — Amerika se je za enkrat oddolžila s posojilom 6 milijard din za nakup orožja — je razumljivo, da na vprašanje pomoči Fincem gledata tudi s stališča svoje lastne vojne z Nemčijo, ki je v prijateljskem zavezništvu s Sovjetijo, ki Finsko napada. Na eni strani se jima odpira možnost, da bi s podpiranjem Finske mogli izdatno utrditi svoje položaje na skandinavskem področju in še bolj zaščititi Švedsko in Norveško proti težnjam njunega nemškega nasprotnika, ter dobiti možnost, da na Baltiku, torej za hrbtom Nemčije, postavita fronto, ki bi bila Nemčiji lahko zelo nevarna, na drugi strani pa si ne smeta prikrivati dejstva, da si s polnim podpiranjem Finske nakopljata sovražstvo Sovjetije in s tem morda Sovjetijo celo prisilila, da kot vojaška zaveznica Nemčije stopi proti njima v fronto. Vsa dosedanja oklevanja zahodnih velesil, če naj pomagajo Fincem in kako naj jim pomagajo, prihajajo iz tega ozadja in iz spoznanja, da se ne smeta spuščati v kakšno izzivanja Sovjetske Rusije, dokler nista politično in vojaško pripravljeni, da sprejmeta borbo tudi z njo, ako bi se hotela tudi vojaško pridružiti Nemčiji in z njo vred skupno vojskovati se proti Angliji in Franciji. Danes vemo, da sta angleška in francoska vlada zadnje tedne posvetili tem pripravam in da so priprave kolikor toliko končane, tako, da jima od sovjetske strani ne morejo priti več nobena presenečenja. Politične priprave so bile v teku v skandinavskih državah, okrog Črnega morja in na Daljnem vzhodu. Povsodi so bile za Anglijo in Francijo uspešne ter so jima dale spodbudo, da naj se ne plašita Sovjetske Rusije. Vojaške priprave pa so se razvijale v Prednji Aziji, kjer je vrhovni poveljnik angleško-francoske armade general Weygand upravljal končal svoje nadzorovalno potovanje, ki se je raztegal od Ankare do Egipta.

Ako torej vsa znamenja ne lažejo, smemo verjeti, da se pomoč Finski zares organizira, toda v mnogo večjem obsegu, kot je bila prvotno misljena. Gre očividno za pomoč, ki je v tesni zvezi s strateškim načrti zahodnih velesil v boju proti Nemčiji. Neki švicarski list je nedavno napravil opombo, da se bo vojna morda kmalu razširila na evropski vzhod. Najbrž je mislil na te načrte. Verjetno pa so mu bila pred očmi tudi močna prizadevanja Nemčije, da izposreduje mir med Finci in Sovjeti, da bi fronta na Finskem izginila v trenutku, ko bi se na zahodu začele resne borbe, kajti Nemčija s strateškim stališčem ne želi fronte

Metaksas napoveduje nove mirovne razvoje na Balkanu

„Rajši propademo kot pa mir za ceno klečeplazenja“

V Budimpešti pričakujejo romunskih ponudb Madžarski in Bolgariji

Atene, 9. febr. t. Reuter: Grški ministrski predsednik Metaksas je imel v Solunu, kjer so mu ob povratku od belgrajske konference, priredili slovesen sprejem, govor, ki je zelo zanimal inozemske diplomatske kroge. Grški državnik je med drugim dejal:

»Prešiveli smo trenutek, ko smo mislili, da bomo v to vojno vpleteni. Pred to nesrečo nas je rešil naš sklep, da rajši propademo z dvignjeno glavo, kakor pa da živimo z upog-njenim hrbtom. S tem nočem reči, da bomo do konca ostali izven vojne v bodočnosti — čeprav to od srca želim — toda okoliščine so takšne, da zahtevajo od nas vseh krepkih živcev. Toda dodajam, da je po mojem mnenju boljše, da nimamo miru, kakor pa da bi imeli takšnega, ki nam jemlje vse ono, kar nam je potrebno. Rajši nimamo miru, kot pa mir za ceno klečeplazenja. Do sedaj nam je pomagal Bog, ker smo pokazali, da smo njegove pomoči vredni. Tudi v bodoče nam bo Bog stal ob strani. Zveze med balkanskimi državami so se v Belgradu utrdile. Vsi vedo, da ne bomo nikogar oškodovati in da nikomur ne želimo nič slabega. Nasprotno, odkritosrčno smo pustili vrata odprta, da lahko k nam pristopijo tudi one balkanske in podonavske države, ki v Balkanski zvezi še ne sodelujejo. Če se bomo na ta način med seboj povezali, potem bomo močni zadosti, da se upremo vsaki nesreči in da bomo mogli ohraniti mir, ki bo za nas fasten. Združeni bomo mogli od strani opazovati vihar in ohraniti mir, ki nam bo zajamčil častni obstoj narodne in državne neodvisnosti.«

Pogajanja z Romunijo, Bolgarijo in Grčijo

Budimpešta, 9. febr. t. »Pester Lloyd« objavlja dva dopisa, enega iz Sofije, drugega iz Svica, s katerima hoče dokazati, da se pripravljajo pogajanja z Bolgarijo in z Romunijo za dokončno ureditev balkanskih sporov.

V dopisu iz Sofije navaja zadržilo bolgarskega lista »Mira«, ki da mu je neka visoka osebnost v jugoslovanski vladi izjavila,

da bodo sedaj podvzeli vse napore, da spravijo Bolgarijo k sodelovanju z Balkansko zvezo. Bljuna bodočnost da bo pokazala, kakšno stališče zavzema Bolgarija napram Romuniji v vprašanju Dobrudže in kakšnega do Madžarske v vprašanju Sedmograške. Isto velja tudi glede Grčije in Bolgarije, ki imata namen razpravljati o svobodnem izhodu Bolgarije na Egejsko morje.

V dopisu iz Zeneve navaja dopisnik poročila »Baseler Nachrichtenc« iz Italije, kjer zatrjujejo,

da je Romunija pripravljena, da z Madžari in Bolgari začenja neposredna pogajanja. Neka visoko stoječa romunska osebnost da se je izrazila napram dopisniku »Giornale d'Italia« v Belgradu, da bo Romunija vprašanje madžarskih manjšin sprožila v neposrednih pogajanjih z Madžarsko, in sicer v duhu italijansko-madžarskih sklepov v Benetkah. Romunija da bo pri tej priložnosti pokazala najvišjo mero popustljivosti.

Romunska »Karlova črta« je dograjena

Bukarešta, 9. febr. AA. Reuter. »Universul« piše, da bi v primeru napada na romunske prekope, ki predstavljajo del »Karlove črte« (to je nove verige utrdb, ki je bila nedavno končana

na madžarski meji), ti prekopi bili takoj napolnjeni z gorljivimi tekočinami. Utrdbe imajo tudi številne pasti za tanke. 20.000 ljudi je bilo zaposlenih ter je še sedaj zaposlenih pri delih, ki so se začela leta 1936. Prva poročila o gradnji teh utrdb so bila objavljena šele včeraj v romunskem tisku.

Turki so odslovili iz svoje vojne industrije vse nemške delavce in izvedence

Istanbul, 9. febr. t. Reuter: Turška vlada je zaprla vse ladjedelnice nemškega podjetja Krupp, ki je imelo svoje delavnice v Zlatem Rogu. Vse osebe je moralo zapustiti Turčijo. Poleg tega je turška vlada dostavila 20 nemškim tehnikom, ki so bili zaposleni v arzenalu v Geuldjuku ob Marmarskem morju, pisemni poziv, naj zapu-

stijo arzenal in odidejo iz Turčije. Isto se je zgodilo z 20 nemškimi specialisti, ki so bili zaposleni v tovarni za municijo v Kirikkalehu v bližini Ankare. Tudi ti bodo zapustili Turčijo. Turške oblasti častnikom ne dajo nobenih pojasnil, zakaj so izdale te ukrepe, s katerimi so odpuščeni iz vseh tovarn, ki delajo za vojaške potrebe, strokovnjaki nemške narodnosti. Verjetno se je to zgodilo dogovorno z Anglijo in Francijo, ki sta zaveznici Turčije in ki sta izrazili željo, da naj bi iz turške vojne industrije odšli vsi delavci, ki so kakorkoli v zvezi z nasprotnico Anglije in Francije, to pa iz vojaških razlogov.

Carigrad, 9. febr. b. Tu je prišlo do resnega turško-nemškega spora, kar so turški mornarji zasedli Kruppove ladjedelnice. To je drugi primer, da turški mornarji zasedajo te ladjedelnice. Prvič se je to zgodilo 6. septembra, ko so Nemci hoteli odpeljati stroje iz teh ladjedelnic v Nemčijo. Nemški inženirji in delavci, ki so bili zaposleni v teh tovarnah, zapuščajo Turčijo in se vračajo v Nemčijo.

Amerika je že začela posvete za sklenitev miru

Rooseveltov odposlanec pride proučevati položaj v Evropi

Washington, 9. febr. t. Reuter: Državni tajnik Cordell Hull je danes v svoji izjavi častnikarjem dejal, da bo ameriška vlada v najkrajšem času začela obsežna posvetovanja in pogajanja z drugimi nevtralnimi državami glede načina, kako vzpostaviti svetovni mir. Za enkrat ta pogajanja ne bodo imela v mislih kakšen poseben določeni načrt, ampak bodo služila samo kot priprava na poznejše dogodke večjega obsega. Amerika bi rada spoznala, kakšen je predvsem gospodarski položaj in kako bi se dalo doseči, da bi se narodi razorožili. Razgovori se znajo razširiti tudi

na vojskujoče se tabore v toliko, v kolikor je potrebno vprašanje bodočih gospodarskih odnosov na svetu in vprašanje razorožitve rešiti v bodoči mirovni pogodbi.

Cordell Hull je izrecno poudaril, da potovanje državnega podtajnika Sumner Wellesa kot posebnega odposlanca Roosevelta v Evropo, ni v ničemer povezano s temi pogajanjimi. Sumner Welles potuje v Evropo, kjer bo obiskal Francijo, Anglijo, Nemčijo in Italijo po nalogu predsednika Roosevelta, da prouči sedanji položaj v Evropi in napravi daljše poročilo o tem.

Preseljevanje Nemcev

Južni Tirolci ostanejo večidel na Tirolskem, Nemci iz Sovjetije pa na zahodnem Poljskem

Zürich, 9. febr. t. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Inomosta, da prihaja dnevno okrog 200 do 300 južnotirolskih Nemcev čez Brenner v Nemčijo, kjer se morajo v Inomostu javiti. V treh dneh so njihovi papirji v redu, nakar jim odreja nova bivališča. Oblasti računajo s tem, da bodo mogle naseliti na Tirolskem do 80.000 teh južnih Tirolcev. V ta namen bodo v okolici Inomosta zgradili predmestje s kakšnimi 5000 stanovani, po Tirolskem pa bodo zgradili kakšnih 5000 novih kmetskih domov, kamor bodo priselence poslali. O naselitvi južnih Tirolcev v Beskidih v vzhodni Galiciji se danes ne govori več, toda s tem ni rečeno, da so ti načrti padli v vodo.

Iz Sovjetske Rusije pa je prišlo na nemško ozemlje 118.000 nemških izseljencev, ki so pripeljali s seboj 22.000 konj, 12.000 vozov in 1500 glav goveje živine. Preseljevanje je trajalo vsega samo 42 dni. Od teh izseljencev jih je 48 tisoč prišlo iz vzhodne Galicije, ki jo je Sovjetija zasedla po polomu Poljske, 70.000 pa jih je prišlo iz stare Sovjetske Rusije, delno pa tudi iz severne

Poljske iz okolice Bjalistoka. Sovjeti so izseljenecem dovolili, da smejo vzeti s seboj samo 50 kg prtljage za družinske poglavarje, za vsakega člana družine pa 25 kg. Priseljence so večidel spravili v Lodž in v izseljenska taborišča v severni Nemčiji, delno v taborišče Köpenick pri Berlinu.

General Weygand

o »francoski zmagi in francoskem miru«

Kairo, 9. febr. AA. Havas. Snoči se je v francoskem domu v Kairu vršila ganljiva slovesnost o priliki obiska generala Weyganda. V imenu bivših bojevnikov je Weyganda pozdravil višji uradni družbe Švedske prekopa baron de Bennoit, ki je naglasil, da Francozi v inozemstvu, ki nimajo možnosti aktivno poseči v borbo, soglasno želijo posvetiti vse svoje napore za dosego končne zmage. General Weygand je odgovoril,

»da je dolžnost Francozov v inozemstvu, da ostanejo na svojih mestih. V tej vojni morajo tudi doma v ozadju služiti vsi in ne samo oni, ki so v bojnih črtah. Moralno delo v ozadju rešuje glavne stvari. Francija se drži dobro in Francija bo vojno nadaljevala do popolne zmage za francoski mir, ki bo popoln in ki bo zagotovil Francozom dobo mirnega življenja.«

Po slovesnosti v francoskem poslaništvu je Weygand obiskal francosko poslaništvo, kjer je bil ostal pri kosilu, ki je bilo prirejeno njemu na čast. H kosilu so bili tudi povabljeni predsednik egiptске vlade, predsednik senata, predsednik parlamenta, angleški veleposlanik, turški veleposlanik ter več višjih francoskih in angleških častnikov.

Italija — Sovjetija

London, 9. februarja. b. Navzlic napetosti med Sovjetsko Rusijo in Italijo potekajo pogajanja za podaljšanje trgovinske pogodbe, ki je bila sklenjena pred letom dni, ugodno. Glavni predmet pogajanj je nabava potroleja iz Sovjetske Rusije.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in oblačno, v hribih sneg.

Zemunska vremenska napoved: Ohladitev v severni polovici, drugod bo pa ostalo precej toplo. Prevladovalo bo oblačno in megleno vreme z manjšo jasnostjo. Deževalo bo tu pa tam, posebno v spodnjem Primorju, v gorah bo pa snežilo.

Daladierova razkritja

Sovjetsko trgovsko odposlanstvo v Parizu zatočišče tujih protifrancoskih vohunov

Pariz, 9. febr. t. Havas: V parlamentu je danes ministrski predsednik Daladier odgovoril na interpelacijo poslanca, ki se je zanimal, kako je prišlo do hišne preiskave v poslopiju sovjetskega trgovskega zastopstva, in kaj je policija odkrila.

Daladier je v svojem govoru ponovil službeno objavo, ki jo je francoska vlada že včeraj dala, in s katero je pojasnila, zakaj je bila odredjena hišna preiskava. Nato je nadaljeval, da je policija v sovjetskem poslopiju odkrila neštevilno izredno važnih listin, ki jih je vse zaplenila. Med njimi je bilo neštevilno vprašalnih pol, namenjenih tajnim agentom nemške Gestapo, ki naj bi na nje odgovorili. Naj na ta vprašanja odgovori francoski parlament, je

na vzhodu, in bi rada v Sovjetiji imela zaveznico, ki lahko kaj da, ne pa zaveznico, ki ji je treba pomagati.

Finci sami gotovo niso za nadaljevanje vojne. Oni bi radi sprejeli mir. Toda ne sovjetskega. Zato pa bodo rajši sprejeli pomoč, da si izvojujejo finskega.

dejal Daladier. Ljudje, ki stoje onstran Maginotove črte, morajo dobiti od francoskega parlamenta odgovor, da so njihovi napori, da bi uničili francoski duh, ko jim ni uspelo, da bi podrl francoski človeški zid, brezuspešni. Nemška tajna policija ima v Franciji mnogo agentov Gestapo. To pa zaradi liberalizma, ki ga je Francija dovolila. Nato je Daladier prebral nekaj teh zaplenjenih listin, odnosno vprašalnih pol.

Nemški tajni agenti naj bi na njih odgovorili, na primer, na vprašanje, če imajo francoske oblasti zaupanje v Arabce, če zaupajo svojim črnim četam, kako se obnašajo francoska policija, če je zanesljiva, kako je organizirana tajna varnostna služba v Franciji. Naj francoski parlament odgovori na ta vprašanja, je ponovil Daladier, toda odgovoriti mora nedvoumno in jasno. Odgovori naj, če ima zaupanje v mene in v način, kako moja vlada vodi sedanjo vojno. Onstran meje morajo ta odgovor slišati. Glasiti se mora enostavno: Da ali ne!

Politični zapiski

»Jufrovske« spletke

Obe glasili g. dr. Kramerja pridno polnita svoje predale s političnimi senzacijami take vrste, ki naj bi insarske somišljenike, kar jih je še, vsaj nekoliko spravili v veselje misli. Kdo pa bi mogel oznaniti slovenskemu delu JNS večje veselje, kakor je »razpade« kriza JRZ, »tista kriza JRZ« itd. Ta dva lista namreč vkljub odločnemu opozorilu in demantiju od strani predsednika vlade, še vedno trobita svojo, ter prodaja svojo ceno senzacijo »vkljub vsem demantijem«. Kakor že tolikokrat, jih bodo morali spet enkrat dogoditi sami demantirati, pa še takrat ne bodo hoteli verjeti, kakor tisti komunisti, ki še zdaj ne verjamejo, da so Sovjeti napadli Pince. Od sile nadložna je namreč že postala ta gospoda.

»Hrvatski Dnevnik« in bosanski muslimani

Dr. Mačkovo glasilo »Hrvatski Dnevnik« prinaša uvodni članek o JRZ in radikalni stranki ter nato naglašja, da so Slovence in muslimane ne bo več razloga biti v JRZ. Nato pa govori posebej o muslimanih ter pravi: »Kar se zlasti muslimanov tiče, imajo še več vzroka ne vstopiti se v radikalni stranki, ki se po svojih državni in političnih koncepcijah bistveno razlikuje od koncepcij, ki je zanje vneta večina muslimanskega življa v Bosni in Hercegovini. Ta življa ima posebne poglede na preureditev države. Če se ti pogledi ne bodo mogli uresničiti, ne bo muslimanom ostalo nič drugega, kakor opredeliti se ali za Hrvatsko ali za Srbijo. Ze danes lahko rečemo, da se muslimani vse bolj bližajo Hrvatski. Sodijo namreč, čim bolj bodo zastopani v banovini Hrvatski, da bodo po tej banovini in njeni politični sili mogli krepkeje vplivati tudi na položaj drugih svojih sovnikov, ki bi ostali na drugi strani, ker bi imeli za seboj podporo vse Hrvatske. Močna banovina Hrvatska, tako sodijo muslimani, bo toliko močna, da bo zaradi njenega vpliva tudi položaj muslimanov v vsej državni skupnosti boljši.«

Cetinje naj bodo glavno mesto srbske banovine!

V »Slobodni misli«, ki izhaja v Nikšiću, bere mo: »Vажно je vprašanje, katero mesto bo izbrano za sedež srbske dežele. Da mora Belgrad ostati središče državnega življenja in sedež splošnih oblasti, to je naravno in samo po sebi umevno. Dobro pa je treba pretehtati vprašanje sedeža srbske dežele ter se po vsestranski presoji začeti to vprašanje reševati. Bodisi Cetinje kakor tudi Skoplje imata svoji zgodovinski značaj: Skoplje v davni preteklosti je bilo sedež srbskega carstva pod Dušanom, ki je njegova država bila najbolj urejena srednjeevropska država na Balkanu. Na Cetinju — tej srbski Kabi — pa je vedno tlela iskra svobode. Zaginjala in obsevala je vse srbstvo ter vse Jugoslovane. Geopolitični položaj Cetinja in črnogorskih gor je naraven branik ter varstvo srbstva. Zgodovina Črne gore je bila ustvarjena v najlepših dneh srbskega naroda. Cetinje je takrat neumorno delovalo. V njem so se rodili veliki srbski in jugoslovanski vladarji, književniki, vladarji pesniki, vladarji filozofi in vladarji vojskovodje. Na Lovčenu nad Cetinjem počiva naš najslavnejši pesnik Vladika Rađe. Zgodovinska važnost Cetinja je splošno srbska, ne le črnogorska. Vse to nam govori za to, naj Cetinje postane središče prihodnje srbske banovine. Tako bi se Cetinje in črnogorske gore zvezale s komunikacijami in prometnimi zvezami z vsemi srbskimi deželami in dolinami rek, ki skozi nje teko, ter bi tako dobili izhod na morje...«

»Kaj hočejo Srbi«

Pod tem naslovom prinaša druga številka novega srbskega lista v Zagrebu »Srpska Riječ« uvodnik, kjer govori, da so Hrvati dobili svojo banovino ter naj bi se zdaj uredilo tudi vprašanje srbske enote. Konča pa takole: »Široki sloji srbskega naroda čutijo vso težo mednarodnih dogodkov in kažejo največje razumevanje za vse, kar se je zgodilo v interesu skupne brambbe naših državnih mej. Toda srbskega patriotizma ni treba izpostavljati novim nepotrebnim poskusom, zaradi česar si je treba prizadevati, da se zadovolje opravljene težnje srbskega naroda in da se čim prej začne ustvarjati samostojna srbska enota.« — V drugem članku list naglašja, da morajo zlasti Srbi v banovini Hrvatski biti enotni ter gledati, da bodo v novem hrvatskem saboru eložno nastopili. Nato pa pravi: »Naši prijatelji zlasti naglašajo, da srbstva na Hrvatskem ne morejo zastopati tisti, ki so takoj po sklenjenem sporazumu med nekakimi zastopniki srbskega naroda zasedli vse visoke položaje ter se kot strankarski prvaki vstili v upravo in nadzorne odbore hranilnic in drugih podjetij, ali pa so prevzeli komisarске službe v raznih denarnih zavodih. To leti na prave SDS, glade katerih list naglašja, da bo še pisal »o teh najboljših glasnih« borcih« zoper korupcijo, ki so izmed vseh nalog imeli za najnujnejšo tisto, da napolnijo svoje žepe, prepuščajoč drugim skrb za revne in lačne srbske vase v Baniji, Liku, Kordunu in Dalmaciji.«

Zoper »Srpsko Riječ«

Zagrebski »Obzorje« je prinesel članek, kjer se peča z novim listom za Srbe na Hrvatskem, s »Srpsko Riječjo«. Med drugim veli »Obzorje«: »Namen ustanoviteljev tega lista je zbirati Srbe v banovini Hrvatski, naj se zbirajo zgolj v srbskih strankah, tako da v resnici delajo fronto zoper Hrvate. Zato »S. R.« tako jemlje na piko samostojne demokrate, ki niso srbskanska stranka. »Srpska Riječ« ugovarja tistim hrvatskim listom, ki so ugotovili, da bi za skladen razvoj odnosov med Hrvati in Srbi na Hrvatskem bilo želeli, da bi se srbsko prebivalstvo v banovini Hrvatski v čim večji meri združilo v vrstah SDS... Nato ugovarja »Obzorje« pisavi »Srpske Riječ«, ki je pisala, da bodo Srbi v prihodnje težili v Belgrad in Sumadijo. »Obzorje« naglašja, da bi taka politika bila usodna. Na koncu pa veli »Obzorje«: »Treba je omeniti še to, da »S. R.« naznanja, da bo njeno uredništvo na svoje stroške ustanovilo srbske čitalnice v banovini Hrvatski povsod tam, kjer bo list imel dovolj naročnikov. To pomeni, da »Srpska Riječ« razpolaga z znanimi denarnimi sredstvi in da njeni ustanovitelji mislijo v banovini Hrvatski započeti vsestransko akcijo. V splošnem državnem interesu bi bilo želeli, da bi se ta akcija ne posrečila, ker bi njen uspeh prav gotovo povzročil poostrene odnose med Hrvati in Srbi, kar bi zlasti v današnjih težkih razmerah utegnilo imeti najtežje posledice.«

Preračun zetske banovine

Na Cetinju se je 8. t. m. začelo zasedanje banovinskega sveta zetske banovine. Po formalnostih je ban podal obširno poročilo o preračunu, ki znaša vsega skupaj 58.099.100 dinarjev.

Koliko petroleja ima Rusija

Francoski listi prinašajo vest, da so v bivši samarski guberniji v porečju Volge našli petrolejska ležišča, ki so prav tako velika kakor ona v okrožju Bakuja na Kavkazu. Ze tisti vreli, ki so do zdaj v tem ozemlju postavljeni v obrat, dajejo letno nad dva milijona ton nafte. Se letos bodo zgradili 320 km dolgo železnico, ki bo vezala glavno mesto Bugulmi s severno ležimim mestom Kazanom (istotako na Volgi), da bodo petrolejsko ozemlje zvezali med seboj z železnico.

O tej stvari objavljajo ameriški listi bolj točne podatke. Sovjetska Rusija, ki je glede pridobivanja zlata na drugem mestu na svetu, je glede nafte na prvem, zakaj niti Severna Amerika, niti Romunija, niti Irak in Perzija ne prekašata v tem oziru Sovjetske Rusije. Največje ležišče je okoli Bakuja, od koder se pretaka nafta v ceveh v Batum na Črnem morju. Medtem ko se oddot izvažava ruska nafta po morju v druge dežele, pa je lega bakuškega petroleja za Sovjetsko Rusijo samo neugodna, ker je zelo oddaljena in znaša na primer razdalja do Moskve celih 1800 km zračne črte. Ker Sovjetska Rusija zaradi motorizacije porabi čedalje več petroleja, je razumljivo, da iščejo nove. V celoti cenijo ameriški strokovnjaki, da ima Sovjetska Rusija okoli 6 in pol milijarde ton te tekočine, ki pa se komaj po eni tretjini izrablja.

Združenih državah Severne Amerike je petroleja vsega skupaj le 1.8 milijard ton. Toda v Ameriki so leta 1937 vsega skupaj pridobili 173 milijonov ton, medtem ko jih Sovjetska Rusija v istem času ni več ko 31 milijonov. Tudi vrtajo v Ameriki tla za pridobivanje petroleja dvakrat hitreje nego v Sovjetski Rusiji.

V zadnjem času so se lotili vrtanja za petrolejem na zapadnem pobočju Urala v srednjem porečju Volge, kjer se razprostira bivši samarski okraj. Ta ležišča se razprostirajo še dalje proti južnemu Uralu v baškirsko republiko, ki ima svoje središče v Orenburgu. Geografsko je to ozemlje znano pod imenom kotline reke Uhta in so nafta zasledili tam že leta 1772 in je tudi nekaj zajeli in čistili — prvič v Evropi! Zaradi znane ruske nevarnosti pa je niso znali prav in zadostno izrabljati. Carska Rusija je med svetovno vojno vrtala tamkaj 85 metrov globoko. Sovjeti so se potem trudili po vojni, dokler niso pred enim letom dosegli pridobitve 1.5 milijona ton. Računajo, da bo leta 1942 že na razpolago 4 milijone ton petroleja, ki se bo nabiral v Orenburgu in v Samari ter oddot prevažal čez Mosko v evropsko Sovjetsko in dalje. To petrolejsko ozemlje ima ogromen obseg; sega od Perma na severnem Uralu do Orenburga na južnem, to je v kotlini med Uralskim gorovjem in tokom reke Volge od Kazana do Astrahana. Tukaj se bodo postavile nove naprave za vrtanje petrolejskih vrelcev, ki ležijo do 900 metrov globoko. Sovjeti so sklenili, da izdajo v ta namen dve milijardi rubljev in računajo, da bo produkcija vsako leto znašala 7 milijonov ton in sicer v kratkem času. To bi bilo prav toliko kolikor se petroleja pridobiva v Bakuju. Tako bo vsa Rusija zadostno preskrbljena z nafto in je bo ostalo zadosti tudi za izvoz.

Tudi italijanski listi pišejo o tem, ker, kakor znano, Italija potrebuje veliko petroleja, ki ga že danes po večini uvaža iz Kavkaza.

Poročila iz Slovaške

»Slovak Press« poroča:

Poveljnik Hlinkove garde, minister Šanjo Mach, je imel na letalski oddelke te garde nagovor, v katerem je dejal, da dobo Nemei napram Slovakom držali obljube, ker so častivredni narod. Za to pa da je potrebno, da vlada med obema letalstvomalovarišči sodelovanje. Nato je govoril poveljnik nemške letalske odprave na Slovaškem, polkovnik Krüger, ki je dejal, da Slovaki svoje letalstvo razvijajo na istih temeljih kakor Nemčija.

Šanjo Mach je imel tudi v bratislavskem radiu govor, v katerem je povedal, da neki tuji agenti rovarijo proti sedanjemu slanju na Slovaškem in delajo proti sodelovanju z nemškimi narodom. Dejal je, da so vsi takšni poskusi brezplodni, ker naj nikdo ne špekulira z izdajstvom slovaškega naroda.

Svoje lastno filmsko podjetje: »Nastup« — Slovaško filmsko DD — bo ustanovila v kratkem slovaška vlada.

V Bratislavo je prišla na gostovanje dunajska Filharmonija, kjer je doživela topel sprejem. Glavni nastop bo dne 11. februarja.

V okviru nemške oborožene organizacije ES (Freiwillige Staffeln), ki deluje na Slovaškem, je bil ustanovljen nov oddelke, ki bo dobil čisto posebne naloge. Ta odsek bo znan pod imenom VT (Verfügungstruppe) ter bo moral biti stalno na razpolago za gotove naloge, ki jih bo naročila organizacija na področju Slovaške.

»Vojna na Poljskem« v nemškem filmu

Berlin, 9. februarja. AA. DNB. Pred velikim številom uglednih osebnosti državne uprave, vojske in nacionalno socialistične stranke, med katerimi je bilo opaziti ministra Göttinga ter generala Keitla in Mileha, so snovi prvič pokazali veliki dokumentarni film o vojni na Poljskem. Ta dokumentarni film, ki je zbirka posameznih posnetkov o dejanjih nemških čet na Poljskem, je toliko zanimivejši, ker se iz njega jasno vidi, da so filmski slikarji, ki so spremljali nemške čete, snemali posamezne dogodke v prvih vrstah ter z nemških vojnih ladij v pristanišču Gdansk in z bombnikov, ki so napadali posamezne vojaške zgradbe na Poljskem. Ta film je v vsakem oziru dokumentaren tako, da bo služil kot dragoceno gradivo za zgodovino.

Vojni cilji angleške delavske stranke

London, 9. februarja. AA. Havas: Izvršni odbor delavske stranke je danes oddal v tisk novo skupno izjavo o vojnih ciljih. Izjava izpostavlja manifest majorja Attleeya, objavljen pred dvema mesecema. Nova izjava ima naslov »Delavske gibanje v vojni in miru«. Izvršni odbor delavske stranke poziva britanski narod, da združi vse svoje sile v sedanjih vojni. Delavska stranka bo ostala zvesta svojim načelom in bo brez slehernega pridržka spodbujala zavezništvo v sedanjih vojni. Delavska stranka navaja nato cilje bodočega miru in pravi med drugim, da se v bodoče ne bo dovolilo, da bi bili napadi deležni uspeha. Izjava končuje z besedami: Ne zahtevamo ponovnega razkosanja Nemčije, iz vsega srca želimo, brez odloga sprejeti nemški narod v krilo narodov, združenih v sodelovanju in miru.

Poljaki na Francoskem

Pariz, v začetku februarja.

Pišem vam drugo pismo o Poljaki, ki so iskali svojega zavetja v gostoljubni Franciji, v kolikor so mogli zbežati iz svoje domovine, zasedene od Nemcev in Rusov.

Kakor veste, se ni prvič zgodilo v zgodovini, da so morali Poljaki iskati zatočišča v Franciji. Da ne omenjam starejših slučajev, spomnim le na izgubljeno vojno proti Rusom 1831. po kateri sta vlada in parlament Poljske prišla v Francijo. Tu je imel knez Adam Carotirski svoj sedež v hotelu Lambert. Tu je kot »dejski kralj« vladal, medtem ko je republikanska levica imela svoja zborovanja v Versaillesu. Pozneje, v l. 1863 do 1865 in pred začetkom zadnje svetovne vojne, je v Francijo zbežalo brez števila poljskih beguncev. Večina od teh Poljakov se je za stalno naselila v Franciji in se spojila s francoskim ljudstvom. Nekateri so si ustvarili pomembna imena, kakor znani literarni zgodovinar Strowski, član instituta kritik Viševski, znani zgodovinar Strienski, učenjak Nieveglowski, diplomat Klobukowski, politik Dibovski, filozof Przilski in tudi veliki Henri Bergson, ki je bil sin poljskega begunca.

Današnji begunci seveda ne mislijo stalno ostati v Franciji. Oni hočejo le organizirati odpor

Bolgarski trgovinski minister pride v Belgrad

Solija, 9. februarja. AA. Ko je dobil povabilo iz Belgrada naj se udeleži ustanovitve jugoslovansko-bolgarske trgovinske zbornice, je bolgarski trgovinski minister dr. Slavko Zagorov z največjo pripravljenostjo sprejel ta poziv. Minister Zagorov odide jutri v Belgrad, da bo na čelu delegacije 25 gospodarskih s svojo navzočnostjo poudaril pomen te nove manifestacije dveh sosednjih držav.

Verska vprašanja v Nemčiji

Vatikan, 9. febr. c. V zadnjih letih je v Nemčiji mnogo katoličanov iz raznih razlogov izstopilo iz katoliške Cerkve. Ti izstopi so bili čisto čisto političnega značaja. Sedaj je sv. stolica sporočila nemškimi škofom, da lahko tem osebam olajšajo vrnitev v katoliško Cerkve. Ni več potrebna javna izjava, v kateri bi se osebe javno morale odreči svoji zmoti; zadostuje tudi pismena izjava.

Eksplodije v Ameriki

Rodondo Beach (Kalif.), 9. febr. AA. Havas: Eksplodija, ki je uničila tovarno Goldenstate, je bila tako silna, da so jo slišali 60 km naokoli. Poročajo, da so tri osebe ranjene. Tovarna Goldenstate je popolnoma uničena. Ostala so samo okoliška poslopja in 29 hiše okoli tovarne. Kakšnih 10 okoliških poslopj je v nevarnosti pred ognjem. Vzrok eksplozije še ni dognan. Ogenj se je razširil z velikansko hitrostjo in je požar zajel 507 hiš. Huda detonacija je prebudila vse prebivalstvo v okolici. Mnogo ljudi je planilo na ulice, misleč, da je potres. Po dosedanjih poročilih je samo nekaj ljudi ranjenih. Tovarna Golden State je na vsem svetu znana pirotehniška tovarna.

Danski časnikar kaznovan

Kopenhagen, 9. februarja. b. Poročevalcu »Politikena« Jaederlundu je nemška oblast prepovedala oddajati telefonična poročila svojem listu. Jaederlund je namreč sporočil »Politikenu«, da se tudi sami nemški vojski in politiki zgražajo nad postopanjem narodnih socialistov nad poljskim prebivalstvom. Jaederlund je eden izmed dobrih prijateljev Göringa in uživa velik ugled v evropskih časnikarskih krogih. Velja kot objektivni poročevalec.

Ponarejeni dolarji po Balkanu

London, 9. februarja. b. »Times« objavlja poročilo balkanskih dopisnikov, ki trdijo, da so balkanske države poplavljenе s ponarejenimi denarjem. V Romuniji je vse polno ponarejenih dolarjev in ameriški generalni konzul v Bukarešti je dobil nešteto prošnji, da se za stvar zanima.

Zanimanje za Italijanska letala v Angliji

Angleška zrakoplovna revija »Flight« priobčuje članek, v katerem z ozirom na več tisoč letal, ki jih je angleška vlada naročila v Ameriki, izraža mnenje, da angleška vlada ne sme preveč zaupati v sredstva Amerike. Prvič je vprašanje, v kolikem času bodo ti aparati mogli biti izdelani, ker je ameriška industrija itak močno zaposlena po domačih potrebah in naročilih. Potem pa se zdi, da ameriški aparati niso kos italijanskim; gotovo je, da italijanski tip »Breda 88« prekaša ameriški tip »Blenheim«. Italijanska zrakoplovna industrija, piše »Flight«, je pokazala, da so njeni aparati prvovrstni.

proti sovražnikom svoje domovine, kakor je svoj čas general Dabrowski iz Italije organiziral borbo za osvoboditev Poljske. Francija in Anglija jih širokogrudno podpirata. Tri središča so, kjer se kaže poljsko življenje: politično, vojaško in duhovno. To je v Parizu, v Angersu in pa v njihovem vojaškem taborišču v Morbihanu na Bretonskem.

V Parizu je ministrski predsedstvo z več člani kabineta, vojno ministrstvo, ki častnikom in vojakom, ki prihajajo iz vseh strani, nakazuje njihovo bivališče, in tu je tudi poljska univerza v inozemstvu, poljska gimnazija, dobro urejan poljski dnevnik in na tisoče poljskih civilistov, ki iz katerega koli vzroka niso v vojaški službi in na drug način skušajo koristiti svoji domovini. Poljaki se po mestu kar hitro spoznajo. Posebno živahno je okrog Tuillirij, kjer se v nekem nekdanjem velikem hotelu zbirajo niti poljske uprave. Na zunaj ti poljski begunci ne delajo slabega vtisa. Bodri so in dobro oblečeni, pariški čevljarji posebno občudujejo njihovo izvrstno obutev. V dotični gostilni, oziroma hotelu je na stotine poljskih častnikov in uradnikov, ki so čez Balkan ubežali v Francijo. Na ozkem prostoru je kakih šest ministrstev, ki hitro opravljajo svoje posle pod vodstvom prof. Stronskega, ki je namestnik ministrskega predsednika. Stronski je še pred nekaj meseci predaval na katoliški univerzi v Lublinu in pisal uvodne članke v »Kurier Varšavski«, v katerih je napadal politiko polkovnika Becka. Sedaj je ta mož z belo brado in izredno ljubeznivih

General Ilić prevzel poslo

Belgrad, 9. februarja. m. Davi je dopotoval iz Sarajeva v Belgrad pomočnik vrhovnega inspektorja vojske g. armijski general Bogoljub Ilić ter je prevzel novo službeno mesto, ki mu je bilo poverjeno z včerajšnjo objavo kraljevega ukaza.

V politiki brez dogodkov

Belgrad, 9. febr. m. Danes v Belgradu ni bilo važnejših političnih dogodkov. Podpredsednik dr. Vladko Maček je skupno s finančnim ministrom dr. Šutejem anodi odpotoval v Zagreb. Iz Belgrada je odpotovalo več članov kr. vlade, ki bodo v nedeljo govorili na raznih shodih. Predsednik vlade Dragiša Cvetković potuje ponoči v Niš. V Slovenijo je odpotoval gradbeni minister dr. M. Krek, ki bo imel v nedeljo shod na Jesenicah. Z jutranjim vlakom je dopotoval v Belgrad iz Zagreba predsednik izvršilnega odbora DŠ Večeslav Vilder ter je imel danes več sestankov s socialnim ministrom dr. Budislavljevičem in drugimi člani vodstva SDS.

Za tekme ZFO v Mojstrani

Belgrad, 9. febr. m. Za tekme ZFO v Mojstrani je minister za telesno vzgojo ljudstva g. J. Tomić podaril pokal, gradbeni minister dr. Krek pa lepo zapestno uro.

Novi problemi zagrebske univerze

Zagreb, 9. februarja. m. Ob petih popoldne je bila seja univerzitetnega sveta pod predsedstvom rektorja dr. Andreja Živkovića, za katero je vladalo izredno veliko zanimanje, ker je bilo treba spopolniti številna mesta na posameznih fakultetah. Po daljšem zasedanju so bili izvoljeni: dr. Dinko Tomasić, izredni profesor pravne fakultete, za rednega profesorja sociologije in statistike, dr. Dinko Vuletić, docent medicinske fakultete, za izrednega profesorja splošno in specialno interno medicino, dr. Branko Dragišić, docent medicinske fakultete za izrednega profesorja za pediatrijo, dr. Miho Baroda, redni profesor teološke fakultete, za rednega profesorja narodnega gospodarstva na pravni fakulteti (namesto prof. Šišića), dr. Vladimir Cepulić, docent in šef odd. za tuberkulozo v Zakladni bolnišnici v Zagrebu, za izrednega profesorja za splošno in specialno medicino za predmet fiziologije, dr. Milan Prica, izredni profesor medicinske fakultete, za rednega profesorja bakteriologije in dr. Ivan Tomašec, docent veterinarske fakultete, za izrednega profesorja za patologijo čebel in sviloprejk.

Osebnosti

Belgrad, 9. februarja. m. Na belgrajski tehniški fakulteti je bil promoviran za pravnega doktorja tehničnih ved arhitekt Marko Vidaković.

Belgrad, 9. februarja. m. Za administrativnega uradnika 8. skupine v splošni državni bolnišnici v Ljubljani je imenovan Branko Kranjc.

Belgrad, 9. februarja. m. Na predlog prosvetnega ministra dr. Maksimovića so kraljevi namestniki podpisali ukaz o odlikovanju večjega števila prosvetnih delavcev. Med drugim so odlikovani: z redom Jugoslovanske krone 4. stopnje dr. Rado Brenčič, upravnik Narodnega gledališča v Mariboru; z redom sv. Save 3. stopnje Karel Prijatelj, gimnazijski ravnatelj na delu v prosvetnem ministstvu; z redom sv. Save 5. stopnje Ana Šeme, referentkinja prosvetnega ministarstva.

Belgrad, 9. februarja. m. V Belgradu se mudi dr. Milan Korun iz Ljubljane. Danes je bil sprejet pri gradbenem ministru.

Program Stojadinovićeve stranke

Belgrajski list »Političko-ekonomski vjesnik« poroča o pripravah za program nove Stojadinovićeve stranke ter med drugim veli: »V vprašanju sporazuma je skupina dr. Stojadinovića zavzela to le stališče: Sporazuma načelno ne more odobriti, sprejema pa ga kot dovršeno dejstvo, ki se je izvršilo brez sodelovanja te skupine. Ko pa sprejema sporazum kot nekaj, kar se je zgodilo, bo stranka sprejela v svoj program tudi točko, ki bo zahtevala revizijo kompetenc in meja banovine Hrvatske.«

O Matici Hrvatski

Glasilo HSS Seljački dom, ki ga ureja glavni tajnik HSS dr. Krnjević, v zadnji številki med drugim poroča, da je Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu na svoji zadnji seji po predsedniku prof. dr. Bazalu izrekla priznanje hrvatskemu kmečkemu in narodnemu gibanju kakor tudi njegovemu narodnemu vodstvu. Dr. Bazala je izjavil, da bo zagrebska akademija vsikdar sodelovala pri graditvi kmečke Hrvatske. Nato pa list dodaja: »Izmed več hrvatskih kulturnih organizacij se edino le Matica Hrvatska ne more otresti zastarelega duha ter se držati ob strani.«

Tečaj za častnike Hrvatske zaščiće

Kakor je poročal »Hrvatski Dnevnik«, se je v Zagrebu začel tečaj za častnike Hrvatske seljačke in gradjanske zaščiće. Na tečaju so strokovna in poučna predavanja. Predavajo odlični strokovnjaki in udeležencev je mnogo. To je prvi tečaj, ki ga je Zaščića priredila za svoje častnike. Vodi ga. Zlatko Fabijaneć, nadzornik Hrvatske seljačke zaščiće za okraje Stubica in Zlatar. Nadzornik Hrvatske seljačke zaščiće za dalmatinsko Hrvatsko dr. Vjeklo Vučić je v imenu udeležencev poslal brzojavni pozdrav finančnemu ministru dr. Šuteju, ki je poslanec za mesto Split.

manir tu v Parizu, da vodi vse nujne uradne posle, ki se tičejo poljskih beguncev.

V lepem poslopju na Quai d'Orleans je poljska knjižnica, v kateri je minister Pulaski, pranečak slavnega borca, ki je padel pri Savanah za neodvisnost Združenih držav, zbral zaklade poljske književnosti izven Poljske. Tu je tudi poljska univerza v inozemstvu dobila svoj dom. Njen rektor je prof. Oskar Halecki, ki je v svetu znan kot zgodovinar in poznavalec tujih jezikov. Poljske kulturne zahteve naj posreduje poseben list, ki izhaja v poljski biblioteki z naslovom »Voix de Varsovie«. Razen tega izdajajo Poljaki v Parizu tudi v poljski pisan dnevnik »Głos Poljski«, ki izhaja na trgu Madelaine.

Več ur se vozimo iz Pariza v Angers, ki je starodavno mesto in ima nekakšne zveze s poljsko zgodovino. Tu je bila rojena Hedvika, svetniška prababica Jagelonov. Meščani so Poljake prav lepo sprejeli. Državni predsednik Razkijevič ima na razpolago lep grad. Ministrstva pa so nameščena po meščanskih hišah. Tu v Angersu so tudi vsi poljski vodilni politiki vseh strank, ki so mogli ubežati v Francijo.

Poljska vojska pa je, kot smo rekli v Bretoniji. Prostovoljci ji dotekajo od vseh strani, zlasti pa iz Združenih držav. Teh čet je že danes več divizij in se računa, da bodo šasoma presegle število 100.000 mož. Zastopane so vse vrste orožja in tudi letalstvo, seveda pod francoskim poveljstvom.

Nesrečna Varšava

(Poročilo posebnega dopisnika)

Kaunas, februarja. Pišem vam žele iz Litve, sedaj, ko sem, mišim, končno veljavno zapustil nesrečno Varšavo. Sicer se tuju, ki pride v mesto, ulice na prvi pogled ne zde tako uničene. Nekatere trgovine so razsvetljene, po ulicah sveti električna luč in na prvi pogled bi se skoraj zdelo, da je v mestu zopet normalno življenje. Toda skoraj opaziš, da so ulice po večini prazne in da po njih ne vozijo ne taksiji, ne avtobusi, ampak zopet stari izvoški in kvečjemu kmečka kola okoličnikov, ki prihajajo v mesto. Tramvaji so redki in nosijo napis: »Judom vstop prepovedane«.

Varšava je le še podeželsko mesto z več kot milijon prebivalci. Ko so ga Nemci zasedli, je bilo na polovico izpraznjeno. Toda sedaj se je prebivalstvo skoraj podvojilo. Kajli Poljaki iz Pomorjanske in Poznanja, so bili prisiljeni zapustiti svoje domove in se naseliti v varšavski pokrajini. Vse je pritisnilo v glavno mesto. Toda nad 25% hiš je porušeni, od teh pa vsaj 15% tako zelo, da jih eploh ni več mogoče popraviti. Iz tega lahko sklepate, kako težko je dobiti stanovanje. Nemške oblasti razstreljujejo pol podrti hiše, zlasti tiste, ki so ob velikih ulicah. Pod razvalinami hiš, ki jih nemške oblasti razstreljujejo, je še polno mrličev, ki so pa sedaj v velikem mrazu k sreči zmrzli in ne razširjajo več toliko smrada po ulicah. Radi tega se je tudi tifus nekoliko polegel. Najhujeje je tifus drvil v oktobru in novembru, dokler ni nastopila huda zima. Toda še danes so cele četrti mesta spremenjene v velikanske bolnišnice, kjer jih dnevno še vedno na stotine pomrje za tifusom.

Prve mesece po prihodu nemških čet so prebivalci Varšave od kmetov še vedno lahko kupovali živež, čeprav za visoko ceno. Toda januarja je prišla vrsta dekretov, katerih posledica je bila strašen — glad. Predvsem je kmetom sedaj pre-

povedano preskrbovati prebivalstvo Varšave z živežem. Po cenah, ki so jih določili Nemci, morajo kmetje vsa živila prodajati le nemškimi oblastem, ki so med tem uvedle za prebivalstvo sistem živilskih nakaznic. Nek drug dekret je razveljavil vrednost novčanic po 100 in 500 zlotov. S tem so oni, ki so imeli kaj prihrankov, prišli dejansko ob vse premoženje. Brez dela, brez denarja živi prebivalstvo Varšave v taki bedi, da si jo je težko predstavljati. Kar se tiče Judov morajo opravljati prisilna dela in čistiti ulice.

Takšno je življenje v Varšavi. Delavci in mali trgovci in nameščenci v malih podjetjih že še najdejo kak način za skromno življenje. Toda usoda meščanstva je strašna. Nekdanje višje uradništvo, profesorji na univerzi, pisatelji in mnogi drugih le z največjo težavo životarijo. Qdprto ni nobeno gledališče. Velikostno poslopje opere je porušeno, kakor tudi štiri dramska gledališča. Univerza je seveda tudi zaprta. Od listov pa izhaja le »Novi Kurier Varšavski« v poljskem jeziku, a prinaša le vesti nemškega tiskovnega urada.

Zvečer ob 7 je policijska ura, nakar se ustavi vse življenje v mestu, ki je še pred petimi meseci bilo najveselejša evropska prestolnica.

M. M.

Poročila iz Poljske

Amsterdam, 8. febr. t. Reuter. »Telegraaf« poroča iz Berlina, da je dr. Grossman na zborovanju voditeljev nar.-soc. stranke v Gdansk udeležal, da je »izredno sodišče« v Bidgošcu obsodilo 114 Poljakov na smrt, in da te obsodbe dokazujejo plemensko in umstveno manjvrednost Poljakov v primeru z Nemci.

Trije bivši dopisniki nemških listov v Varšavi so bili eprejeti v visoke službe pri novi nem-

PFAFF
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK. TAVČARJEVA 7

ški upravi v zasedenem ozemlju. To so Gerhard Baum, prej dopisnik nemškega tiskovnega urada, sedaj prvi pribočnik generalnega guvernerja Franka; Paul Steinfurth, prej dopisnik »Berliner Nachtausgabe«, sedaj eden od šefov tajne policije Gestapo v Varšavi, in Kurt Wellisen, prej dopisnik »Breslauer Zeitung«, sedaj pa poveljnik policije v Poznanju.

»Warschauer Zeitung« objavlja uredbo, s katero je prepovedano nabijati reklamne letake po javnih mestih. Ta ukrep je bil potreben zaradi tega, ker poljski trgovci nočejo inserirati v nemškem tisku, marveč so rajši lepili reklamne letake po mestu.

Amsterdamski »Telegraaf« poroča dalje, da nemška vlada za enkrat nima namena ustanovljati na ozemlju od Nemcev zasedene Poljske neke vrste »poljsko državo«. V kolikor pa se bo to ozemlje organiziralo v neke vrste samoupravno enoto, Poljakov ne bodo sprejemali na nobena vodilna mesta, marveč bodo na vseh takšnih mestih nastavljeni Nemci.

Poljske šole so še vedno zaprte po vsem zasedenem ozemlju. Pač pa odpirajo nemške šole po vseh krajih, kjer je najmanj 10 nemških otrok. Ker je na vsem Poljskem veliko število nemških uradnikov, orožnikov, policistov in vojakov, ga skoraj ni večja naselja, kjer ne bi bilo 10 šolo-obveznih otrok. Kdaj bodo začeli odpirati poljske šole, ni znano.

Noel Backer, ki je bil z ostalimi člani delegacije angleških laburistov 10 dni na Finskem, je izjavil po vrnitvi v London sledeče: Finski narod zmora nadčloveške napore. Videl sem na bojišču štiri armade. Dozaj ni videti, da bi moglo kaj premagati Fince, toda potrebno je, da se jim pomaga. V prvi vrsti jim je potrebno orožje za borbo proti zračnim napadom.

Švedska zunanja politika po izjavi zunanjega ministra

Stockholm, 9. febr. AA. Reuter. Švedski zunanji minister Günther je v svojem govoru o odnosih med vojskujočimi se in nevtralnimi državami izjavil, da Anglija, Francija in Nemčija različno tolmačijo nevtralnost. Günther je dejal, da Švedska ne sme dovoliti, da bi bila ovirana pri svojih stremiljenjih ohraniti nevtralnost, ali da bi krenila s te politične črte, ki sloni na absolutni nevtralnosti, in to niti v primeru, da bi ji grozili ali dajali ponudbe. Švedska mora biti pripravljena braniti nevtralnost celo z vojnimi sredstvi, kar za državo, ki se nahaja v tako delikatnem položaju kakor je Švedska pomeni stalno braniti nevtralnost z vzdrževanjem stalnega pripravnega stanja.

Na zahodni fronti - tišina

Na morju

London, 9. februarja. t. Reuter. Angleška admiraliteta poroča, da znaša število žrtv med mornarji angleške trgovinske mornarice, ki je bila napadena od Nemcev, od začetka vojne do danes 431 mrtvih in 235 ranjenih.

Admiraliteta še enkrat zavrača nemško uradno poročilo, da so nemške vojne sile od začetka vojne do konca januarja potopile 409 angleških ladij s skupno 1 milijon 493.431 tonami. Resnični podatki so: 13 ladij s skupno 62.000 tonami. Nemško uradno poročilo se hvali nadalje, da so nevtralcu izgubili 117 ladij s skupno 339.000 tonami.

London, 9. februarja. AA. Angleška ladja »Higlive« (3847 ton) je zadel pred enočinj ob podvodno petino v bližini angleške obali. Poškodba je bila prisljenja zapustiti ladj. Vsi člani so bili rešeni.

London, 9. februarja AA. Reuter: Francoska ladja »Marie Down« (2956 ton) je zadel na Severnem morju ob mino ter se potopila. Posadka, ki je štela 29 mož, večinoma Senegalcev se je rešila na neko nizozemsko ladj.

Admiraliteta poroča, da je bil angleški parnik »Charge« (5400 ton) davi potopljen od nemške podmornice na severovzhodni obali Anglije. Posadka je štela 64 mož. Samo dva moža pogrešajo.

London, 9. februarja. AA. Havas: Ugotovljeno je, da je nesreča angleške ladje »Sphynx« terjala smrt petih ljudi. O usodi 49 mož posadke ni še nič znano.

Na suhem

Berlin, 9. februarja. t. Poročilo vrhovnega poveljstva pravi: Pri Forbachu so naše patrulje naletele na močnejše nasprotno izvidniške čete. Sovraž-

Oddelek francoskih vojakov koraka skozi vas. — Nemško letališče Langen Hagen. Silko je posnelo angleško izvidniško letalo.

Katoliško misijonstvo

Delavnost Cerkve za razširjanje krščanstva po vsem svetu zavzema v 20. stoletju ogromen razmah. S tem se nebili narodi pritegujejo čedalje bolj v krščanski kulturni krog. To delo bo še v bližnji bodočnosti neprecenljivega pomena za preporod Evrope in sile življenja, ki dotekajo katoliški Cerkvi iz teh svežih virov, utrjujejo Kristusovo versko občestvo na zemlji tako v borbi proti neveri, kakor v njega prizadevanju za boljšo bodočnost človeštva.

Statistika japonskih katoliških misijonov za l. 1938—1939, ki je pravkar izšla, nam na primer o misijonskem delu katolicizma na Japonskem pove sledeče: Število odraslih krščenih na Japonskem je v tem letu znašalo 991, v Koreji 6067 in 102 na Formozi, to je 8160 v vsem japonskem cesarstvu. Protestantov se je izpreobrnilo h katoličanstvu v tem času vsega 220. Otrok je bilo krščenih 3449 na Japonskem, 6919 na Koreji in 355 na Formozi, to je vsega skupaj 10.723. Medtem ko je bilo pred 1938 na Japonskem 113.488, v Koreji 148 tisoč 187 in na Formozi 9228, to je vsega skupaj 270.903 katoličanov, jih je bilo l. 1939 na Japonskem 117.760, na Koreji 156.282 in na Formozi 9449, to je vsega skupaj 283.491, kar pomeni narastek za 12.588 vernikov. V primeri z mnogimi drugimi misijoni, posebno z onimi v osrednji Afriki, ki izkazujejo izredno veliko število, se zdijo številke, izkazane v mikadovi deželi, bolj skromne, če pa upoštevamo posebne razmere, v katerih se vrši misijonsko delo na Japonskem, so uspehi več kot zadovoljivi. Treba je pomisliti, da se Japonska nahaja že 7 let v vojnem stanju, ki zahteva zase vse sile in napore naroda in njegovo pozornost obrača v prvi vrsti na politična in gospodarska vprašanja, kako bo narod izdržal in zmagal. Laiški apostolat katoliške akcije, ki je tako zelo visoko razvit med japonskimi katoličani in v njihovem delovanju med poganskimi sodržavljani, zelo trpi zaradi tega, ker so katehumeni in katehisti na deželi v veliki večini na fronti. Pa tudi vojna v Evropi je ustvarila nove težave za misijonsko delo, ker so se zopet zbudili sumi in predsodki proti inozemskim misijonarjem, ki jih oblast strogo nadzoruje, kar seveda njihovo delo ovira. Hvala Bogu se po prizadevanju Rima čedalje bolj množijo vrste domačega duhovništva, tako da se bodo vse te težave kmalu premagale.

materialom. List pravi, da se to ne da tajiti in da Francija ne bo storila napake, da bi podcenjevala svojega nasprotnika. Na francoskem celo mislijo, pravi dalje list, da je najnovejši prizadevanje nemške produkcije veljalo ne samo pomnožitvi oborožitve, ampak tudi zbolšanju njene kakovosti. Verjetno je, da je Nemčija ustvarila še boljše tanke od tistih, ki so se odlikovali v španski vojni. Nemčija je nedvomno tudi ustvarila modele z veliko sposobnostjo, ki jim bo namen razbiti utrdbe na fronti. Tudi v letalstvu so Nemci morali ustvariti nove izpopolnitve, tako da bodo iz zraka lahko nastopili proti teritorialni vojski proti pehoti in celo proti topništvu. Uvedba letalske armade v boju s suhozemsko vojsko bo nedvomno novost v moderni vojni taktiki, pravi »Petit Parisien«, zato bo še bolj poskočil pomen materiala v odločilni bitki. Razen tega smemo pričakovati tudi velike napade z združenim naslonom topništva, motoriziranih oddelkov in pehote. Toda vsi takšni napadi, pravi pisec članka, general Debény, niso nepremagljivi. Na francoski fronti bodo ti napadi predvsem nalezli na odličen material, čigar vrednost od dne do dne raste. Razen tega bodo našli za tem materialom hrabre in pogumne vojsake in visoko poveljstvo, ki dobro pozna vojno.

V zraku

London, 9. februarja. t. Reuter. Letalsko ministretvo poroča, da je sovražno letalo priletelo nad Firth of Forth, z namenom, da bombardira znani most. Protiletalska obramba je nemško letalo takoj sestrelila.

London, 9. febr. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da je nemški bombnik napadel angleško trgovsko ladj na vzhodni obali in jo obstreljeval s strojnimi. Ko so angleški lovci po desetih minutah prileteli, nemškega letala ni bilo nikjer več. Ladja ni bila poškodovana.

Na Kitajskem

Čungking, 9. febr. AA. Havas: Kitajske čete se v severozahodnem delu Kitajske krepko upirajo japonski ofenzivi v pokrajini Suian. Na južnem Kitajskem so v pokrajini Kwantung kitajske čete prodrle v mesto San Jusi, ki leži 40 km od Kantona. V srednji Kitajski so imele kitajske čete v pokrajini Kwangsi prav tako uspehe.

Rim, 9. februarja. b. V tovarni dinamita in municije Nobel v Valloy pri Turinu je eksplodiral naboj, ki je povzročil požar. Preiskava je ugotovila, da je eksplozija nastala pri polnjenju naboja. Šest delavcev je bilo mrtvih, dva pa ranjena.

Oddelek francoskih vojakov koraka skozi vas. — Nemško letališče Langen Hagen. Silko je posnelo angleško izvidniško letalo.

Srditi boji na Finskem

Sovjeti bi na vsak način radi prebili Mannerheimovo črto, a ne morejo

Finska poročila

Helsinki, 9. febr. t. Reuter. Finsko vojno poročilo pravi, da je nasprotnik nadaljeval svoje napade pri Sumi, ki pa so bile s hudimi izgubami zanj odbiti. Tudi pri Punnasjoki Pasuri so Sovjeti napadali s tanki, topovi in bombniki. Napadi so bili odbiti. Ujeli smo 700 vojakov in 12 tankov. Hud napad se je davi začel pri Taipalenjoki in traja bitka še dalje. Finci so uničili že dva sovjetska tanka. Severno od jezera Ladoga trajajo borbe dalje. Finci so Sovjete vrgli iz ene zelo utrjene postojanke, uničili so 19 tankov. Borbe pri Kuhmo trajajo dalje z vso silovitostjo in so Finci položaje izboljšali. Finska letala so bombardirala sovjetske oklopne prevoze v zaledju.

Že 11 dni traja naval na Mannerheimovo črto

Helsinki, 9. febr. t. Reuter: Ze enajsti dan traja sovjetski naval na Mannerheimovo črto. Bitka pri Kuhmu traja tudi že enajst dni. Finci se hrabro držijo in odbijajo vse napade. Samo pri Hotinenu so se morali začasno umakniti sovjetskemu pritisku in je tamkaj sovražnik prodril v finske utrdbe. Kri Kuhmi pa so Finci delno obkolili eno sovjetsko divizijo in so pregnali vse sovjetske čete, ki bi jo rade rešile. Finsko vrhovno poveljstvo je pripricano, da bodo Sovjeti svoje napade nadaljevali s nezmanjšano silo, ker hočejo do konca februarja ko pričakujejo spremembe vremena, doseči kakšen uspeh, kajti ako se vreme spremeni, bodo vojaške operacije začasno ustavljene.

Stockholm, 9. febr. AA. Havas: Kakor poroča dopisnik Stockholm Tidninga iz Helsinkija, so sovjetske čete v pokrajini Kuhma izvedli več napadov, ki pa niso prinesli nobenega uspeha. Pritisk na Mannerheimovo črto pa še vedno ni prenehal. Sovjetske čete so dobile okrepitve ter smatrajo, da bodo v kratkem štiri divizije prešle v napad. Ofenziva, ki se je večera začela na Karelijski ožini, ni bila tako močna, kot so bili prejšnji napadi. Sovjetski napad, ki ga je podpiralo topništvo, letalstvo in oklopni avtomobili, je trajal več ur. V toku operacij se je sovjetskim četam posrečilo prispeti do prve finske črte, ter so v toku krvavih borb Sovjeti prodrli celo v samo prvo črto, vendar so postojanke Mannerheimove črte tako med seboj zvezane, da bi bil sovražnik rešen v primeru, če bi se mu posrečilo priti v same utrdbe, v zelo težkem položaju. Zaradi tega so ostale le sovjetske čete samo nekaj trenutkov na točkah, ki so jih zavzele.

Sovjetska poročila

Moskva, 9. febr. AA. Poročilo glavnega poveljstva l'jeningradskega vojnega okrožja pravi:

8. februarja je bilo izvidniško udejstvovanje na raznih bojiščih. V toku borb pehotnih patrol, ki so bile v zadnjem času na Karelijski ožini, so sovjetske čete zasedle utrjeni kraj Hotinen z osmimi betoniranimi topniškimi utrdbami. Na odseku med jezerom Ladoga in Suvanto Jervijem so zavzele sovjetske čete pet betoniranih utrdb s topovi. Sovražnik je imel v obeh primerih znatne izgube. Sovjetsko letalstvo je z uspehom bombardiralo vojaške objekte.

Zahvala za francosko pomoč

Pariz, 9. febr. t. Havas. Predsednik finske vlade Rytli je sprejel francoskega poslanika Magny-ja in se mu zahvalil za izdatno pomoč, ki jo je Finska dobila od Francije. Ta pomoč je tem več vredna, je dejal Rytli, ker je Francija sama v vojni, pa je vendar hotela pokazati svoje prijateljstvo do male Finske, ki se bori za svojo svobodo.

Angleška pomoč

Amsterdam, 9. febr. AA. DNB: »Daily Herald« izve, da bodo angleški prostovoljci odpotovali te dni iz Anglije ter se pridružili finski vojski. Oni angleški državljani, ki bodo v toku t. l. poklicani pod orožje ne bodo imeli pravice odpotovati na Finsko. Organizacija prevoza prostovoljcev na Finsko bo pod nadzorstvom finskega

Gospodarstvo

Poštna hranilnica v letu 1939

Iz računskega zaključka Poštne hranilnice, ki je letos objavljen nekoliko kasneje, posnemamo naslednje podatke:

Gibanje vlog.

Kakor vsi ostali naši denarni zavodi, je tudi Poštna hranilnica čutila težo izrednih lanskih razmer. Se več: Poštna hranilnica je bila tem bolj izpostavljena težavam, ker je važen posrednik plačilnega prometa v naši državi. Njena čekovna služba je zajela že globoko v naše gospodarstvo. Gibanje vlog na koncu zadnjih let je bilo naslednje (v milij. din.):

	čekovne vloge	hran. vloge
1935	1179.0	850.74
1936	1466.6	982.1
1937	1841.0	1249.0
1938	1709.0	1284.67
1939	2023.0	1023.4

Iz tega pregleda je razvidno, da so čekovne vloge zadnja leta stalno naraščale in sedaj že presegajo znesek 2 milijard dinarjev. Tega razvoja niso mogli zavreti tudi zunanje politični dogodki. Saldo čekovnih računov je v teku lanskega leta padel najbolj na koncu aprila, ko je znašal samo 1508.2 milij. in, toda nato se je dvignil, dosegl pa je drugo najnižje stanje na koncu julija s 1517.7 milij. din. Nato pa so čekovne vloge stalno naraščale.

Drugačen razvoj pa kaže gibanje hranilnih vlog. Že septembrska kriza 1938 je povzročila zmanjšanje vlog, ki pa je bilo kmalu kompenzirano z novimi vlogami. V lanskem letu so vloge naraščale prva dva meseca in dosegle najvišje stanje na koncu februarja s 1365.6 milij. din, nato pa so se marca in aprila znatno zmanjšale. V naslednjih mesecih je nastopilo izboljšanje, ki je trajalo do avgusta. Do konca leta 1939, so se vloge stalno zmanjševale, vendar se je poznalo, da dvigovanje vlog ni v taki izmeri kot v začetku nove vojne. Konec julija so znašale vloge 1285.95 milij. din, konec decembra pa so znašale hranilne vloge 976.2 milijona din. Toda k temu je prišle še obresti za lansko leto, tako da je imela na koncu lanskega PH vlog 1023.4 milij. din.

Bilanca.

Bilanca PH izkazuje za lansko leto tele najvažnejše postavke (v milij. din, v oklepajih postavke za 1938):

Aktiva: Gotovina v blagajnah 71.55 (86.96), pri Narodni banki 252.0 (473.8), drž. boni 84.0, dolžniki: v tek. računih den. zavodi 90.0 (118.05), zadr. ustanove 163.0 (168.9), inozemski komitenti 0.085 (0.1), krediti državnim uradom 1228.7 (1053.36), prehodna dolgovanja pošt 221.95 (229.3), komunalna posojila 25.24 (34.4), lombardna posojila 29.6 (30.0), razna aktiva (kuponi itd.) 5.06 (4.3), lastni vrednostni papirji 898.14 (874.1), vrednostni papirji rezervnega sklada 74.3 (74.3), lastne nepremičnine 113.16 (99.1), nepremičnine rez. sklada 27.1 (29.6), inventar 4.5 (3.6), prehodne postavke 29.16 (15.0).

Pasiva: hranilne vloge 1023.4 (1284.66), ček. vloge 2023.0 (1709.9), prehodni upniki v tek. rač. 3.7 (23.75), prehodna pasiva 1.8 (6.7), skladi: posebni sklad za kritje dvomljivih terjatev 22.74

(21.3), sklad za event. tečajno razliko 61.1 (86.07), rezervni sklad 103.07 (91.0), dobiček 78.7 (68.2).

Bilanca kaže, da se je bilanca vsota povečala od 3291.65 na 3317.6 milij. din, ker so znatno višje čekovne vloge nadoknadile znižanje hranilnih vlog.

Sklad za event. tečajno razliko se je zaradi nižjih tečajev drž. papirjev zmanjšal, zato pa se je znatno povečal splošni rezervni sklad. Če še prištejemo letošnjo dotacijo rezervnemu skladu, dobimo od 1938 na 1939 povečanje vseh skladov PH od 207.37 na 210.55 milij. din.

Med aktivni se vidi, da je PH še nadalje financirala v prvi vrsti državo, kajti posojila drž. uradom po narasla, pa tudi vrednostni papirji so narasli, med njimi so predvsem državni papirji poleg delnic Narodne banke.

Zaradi znatnih odtegljajev vlog je likvidnost PH bila lani nekoliko manjša: likvidne postavke so znašale 408.4 milij. din, 1938 500.76 milij. din, 1937 pa celo 1.005.4 milij. din.

Nadalje so se lani zmanjšala posojila denarnim zavodom in zadržujem z rednimi in izrednimi odplačili, kakor tudi komunalna posojila.

Donos poslovanja

Donos: obresti 72.4 (62.0), provizije 9.95 (8.46), pristojbine 17.84 (15.2), dohodki nepremičnin 0.05 (0.2), dohodki vrednostnih papirjev 47.15 (50.9), razni dohodki (od prodanih obrazcev itd.) 3.67 (4.4).

Zguba: obresti 47.2 (49.1), osebni izdatki 19.8 (17.54), materialni izdatki 8 (4.1), odpisi: nepremičnin 0.7 (1.24), inventarja 0.77 (0.95), dobiček 78.7 (58.2).

Dohodki PH so narasli razen dohodkov od vrednostnih papirjev. Skupni donos se je povečal od 141.2 na 151.04 milij. din. Povečanje dohodkov je imelo protipostavko v povečanju osebnih izdatkov, kar je bilo delno kompenzirano z zmanjšanjem materialnih izdatkov. Zaradi povečanja dohodkov pa je najbolj narasel čisti dobiček.

Čisti dobiček

V zadnjih letih je bil čisti dobiček Poštne hranilnice v milij. din:

1929	35.03	1935	56.9
1930	35.34	1936	59.2
1931	24.0	1937	61.46
1932	27.44	1938	68.2
1933	51.36	1939	78.7
1934	55.2		

Čisti dobiček je l. l. dosegel rekordno višino. To je razumljivo, saj PH na čekovne račune že od leta 1932 dalje ne plača nobenih obresti in ima od tega prometa samo donos. Za hranilne vloge je bilo lani treba plačati manj obresti in tudi stroški niso znatni, tako da se je povečal čisti dobiček.

Čisti dobiček za 1939 se razdeli takole (v oklepajih podatki za 1938): za povečanje rezervnega sklada 23.6 (8.97), nagrada članom nadzorstva 0.18 (0.18), nagrada osebju 1.97 (1.7), prispevek Združenju poštinih uslužbencev za zdravstvene svrhe 0.8 (0.7), skladu za podpiranje združništva 1.6 (0.47), državi 50.6 (56.2). Ker je bil rezervni sklad datiran v znatno večji izmeri kot prejšnje leto, se je zmanjšal tudi delež države na dobičku Poštne hranilnice.

Trgovstvo in davčna reforma

Na zadnji seji Osrednjega predstavništva Zvez trgovskih združenj v Belgradu je bila sprejeta resolucija, iz katere posnemamo:

Osrednje predstavništvo smatra, da so mero-dajni činitelji že dovolj informirani o zahtevah gospodarstvenih združenj in referatov na konferenci v Ljubljani in ugotavlja, da je trgovina pripravljena dati žrtve v korist splošnosti, vendar gre za obliko. Sedanja oblika predstavlja nevarnost, da iz osnovne zmeša odnosaje v naši trgovini, saj se že pojavljajo številne odjave trgovinskih obratov.

Konkretni vzroki naše gospodarske in nacionalne nesreče so til:

1. Davčna novela nalaga vsem trgovcem za osnovo pridobitno najmanj 100.000 din ali z bruttoprometom najmanj 2 milijonov din obveznost, da takoj uvedejo enako strokovno knjigovodstvo kot delniške družbe. Tega novega stroška ogromna večina trgovcev ne bo mogla prenesti, niti ni v naši državi dovolj strokovnih knjigovodj.

2. Davčna novela predpisuje istim zavezancem pridobitno, da že za leto 1940 izvrše prijavo pridobitno po novih predpisih na osnovi svojih knjig za leto 1939. Toda gotovo pri nas ni nobenega trgovca, ki bi mogel po tem točno postopati z ozirom na čl. 105 zakona o neposrednih davkih, to pa pomeni, da bo vsem ugotovila podlago davčna oblast na osnovi parifikacije. To pa v naših razmerah pomeni skrajno nevarnost tudi za samo eksistenco trgovcev.

3. Široka pooblastila, dana z novelo davčnim organom kakor tudi drakonične kazni, predstavljajo doslej nečuten napad na varnost gospodarstvenega dela, pa tudi udarec za državljansko svobodo teh davčnih zavezancev.

4. S tehnično izvedbo davčne novele bi bilo onemogočeno poslovanje v trgovinah, katerim je bila do sedaj zavarovana z zakonitim predpisi varnost v strokovnem delu, ker bi njih drago plačani patentni in kemične formule kakor tudi viri nabav in sestav kalkulacije postali plen konkurenčne špijonaže.

5. Nova uredba o državnih trošarinah na vino in žganje po litrskem sistemu predpisuje take ukrepe na njeno izvedbo, katerih ne morejo izpolniti naši producenti in trgovci. Zahtevi pečatenja kotlov in odpiranja svobodnih skladišč ne more ustrežati ogromno število producentov in trgovcev, s tem sistemom pa se odpirajo vrata najhujši korupciji v mestih in na vaseh. Zato je neobhodno potrebno ta sistem ukiniti.

Na osnovi tega zahteva Osrednje predstavništvo, naj se takoj ukine davčna novela od 23. decembra 1939, za dosego pričakovanega uspeha pa predlaga:

da vsi trgovci, katerih pridobitna je znašala leta 1939 100.000 din in več, in bruttopromet 2 milijona din in več, vplačajo državi po odmeri za leto 1939 ves davek za 1940, in sicer v teku februarja in marca 1940 in bo na ta način država prišla takoj do potrebne obratne glavnice. Za vsoto, ki se zahteva kot presežek od zavezancev pridobitne za potrebe drž. obrambe in državnega upravnega aparata, naj se odstotno in progresivno poveča stopnja osnovnega in dopolnilnega davka, vendar izključujoč samouprave in ostale doklade. Na ta način bo država prišla do potrebnih sred-

stev, prihranila pa bo svojemu davčnemu aparatu nezmogljive težave in pose, ki bi absorbirali drugače večinoma velik del željenih dohodkov, in se bodo preprečile katastrofalne izmere odjav poslovanja.

Trgovci smatrajo, da drugega izhoda ni. Izjavljajo svojo pripravljenost, da skupno z finančnim ministrom najdejo tudi druge možne načine, da se državi dajo na razpolago potrebna finančna sredstva, kar pomeni, da je trgovski stan pripravljen na vse mogoče načine pomagati državi v teh razmerah, vendar vztrajno zahteva, da se nacionalna trgovina ne ovira v pravilnem razvoju in da postopek pri zbiranju sredstev poenostavi in da se denar ne bi razpisal in šel v sklade za bogato honorirane prijavitelce ali služil za povečanje že itak velikega davčnega in finančnega aparata. Če se ta apel nacionalnega trgovskega stanu ne bi dobro razumel in pravilno ocenil, odklanja Osrednje predstavništvo vsako odgovornost za hude posledice, ki bi z gotovostjo nastopile.

Naša trgovina z Nemčijo

Agencija »Jugoslovanski kurir« objavlja zanimive podatke o našem uvozu iz Nemčije v prvih 4 vojnih mesecih, t. j. od 1. septembra do 21. decembra 1939 v primeri z istimi meseci leta 1938. Skupni uvoz iz Nemčije je znašal 1939 109.874 ton za 746.9 milij. din, dočim je leta 1938 znašal 120 tisoč 186 ton za 586.25 milij. din. Uvoz je torej po količini padel za 10.292 ton, po vrednosti pa je narasel za 160.7 milij. din.

Glavni predmeti našega uvoza so bili naslednji (v oklepajih podatki za 4 meseca 1938):

bombažne tkanine 27.7 (16.3) milij. din; volneno predivo 11.05 (13.6); volnene tkanine 64.05 (31.6); svileno predivo 23.3 (8.3); vse vrste železa in izdelkov 86.5 (78.4); premog 20.7 (21.56); stroji, orodja in aparati 82.35 (63.8), elektrotehnični predmeti (41.6 (41.3); prevozna sredstva 25.4 (37.7); zdravila 18.26 (11.1); umetne organske barve 19.84 (17.04); izdelki iz porcelana 12.8 (5.75); tiskarski papir 22.47 (16.7) milij. din.

Po količini se je zmanjšal uvoz premoga in kosa od 65.292 na 48.896 ton, toda vrednost se je zmanjšala v mnogo znatnejši meri.

Zmanjšanje uvoza v znatnejši meri je zabeleženo pri prevoznih sredstvih ter pri premogu, pnevmatikah, loju, bombažnim predivom kakor tudi volumnem predivu. V skupini železo in izdelki se je zmanjšal uvoz pločevine, dočim je narasel uvoz skoro vseh drugih predmetov.

Pravomočen razpust

»Slovenske banke«

Državno tožilstvo v Ljubljani je 20. maja lani predlagalo banki upravi, da kot nadzorni oblast-vo odredi v smislu čl. 242 trgov. zakona razpust delniške družbe »Slovenska banka«, da odredi nje likvidacijo ter o tem obvesti okoliščino kot trgovsko in firmo sodišče v Ljubljani. Ta predlog je državno tožilstvo kratko utemeljilo, da sta sodna izvedenca v knjigovodstvu ugotovila, da je Slovenska banka že leta 1927 izgubila celo svojo delniško glavnico (7.500.000 din) in da je od tega časa nje prezadolženje rastlo od leta do leta, da nihče iz-

med mnogoštevilnih upnikov banke ne bo mogel priti bržčas niti do delnega pokritja svoje terjatve.

Banska uprava dravske banovine je z odločbo z dne 30. junija 1939 odredila razpust »Slovenske banke«. Proti tej banki odločbi se je predsednik in poslovodja banke Miro Jankole pritožil na ministristvo za trgovino in industrijo v Belgradu. Ta je z odločbo od 17. januarja 1940 zavrnilo pritožbo ter potrdilo odločbo banske uprave v polnem obsegu. Odločba je postala pravomočna.

Zanimivi so bili ugovori, ki jih je podal pritožitelj na ministristvo, trdeč, da je bila odločba nepravilna, ker je »Slovenska banka« ustanovljena na neomejen čas, dalje da se more izvršiti razpust banke le na temelju sklepa obnega, rednega zbora delničarjev in da prav ta redni občni zbor sklepa o načinu likvidacije in o volitvi likvidatorjev, dalje poudarja pritožba, da so društva, ki izvršujejo svoje posle na podlagi odobrenih pravil, vezana edino na nje in da se določila trgovskega zakona, v kolikor so v nasprotju z določbami društvenih pravil ne morejo vzeti v obzir. Odločba o likvidaciji banke je bila pogrešna. Pritožitelj je nadalje navajal, da je uprava banke nameravala izvesti sanacijo zavoda in je bila sanacija poverjena pritožitelju, kar mu je bilo onemogočeno. Državni tožilec je odredil protivno društvenim pravilom zaplenbo vseh bankinih trgovskih spisov in blagajniških knjig baš takrat, ko je šlo za sanacijo banke in za povečanje društvene glavnice od 7.500.000 dinarjev na 22.500.000 din. Arhetacija predsednika, poslovodje in ravnatelja banke, Mira Jankoleta, je bila protizakonita. Zastopnik pritožitelja je dalje zahteval, da se preko pravosodnega ministristva izvede osvoboditev predsednika upravnega odbora.

Zavrtnje pritožbe in njenih razlogov je ministristvo za trgovino in industrijo kratko utemeljilo, poudarjajoč, da pristojna nadzorni oblasti pravica o odločbi likvidacije, odnosno razpusta kakšnega delničarskega društva, ako se pojavijo nepravilnosti. Irelevantno je dalje, da-li se je skušala izvesti sanacija banke, ker je bila odločba banske uprave donešena na osnovi ugotovljenega stanja.

Še do 12. februarja t. l.

si lahko pridobite pravico do ene od 700 lepih nagrad, ki jih za svoje naročnike razpisuje »Domoljub«! Poravnajte takoj naročnino za »Domoljub«!

Nove podražitve železa. Iz strokovnih listov posnemamo, da so cene trgovskega liva narasle za 1.50 din pri kg, nadalje so se povisale cene litih vrat za štedilnike za okoli 30%, žebli, žice in peresa za gospodinjstvo za 0.50 din, štedilniki za 15% itd.

Zvišanje glavnice. Intercontinentale & Carro in Jelinek, jugoslovanska transportna d. d. v Zagrebu predlaga izrednemu občnemu zboru delničarjev, ki bo 22. februarja v Zagrebu, zvišanje glavnice od 2.5 na 5 milij. din.

Nova rudarska družba. V Splitu je osnovana nova družba z om. zavezo »Vrbaski boksiti« z glavnico 500.000 din, ki je nastala kot aporit rudnih polj v Mrkonjičgradu. Poslovodja je Peter Maroeveč.

Dobiček naše pomorske plovbe. Prekomorska plovbna na Sušaku, ki ima 5 ladij in se bavi predvsem s svobodno plovo, objavlja svojo bilanco za 1939, iz katere je razvidno, da se je bilanca vsota družbe povečala od 50.3 na 54.5 milij. din radi zvišanja dolžnikov in lastnih sredstev. Upniki so se zmanjšali od 8.8 na 3.5 milij. din. Čisti dobiček je narasel od 8.9 na 12.54 milij. din, pri tem pa je še preostalo donosa iz 1938 2.6 milij. din. Glavnica znaša 10 milij. din in je znašala dividenda za 1938 40 odstotkov (čistih).

Likvidacija tvrdke Milan Prvič d. d., Zagreb. Likvidatorji javljajo, da od 1. januarja 1933 dalje ni bila realizirana niti ena para aktivne, ni bila pa plačana tudi nobena para na dolgove, ser so preostali le davčni dolgovi, ki so pa sporni in se nahajajo »sub iudice«.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Zavrniča Jakoba, trgovca v Ptuj, Krekova ul. 3, narok za sklepanje poravnave je 14. marca, terjatve je prijaviti do 7. marca 1940.

Likvidacija. Korolan, lesna industrijska d. d. na Prevaljah je prešla v likvidacijo. Likvidator je g. Lahovnik Franc in je terjatve prijaviti do 10. avgusta 1940.

Svetovna proizvodnja in poraba kavčuka. V letu 1939 je v primer z letom 1938 narasla svetovna proizvodnja kavčuka v reguliranih državah, v kolikor je vsebovana v izvozu, od 870.359 na 987.648 ton, istočasno pa je narasla svetovna potrošnja od 933.594 na 1.074.961 ton. To pomeni, da so se lani svetovne zaloge kavčuka zelo zmanjšale. To se je zgodilo že pred izbruhom vojne, ko so se zaloge zmanjšale od 1. januarja do konca avgusta 1939 od 452.109 ton na 370.038 ton.

Francoske hranilnice v letu 1939. Kljub neugodnemu razvoju višine hranilnih vlog v nekatere mesece lanskega leta so se lani povečale vloge v francoskih hranilnicah za 310 milij. frankov. Presežek dvigov nad vlogami je znašal septembra lani 1.654 milij. frankov, toda že oktobra so bile vloge za 17 milij. frankov višje kot dvigi, novembra 307 in decembra 407 milij. frankov.

Italijanska tekstilna industrija. Agencija Economica Finanziaria poroča, da bo italijanska bombažna industrija dobila v tekočem letu za svoje potrebe najmanj 40.000 ton surovega bombaža. Ker pa znaša skupna potreba za notranji trg okoli 110.000 ton, bo potrebno kriti ostalo potrošnjo z umetnimi vlakni. Računajo, da bo italijanska bombažna industrija v letu 1940 potrebovala najmanj 85.000 ton umetne volne ter prediva iz konoplje.

Cin iz Holandije. Ker Holandija še vedno daje izvozna dovoljenja za cin, so se nekatere večje naše tvrdke obrnile v Holandijo z vprašanji za uvoz cina. Z ozirom na ugodne odgovore so nekatere tvrdke naročile večje količine cina, ki bodo lahko v dobi enega meseca prišle k nam.

Cene kmetijskih pridelkov

Cene kmetijskih pridelkov v Trbovljah dne 5. februarja 1940. Črna pšenična moka 3.25 din, bela pšenična moka 3.75 din, govedina 12 din, telatna 14—20 din, svinjina 12—18 din, svinjsko meso 8 din, svinjska mast 22 din, svinjska slanina 18—19 dinarjev, prekajena slanina 22 din, fižol 5—7 din, leča 12 din, krompir 1.75 din za kilogram. Mleko 2—2.25 din za liter in jajca 10 komadov 20 din.

Cene kmetijskih pridelkov v Ptuj dne 3. februarja 1940. Črna pšenična moka 2.75—3 din, bela pšenična moka 3.75—4 din, govedina 7—11 din, telatna 9—10 din, svinjina 5—12 din, svinjska mast 22 din, slanina svinja 14—15 din, slanina prekajena 22 din, fižol 6 din, krompir 1.25—1.50 din, seno 1—1.25 din, slama 0.35—0.45 din, ječmen 2 din za kilogram. Mleko 2 din za liter in jajca 10 komadov 15 din.

Borze

Dne 9. februarja 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebiški borzi je znašal 5.408.220 din, na belgrajski 6 milijonov dinarjev. Prometa v efektivih je bilo na belgrajski borzi pol milijona dinarjev.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London, 1 funt	175.90—179.10
Pariz, 100 frankov	95.42—101.42
Newyork, 100 dolar	4425.00—4485.00
Zeneva, 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam, 100 gold	2353.50—2391.50
Bruselj, 100 belg.	745.00—756.00

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London, 1 funt	217.28—220.48
Pariz, 100 frankov	122.87—125.17
Newyork, 100 dol.	5480.00—5520.00
Zeneva, 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam, 100 gold	2906.71—2947.71
Bruselj, 100 belg.	918.88—930.88
Solun, 100 drahem	31.50 blago
Sofija, 100 din	92 blago

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin, 1 marka	14.70—14.90
-----------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Solun, 100 drahem	31.15—31.85
Sofija, 100 din	92.20—93.80

Curih. Belgrad 10, Pariz 10.055, London 17.745, Newyork 446, Bruselj 75, Milan 22.57, Amsterdam 237.25, Berlin 178.75, Stockholm 106.20, Oslo 101.32, Kopenhagen 86.15, Sofija 5.50, Budimpešta 80 ponudba, Atene 3.30 čod., Carigrad 3.35 pon., Bukarešta 3.35 pon., Helsingfors 7.50 pon., Buenos-Aires 103.75.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 426 —427

v Zagrebu 428 —430

v Belgradu 428.50—430

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investic. posojilo 98—99, agrarji 50—53, vojna škoda promktna 426—427, begl. obveznice 74—78, dalmat. agrarji 68.72, 8% Bler. posojilo 97 den., 7% Blerovo posojilo 88—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—101, 7% stab. posojilo 95—96. — Delnice: Narodna banka 7.450—7.550, Trboveljska 245—255.

Zagreb. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 98 den., agrarji 52—53, vojna škoda promktna 428 do 430, begl. obveznice 76 den., dalmat. agrarji 70—72, 4% sev. agrarji 50—52, 6% šumske obveznice 67 den., 8% Bler. posojilo 97 den., 7% Blerovo posojilo 88.50 den., 7% posojilo Drž. hipotekarne banke 100 den., 7% stab. pos. 95 den. — Delnice: Priv. agrarna banka 190 den., Trboveljska 245—246 (250), Gutmann 60 blago, Sladk. tovarna Osijek 145 den., Osj. livarna 160 blago.

Belgrad. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo (99), agrarji 53—54, vojna škoda promktna 428.50—430 (429), begl. obveznice 77.50—77.75 (77.75, 77.50), dalmat. agrarji 72.50—72.85 (72.50), 4% sev. agrarji 50 den., 6% šumske obveznice 70.50—71 (71), 7% Blerovo posojilo 90 den. (90), 7% posojilo Drž. hipotekarne banke 100.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.450—7.500, Priv. agrarna banka 194 den. (drobni komadi).

21tni trg

Nadžkof dr. Josip Ujčič - 60 letnik

Danes obhaja 60letnico svojega rojstva belgrajski nadškof prevzvišeni gospod dr. Josip Ujčič. Visoki jubilej se je kot sin kmečkih staršev rodil 10. februarja 1880 v Starem Pazinu v Istri. Ljudsko šolo je obiskoval v Pazinu. Ker je bila šola takrat italijanska, se je takoj začel učiti tujih jezikov, ki jih danes govori celo vreto. Deset let star je prišel na državno gimnazijo v Tret, ki je bila takrat popolnoma nemška. Z odličnim uspehom je leta 1898 opravil maturo in nato vstopil v osrednje bogoslovno semenišče v Gorici, kjer je bil 27. julija 1902 posvečen za mašnika. Mladega novomašnika je vzel takratni tržaški škof in poznejši dunajski nadškof kardinal dr. Nagl za svojega tajnika. Prva pot v duhovniško prakso ga je torej vedla v upravo težavnih tržaških škofije, kjer so se morale najzmožnejše zadeve obravnavati z redko delikatnostjo. Tam si je pridobil Ujčič zmišl za pravni red in točno uradovanje, zvestost do vseh, tudi malenkostnih dolžnosti, molčečnost v službenih poslih ter prevažno življenjsko modrost, da noben upravnik ne more vsem strankam prav narediti, da mora torej po svoji vesti in v smislu zakonov hoditi svojo ravno in varno pot. Kmalu ga je škof dr. Nagl poslal na Dunaj v Avguštinca, da se pripravi na bogoslovni doktorat. Leta 1906 ga je pokojni goriški nadškof dr. Sedej imenoval za suplenta moralne teologije v goriškem bogoslovju, leto nato pa za rednega profesorja moralne teologije. Leta 1908 je bil na Dunaju promoviran za doktorja bogoslovja. Leta 1912 ga je dr. Nagl, ki je med tem postal dunajski škof in kardinal, izprosil od nadškofa dr. Sedeja za dvornega kaplana in študijskega ravnatelja v Avguštinca. Tu se mu je odprlo dvojno novo polje. V znanstvenem smislu se je ravnatelj Ujčič takoj potrudil, da se še bolj poglobi v teologijo, ne samo v moraliko, katero je začel na Dunaju obsolevati prof. Schindlerja, predaval na teološki fakulteti, ampak tudi v biblično vede, ker je moral v Avguštinca voditi doktorande v študiju bibličnih ved. Najel si je strokovnjaka za učitelja hebrejščine. V teh letih je spoznal ev. pismo globoko kot malokdo. Poleg znanstvenega dela je moral dr. Ujčič voditi ekonomijo zavoda. Kaj je preizkusil v težkih dneh svetovne vojne, ko je na Dunaju primanjkovalo vsega, vse le on sam. Skrbil, ki jih je nosil noč in dan, so mu odprle pogled na gospodarske zadeve. Vedno pa je deloval tudi dušno-pastirsko, zlasti kot spovednik redovnic. V visoki dvorni službi se je naučil kretati tudi na gladkih dvornih in diplomatskih parketih. Med vojno pa, ko so bili Slovenci in Hrvatje neprestano osumljeni in toženi, je mnogokrat posredoval za nedolžne žrtve prav na najvišjih mestih. Dostikrat uiti rešene žrtve same niso vedele, kdo jim je rešil življenje.

Ko se je po svetovni vojni v Ljubljani ustanovila nova univerza, je bila dr. Ujčiču ponujena etolica za moraliko. Sv. oče ga je pri obhodu z Dunaja imenoval za monsignora. Na ljubljanski univerzi se je posvetil predvsem svoji etoliki, za katero je ves življenjski čas posvečeval. Na ljubljanski univerzi se je začel predavati moraliko, da bi mogel pokazati načela katoliške morale ne samo svojim slušateljem, ampak vsem slojem, zlasti industrijskim, trgovskim in obrtnim, v vsej njihovi pomembnosti tudi za zdrav in ploden razvoj gospodarskega življenja. Svoja predavanja je znal poživiti in ilustrirati s povaji in dogajanjem vsakdanjega življenja, postavil je moraliko v sredo življenja. Na ljubljanski univerzi je bil dvakrat izvoljen za dekana bogoslovne fakultete, univerzitetni svet pa ga je izbral za člana disciplinskega sodišča. Na škofijskem ordinariatu je

bil od škofa postavljen za prorektorja izpraševalca in cerkvenega sodnika. Januarja l. 1936 pa mu je Sv. stolica v znak velikega zaupanja poverila važno službo apostolskega vizitatorja bogoslovnih semenišč za vso Jugoslavijo, službo, ki jo je opravljal tako vzorno, da je dobil najvišje izjave pohvale.

Dr. Ujčič je marljivo sodeloval pri »Bogoslovnem vestniku« s tehičnimi članki iz moralne teologije. Imel je v Ljubljani in tudi po deželi nešteto znanstvenih predavanj o načelih katoliške etike, izrednim uspehom je vodil duhovne vaje za duhovnike ljubljanske in lavantinske škofije, kot spovednik je bil znan po vsej Sloveniji, kot profesor pa je bil ljubljeneč svojih slušateljev.

Dr. Ujčič je kakor malokdo razumel važnost katoliškega tiska. Rad in marljivo je sodeloval tudi pri »Slovencu«, kjer so bili njegovi članki vsled temeljitosti in sodobnosti odlični doprinosi k usmerjevanju našega javnega življenja na podlagi načel katoliške etike.

Ko se je odpovedal belgrajski nadškofiji nadškof o. Rafael Rodić, je 28. novembra 1936 papež Pij XI. imenoval msgr. dr. Josipa Ujčiča za nadškofa belgrajskega in smederevskega ter apostolskega administratorja banatskega. Novi nadškof je bil posvečen v Zagrebu 7. marca 1937, ustoličen pa v Belgradu 28. marca 1937.

Nadžkof v Belgradu

Iz Belgrada smo prejeli naslednje poročilo: Morda se niste vsi drugi tako razveselili in tako z veseljem pozdravili nadškofa dr. Ujčiča, ko ga je božja previdnost pred leti poslala v Belgrad na njegovo težko in odgovorno mesto belgrajskega, smederevskega nadškofa in apostolskega administratorja za Banat, kakor ravno belgrajski Slovenci, za njimi pa tudi vsi Slovenci in ostali verniki, razkropljeni v borbi za vsakdanji kruh po prostorni belgrajski nadškofiji. Vsi smo instinktivno začutili, da bo po njegovem prihodu zavel nov duh in poglavo novo življenje v belgrajski nadškofiji med slovenskimi in med ostalimi verniki vseh narodnosti, pri katerih je prevzvišeni g. dr. Ujčič prav zaradi svoje pravičnosti in naklonjenosti zelo priljubljen.

Komaj je prevzvišeni g. nadškof dr. Ujčič prišel pred leti v Belgrad v skrajno neurejene razmere, po katerih je moral prevzeti vodstvo nadškofije, se je takoj z mladeniškim ognjem in brezemnim optimizmom vrغل na delo. Ni bilo treba dolgo časa, že se

je znašel povsod in že je vsi vedel. Za vse organizacije, za njihovo delovanje, za njihove težave, za potrebe vernikov v notranjosti nadškofije, predvsem pa za vse potrebe mladine, ki mu je predvsem pri srcu od prvega dne, odkar je prevzel mesto duhovnega nadpastirja v Belgradu. Posebno so mu bili vedno pri srcu Slovenci. Tako je šel med njimi, vorič kot nadškof in kot človek in je bil resnično vesel v njihovi družbi. Tedaj je dejal, da se bo v svojem delovanju na svojem novem in težkem mestu naslanjal vedno na nje in jih prosil za podporo. In od tedaj je med belgrajskimi katoliškimi Slovenci in med njim ostalo vedno pristržno razmerje in popolno razumevanje. Karkoli so posamezne organizacije rabile, vedno so našle pri njem. Enkrat so ga prosili za predavanje akademiki, drugi zopet prosvetno društvo, potem dijaki, dijakine in služkinje; za vse ima vedno odprto srce in vsem je govoril tako, kakor on zna, da s svojo vedro in toplo besedo priklene vse nase in jih poveže v lepo skupno družino. In kadar mu je bilo v začetku posebno težko zaradi že omenjenih neurejenih razmer, tedaj je rad prišel med Slovence in je bilo vsem lažje. Večkrat je dejal: Moj Bog, toliko in toliko je potreb, a kamorkoli se ozrem, povsod sama revščina. Toda kaj za to. Z božjo pomočjo bomo skupno že premagali vse težave. In smo zopet prišli k njemu: Prevzvišeni, kako bi bilo lepo, če bi Slovenci imeli še kakšnega duhovnika, ker so sedanjí že tako zelo zgarani in preobloženi z delom, da se res ne morejo poleg svojega rednega poslovanja še posvetiti skrbi za Slovence, zastupljeni po diaspori. Pa je odgovoril: »Prosim, prosim, pa ga ne morem dobiti. In ostale potrebe skuša nadomestiti sam in hodi okrog, kamor ga kličejo in nosi božjo besedo in božji blagoslov. Zato pa tudi ni nobena župnija tako oddaljena in tudi nobena pot do nje ni pretežka, da je ne bi že večkrat prehodil in obiskal župnijo. Seznanja se s potrebami svojih vernikov in svoje duhovščine. Povsod domač in povsod enakopravno sprejet, kakor na sprejemih v posameznih ambasadah in poslatištih, kjer z neverjetno eleganco konverira z najvišjimi diplomatskimi predstavniki, tako v najskromnejšem domu slovenskega rudarja, ki ga obišče na svojih kanonskih vizitacijah.

Ko bo danes prevzvišeni g. nadškof dr. Josip Ujčič v krogu svoje duhovščine praznoval 60letnico, se ga bodo v molitvi toplo spomnili tudi vsi belgrajski Slovenci in z njimi vse številne slovenske družine po Srbiji ter bodo prosili Boga, da mu podeli še dolgo življenje in da razlije svoj blagoslov nad njegovo delo in mu omogoči uresničitev vseh načrtov, ki jih ima pripravljene v korist Cerkve in domovine.

Nikotin, politika in bogastvo narodov

Tobak je ena najvažnejših surovin sveta. Tobak tvori bogastvo narodov. Zaradi tobaka so bile vojne, tudi ena sama cigareta je že odločila o vojni in miru. Kdo ve, ali je Jean Nicot, poslanik Katarine Medice in eden prvih kadilcev v Evropi, ki je njegovo ime ovekoveto z imenom »nikotin«, pač slutil vse te posledice tobaka, ki so se mu radi njegovi sodobniki tolikokrat smejali, drugi pa ga občudovali?

Številke govorijo jasen jezik. Vsako leto pridelajo tobaka en in pol milijona ton. Noben drug poljski proizvod se tako ne menjava vsako leto glede na pridelek. Okrog 700.000 ton, to se pravi dve tretjini svetovnega pridelka tobaka, odpade na Ameriko, in sicer največ USA. Na obronkih gorovja Alleghany na vzhodu USA raste slavní, vsem kadilecem znani, močno dišeči in malo opija vsebujoči viržinski in merilenski tobak. Na drugem mestu glede pridelovanja tobaka je Brazilija, ki proizvaja vsako leto 60.000 ton. Nato sledi Grška s 53.000 tonami finega svetlega, macedonskega, orientalskega tobaka. Dalje je nizozemska Indija, ki je njena proizvodnja, 50.000 ton. Amsterdam proslavila kot svetovno tobakno borzo. Skoraj prav toliko tobaka, a cenejših vrst proizvaja Italija; nato pride Francija z Algerijo, ki proizvaja vsako leto okrog 40.000 ton črnega, jarko močnega, toda tudi lepo dišečega tobaka. Še dolgo za tem sledi Kuba s 25.000 tonami svojih slavnih havanskih smotk. Druga proizvodnja je porazdeljena na orientalske države in pa na Balkan, Jugoslavijo, Turčijo, Afganistan, Romunijo, Bolgarijo, Srednjo Ameriko in dr.

Te številke, dasi so tako suhoparne in neznatne, so vendar velikega pomena. Kar za vrsto dežel, tako za Grčijo, Bolgarijo, Kubo, je tobak eden glavnih izvoznih surovin in je s tem tudi podlaga bogastva dotične države. Na drugi strani je pa spet mnogo velikih držav, ki nimajo skoraj nič tobaka, tako na primer Anglija in Nemčija. Ali pa so države, ki morajo zase kupiti tuji tobak, tako n. pr. Francija, Italija, Rusija in Spanija. Marsikatero državo med seboj naravnost tekmujejo, katera bo prej kupila našo, grško, bolgarsko in turško žetev tobaka.

Medtem ko je bil orientalski tobak, to je tisti svetli, macedonski in turški tobak, še pred dese-

timi leti jako poceni, ker so ljudje rajši kadili ameriški tobak, pa so vprav zdaj v teh deželah cene tobaka jako poskočile. To pa zaradi političnih razlogov. Francija je v začetku vojne ukinila več svetlih vrst cigaret. Drugi pa kupujejo še zmeraj bolj ameriški tobak. Najboljši kupovalec je sedva britska država, saj Anglija hoče, da svoje dolarsko premoženje nalaga v surovinah, ki so važne za vojno, in kupuje tobak v Egiptu, Turčiji in Siriji.

V južni Ameriki je komaj bolje. Izvozniki brazilskih in havanskih smotk so izgubili Nemčijo, ki je bila prej njihov najboljši odjemalec. Zakaj? Nemčija kupuje rajši na Balkanu, kakor pa v Srednji in južni Ameriki, ki se politično ne more zanimati zanje. Po drugi strani pa tudi blokada precej onemogočuje tozadevno trgovino.

Tako so postale politične in gospodarske zveze krog preproste male cigarete mnogo važnejše, kakor pa bi človek mislil, in tobačna polja v Macedoniji imajo v sedanjí Evropi skoraj isto vlogo kakor petrolejski vrelci Romunije, ali pa rudniki Švedske. Tobak je dandanes prav tako važen, kakor je bil pred sedemdesetimi leti med berlinskimi kongresom (l. 1878), ko je Bismarck ponudil smotko angleškemu ministru Disraeliju. O tem pove poročilo:

»Sprejel sem smotko,« je tedaj dejal Disraeli angleški kraljici Viktoriji, »čeprav sem čutil, da bom s tem zadal svojemu zdravju poslednji sunek. Toda jaz sem smotko moral kaditi, zakaj, bodoča rešitev vprašanja Dardanel je zahtevala, da se nisem smel pokazati Bismarcku slabotnega, kar je zmeraj kak nekadilec spričo kadilca. Tista dvajset centimetrška smotka je jako škodovala mojemu, od starosti oslabiljenemu srcu, rešila pa je mir na jugovzhodu Evrope.« Torej — modri oblački dima delajo svetovno zgodovino...

Ali ni imel tisti filozof prav, ki je rekel, da so najbolj vsakdanje stvari zmeraj najbolj zanimive?

— Pri zaprtju motnji v prehavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Morda je ravno za Vas

Radensko zdravilno kopališče najboljše, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki vam po svoji zdravilnosti najbolj ustreza! Prospekte pošljite zastonj, rado in v veseljem!

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI

Odhod priljubljenega sodnika v pokoj

Z 31. januarjem 1940 je bil razrešen funkcije sodnega starešine zaradi upokojitve dr. Ilauin Ožbolt. S tem se je poslovil od sodišča pri Sv. Lenartu v Slov. gor., kjer je bil imenovan za deželno sodnega svetnika pri okrožnem sodišču v Mariboru, katerega mesta pa na svojo prošnjo ni nastopil. Dne 27. novembra 1920 je bil imenovan za sodnega starešino pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Pri tem sodišču je nato služboval do svoje upokojitve, torej skoro 32 let. V tem času si je pridobil v cellem okraju in pri svojih predstojnikih splošen ugled in spoštovanje. Ni ga kraja in skoro ne hiše v okraju, ki je ne bi bil v teku svojega službovanja obiskal, ni ga pa menda tudi človeka v okraju, ki bi ga ne poznal. V službi se je izkazoval vedno za dobrega jurista in pravičnega sodnika, do katerega se je vsakdo lahko zatekel in na katerega se je tudi vsakdo z zaupanjem zanašal. To so čutili ob njegovem slovesu iz aktivne državne službe župani sodnega okraja Sv. Lenart kot tolmači ljudskega mnenja, ko so se s posebno spoščenico hvaležno poslovili od njega, v njej pa podarjali, da je bil prebivalstvu v teku svojega dolgega in plodonosnega delovanja kot predstojnik sodišča nedolžnim otrokom nadse skrben oče, tako da za njihovo usodo ni skrbel le mrtvi zakon, marveč v veliki meri njegovo zlato srce. Bdel je strogo in preudarno nad delovanjem varuhov, ali ti zvesto in vestno opravljajo odgovorno in častno nalogo. Gledal ni ne na levo, ne desno, marveč nepristransko izpolnjeval uradne dolžnosti, njegovo dobro srce in njegov razum pa sta vzajemno vzela marsikateremu paragrafu ostrino, kar ni čuda, saj je bil naš gore list z drevesa tam izza »Gospesvete«. Njegova na zunaj stroga in mrka uradna soba je postala po njegovi zaslugi posvetovalnica in učilnica za vsakogar, ki je hotel sebi in bližnjemu dobro.

Dr. Ilauin Ožbolt, ki je bil za svoje delovanje z najvišjega mesta odlikovan z redom jugoslovanske krone IV. razr. in sv. Save III. st., se je pa tudi pridno udeleževal kot zgodovinar in ljudski pisatelj kulturno. Dokler je obstajalo glasilo korških Slovencev »Mir«, je objavljval v tem listu poleg raznih dopisov tudi podlistke šaljive vsebine. Dopisoval je tudi v druge slovenske liste, predvsem v »Slovenca«. Tozadevni spisi so zbrani v dveh zasebnih knjigah pod imenom »Solnčni dnevi«. Kot zgodovinar je raziskoval krajevno zgodovino in spisal obširno zgodovino rojstnega kraja Reberca in grajske Hrastovec pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Za okrajno sodišče pri Sv. Lenartu pa je spisal obširno kroniko in jo posvetil sodni knjižnici.

Gospodu dr. Ilauinu Ožboltu, ki je od vseh slovenskih sodnikov pač najdel služil na enem in istem mestu, želimo, da bi svoj zasluženi pokoj užival zdrav še dolga leta.

Jesenice

Somišljeniki, jutri ob 10 dopoldne vsi v Krekov dom na

shod JRZ

Govori gradbeni minister gosp. dr. Miha Krek.

Boguslav Kuczyński:

11

Beg iz Varšave

Ta dogodek jih je bil spraval ob živce bolj kot vsi prejšnji.

»Kakšni neodgovorni ljudje nas vodijo,« se je jezil Stachowiak.

Živce ni mogel več krotiti ob misli, da sta tu dva vlakla in v obeh je prepovedano stopati iz vagonov.

»Zdi se mi, da ti iz drugega vagona odhajajo,« je rekla Irena in sram jo je bilo zaradi tega. Sama še ni vedela, če je to mogoče. Ni si mogla predstavljati, da bi ti ljudje, s katerimi se je pravkar tako zabavala, mogli oditi, ne da bi ji prej to povedali in se poslovili od nje.

»Tako, da!« je rekla. »V takih trenutkih se spozna prijatelje.«

Eden izmed njih, gospod Vaclav, je hodil s svojim lepim kovčgom in s klubom v roki pred njihovim vagonom. Z ireno sta doslej največ govorila, in izmed vseh ji je on bil najbolj po godu, na njegovo pomoč je lahko najbolj računala. Šel je mimo s povešenimi očmi in se ni upal pogledati v vrata.

»Gospod Vaclav!« ga je poklicala Irena.

»Kam greš?«

Z jezo je rekla te besede, čeprav jo je bilo sram. V tem hipu ji je bilo prav do solz kakor do izbruh jeze.

»Sklenili smo, da gremo iz vlaka,« ji je odgovoril hitro. Ničesa ni več dodal kot samo to: »Na svidenje, gospoda!«

Zamahnil je s klubom in odšel.

»Toda oni... oni...« je padla v jok Irena, »oni imajo seznam ministrstva propagande. Mi bomo ostali tukaj brez dokumentov!«

Stachowiak se je ni orientiral v tem položaju. Ni razumel odločitve tamkajšnjih, niti Ireninega obupa. Prav za prav je bil vesel nje-

nega razočaranja. Sam se je bil že precej privadil življenje v vlaku. Ni zahtevalo preveč naporov in nobene iniciative. Drugi so mislili zanje, drugi naj skrb, da pride vlak na cilj. Marija je bila mirna.

»Oni so se že od rana pogovarjali o tem,« se je jezila Irena. »Že v Garvolini so hoteli vzeti konjsko vprego.«

»Ni vredno,« je pripomnil Stachowiak. Še nekaj ur in značnih napadov ne bo danes več. Ponoči pa lahko pridemo v Lublin.«

Komaj pa je to rekel, je bil že zopet alarm. Čez hip so se slišale eksplozivne granat. Čisto blizu. To jih je spravilo iz ravnotežja. Molče in preplašeni, prevračajoč se drug drugemu, so padali na zemljo. Stachowiak je posikal Marijino roko.

»Res je. Oni imajo prav, da so odšli. Bombardirajo vlake in streljajo vanje s strojnimi mi. Čez hip bomo morda že vsi mrtvi.«

Tudi ta napad je prešel.

Dan je bil od sile soparen.

»Da bi vsaj dež bil, hudiča!« je siknil eden izmed slug.

»Spakujite svoje stvari!« je šepnil Stachowiak Melaniji. »Bomo šli iskat tisti seznam.«

»O prosim!« je veselo zavzdihnila Melanija hčerka. »Seznam ima Szarowski.«

Zalostna je bila ta odločitev in nekam sramotna. Saj večina potnikov ni zapuščala svojih mest.

»Ostali bodo, dokler se kaj hujšega ne pripeti,« je rekel Stachowiak.

Vsi so namreč še verovali, da je vlak varen prostor pred napadi. Nekateri je zadrževalo to, da so se izrazi brezplačno ter jim je bilo dovoljeno še voziti mirno svoje pripombe zaradi tako dolge vožnje in tolikih pristankov.

Ženske so hitro pospravile prtljago. Stachowiak pa je stisnil pod pazduho pled in vtaknil vanj steklenico vode.

»Pojdimo, Marija! Pojdemo!« je rekel. In

stopili so iz vagona v veliki negotovosti. Pravijo, da bo treba voznika pošteno plačati. Denarja pa nista imela preveč. Toliko, kolikor bi v navadnih razmerah zadostovalo za en mesec življenja. Ljudje so stali pri oknu. Nju pa je bilo sram.

»Pojdimo! Pojdemo!« je spet začel Stachowiak in šilil k naglici. Komaj pa so napravili nekaj deset korakov, se je znova začelo brenčanje letal. Bili so že nad njimi.

»Ne premikajte se! Skrijte se! Padite na tla!« so kričali nanje od vseh strani. Glasovi so postajali histerični, hudobni, nervozni, bližali so se zmerjanju in žalitvam. Tako vpliva na človeka vedna nevarnost, ta pa je bila sedaj resnično velika.

Irena in Melanija sta padli v prvi razor. Stachowiak z Marijo daleč od njiju. Panika je prevzela Stachowiaka šele tedaj, ko je bila že vseslošna.

»Niže glavo, niže glavo, prosim te, Marija! Stisni se k tlem! Da bodo drobci granate letali nad teboj. Nočem, da bi mi umrla. Ne vzdržim tega, ne vzdržim! Le kako, da napadajo nas, o Bog!«

Irena in mati sta se držali objeti in jokali. Od daleč so kričali ljudje na tiste, ki bi hoteli premenjati prostor. V hipu pa so vsi obmolnili. Nekolikokrat deset bombnikov je v strnjeni bojni vrsti letelo naravnost na vlak. V hipu se je razlegel pregrozen žvižg padajočih granat in tresek eksplozij.

»O Bog!«

Letala so letela nad njimi. Nekoliko stebrov dima je zrastle v njihovi bližini na obeh straneh vlaka.

»Bežimo! Bežimo! Čim prej!« je kričnil Stachowiak.

V vročici je dvignil Marijo od tal in pobral prtljago. Vzel ji je iz rok tudi aktovko in torbico.

»Moramo hiteti!« ji je rekel in ji vzel vse iz rok.

Samo nekaj korakov sta šele naredila, ko se je napad ponovil. Vračali so se isti bombniki, toda še niže, takoj nad progo. Bombe so padale dalje. V hipu je buhnilo iz tal nekaj iskričih se, gorečih plamenov.

Stachowiak in Marija sta se dvignila in hitela dalje. On spredaj. Marija pa je zaostajala zadaj. Stachowiaku to ni šlo v glavo. Jezilo ga je, da je zaklinal:

»Hitreje vendar, Marija!«

Končno je stopil k njej in jo prijel pod roko.

»Ne morem hoditi tako hitro,« je potožila Marija.

»Dobro!« je rekel Stachowiak, se ves vznemirjen. »Bomo pa šli za tabo.«

Toda čez hip je že zopet bil spredaj in je prehitel vse.

Naslednji napad so pričakovali že v jarku. Tu so ležali drug pri drugem. Ko sta šla dalje, je razlagal Marija, da je pač zdrav, a ona da ima slabo srce, toda hiteti morata, da prideta čimprej odhod.

»Najdražba moja Marija!« ji je govoril. »Po-hiti! Saj bo vse dobro. Saj vidiš, da bombardirajo samo progo. Ko prideva v vas, se bova odpočila in najela voz. Samo hiti!«

»Midve pa hočeva umreti skupaj!« je rekla Irena in objela mater.

Stachowiak je utihnil. Težko mu je bilo karkoli govoriti, pa je mislil, da se lahko zgodi, da kaj Marijo rani. Morda samo udarec v roko ali v nogo. »To si bo že pomagala!« je mislil. Toda domišljija mu je slikala tudi možnost hujše nesreče, da ji granata razpara trebuh, razbije prsi ali odtrga to njemu tako ljub glavo, ali pa jo notranje popolnoma razmesari.

»Ne vzdržim! Ne vzdržim!« je ponavljal v mislih. Tedaj bi bil zmožen ubiti samega sebe. Kaj naj bi mogel storiti tudi drugega, ko pa so vse naokoli samo vasi in nobene rešitve in zdravniške pomoči.

Droline novice

Koledar

Sobota, 10. februarja: Šolastika - dev.-muč., Solera, devica.

Nedelja, 11. februarja: Prva postna nedelja. Lurška Mati božja; Adolf. škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani sta umrli: Gospa Antonija Dovč roj. Jurkovič. Pogreb bo v nedeljo ob 2 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu. — Gospa Marta Frelj roj. Bergant. Pogreb bo v nedeljo ob 4 popoldne izpred hiše žalosti v Hrenovi ulici 19 k Sv. Križu.

† Na Dolah pri Moravah je v petek ob 3 popoldne, zadeta od kapi, nenadoma umrla Križmanova mama ga. Marija Cerar rojena Roglič. Pokopnica je bila globoko verna žena in mati, ki je z vso skrbjo lepo vzgojila svoje otroke.

Naj jim sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Doravnajte takoj naročnino za „Domoljub“!

Pridobite novih naročnikov. — Do 12. februarja t. l. je še čas, da si pridobite pravico do ene od 700 bogatih nagrad, ki bodo dne 26. febr. z žrebanjem razdeljene med naročnike „Domoljuba“.

— Družba sv. Vincencija Pavelskega. Ljubljanske in okoliške konference imajo jutri, prvo postno nedeljo, 11. februarja zborovanje v Marijanišču. Ob 7 bo maša v kapeli s skupnim obhajilom, ob pol 9 zborovanje po konferencah doposlanem sporedu. Člani vseh konference se nujno vabijo, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

— Prijave za odmero specialnega doprinosu za obrambni sklad za leto 1940 do 15. februarja! Dravska finančna direkcija v Ljubljani je odredila, da davčni zavezanci do 31. jan. 1940 vložijo prijave za odmero specialnega doprinosu za leto 1940. Ta rok je sedaj dravska finančna direkcija podaljšala do 15. februarja. Pri tem opozarjamo na sledeče: 1. tega povika so oproščene vdove, niso pa oproščeni vdovci; 2. davčni zavezanci, ki so oženjeni ali vdovci brez otrok, pa bi morali plačevati specialni prispevek po višji stopnji, so te povikse po zakonu oproščeni, ako dokažejo s prijavo, potrjeno od občine, da so jim otroci rodili, da pa so umrli. V to svrhu morajo v prijavi točno navesti ime otroka in datum smrti; 3. kmetom, ki so doslej plačevali zemljarino od katastrskega čistega donosa do vključno 1000 din, ne bo predpisan specialni doprinos in jim zato ni treba vlagati prijave za specialni doprinos za leto 1940, ako poleg zemljarine od katastrskega čistega donosa do 1000 din, ne plačujejo nobenega drugega neposrednega davka; 4. obrazce prijave za odmero specialnega doprinosu za obrambni sklad za leto 1940 se dobiva pri davčni upravi. Svetujemo, da se davčni zavezanci roka do 15. febr. držijo. Ker pa je 15. febr. še skoraj tu, pripravljamo, da davčni zavezanci vlagajo prijave tudi po 15. februarju, če jim tega pred 15. febr. zaradi neznanja ali kakšnega drugega vzroka ni bilo mogoče storiti. Naj pa v tem primeru v prijavi navedejo razlog, zakaj niso mogli prijave vložiti do 31. januarja oz. 15. februarja.

— Občni zbor Slovenske šahovske zveze bo v nedeljo, 25. februarja v Trbovljah. Podrobnejši podatki bodo objavljeni v časopisih. — Odbor.

— Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatence urejuje naravno »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznenje črev. Kliniške izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Moj molitvenik. Vsem naročnikom, ki že nestrno pričakujejo molitvenih, sporočamo, da se je tisk in tudi razposiljanje molitvenika malo zakasnilo. Oni, ki so že poslali denar in nam s tem dali priznanje in zaupanje, za kar se jim najlepše zahvaljujemo, bodo prejeli molitvenik prihodnji teden. Vse one pa, kateri še niso poslali denarja, prosimo, da nam ga nakažejo do 15. februarja, sicer dobe pošiljko po povzetju, kar je pri 100 izvodih dražje za 20 din. Nakažite denar brez odlašanja, s tem boste izkazali najlepšo hvaležnost nam in založbi. Naročniki iz Ljubljane in okolice, dvignite molitvenike osebno na Rakovniku. S tem si prihranite poštnino, vendar pa podpisane o tem tako obvestite. Gregor Janec, kaplan, Rajhenburg.

— Gg. rezervni oficirji! Vse, kar potrebujete za Vašo uniformo, dobite najceneje ali pri trdku A. Kassig. Ljubljana, Miklošičeva c. 17 — blizu glavnega kolodvora

— Društvo zobozdravnikov za dravsko banovino ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, 11. februarja t. l. ob 14.30 v restavraciji Slamič. Udeležba članstva obvezna.

Kaj pravite?

Krajevna protituberkulozna liga v Murski Soboti razpisuje mesto zaščitne sestre za dispanzer v Murski Soboti. Razpis zahteva, da morajo prosilke predložiti prošnje s sliko. Krajevni protituberkulozni ligi v Murski Soboti.

Zaščitne sestre se zgražajo nad takšnim postopanjem in se čudijo, da se z njimi tako postopa, kakor bi bile pjenčice ali pa belo izpozno blago. Ali je tak razpis primeren? Kaj pravite?

— Zdravniška zbornica v Ljubljani vabi vse svoje člane, da se udeležijo redne letne skupščine, ki bo v nedeljo 11. februarja ob pol devetih popoldne v beli dvorani hotela Union (I. nadstropje).

— Trgovcem v opozorilo. Ponovno se je dogodil primer prevare z nabiralno polo, kateri je nasledlo preko 150 trgovcev, češ, da gre za neko dobrodelno akademijo nekega društva. Ugotovilo se je, da dotično društvo, ki je omenjeno na nabiralni poli, sploh ne obstoja. Trgovci, upoštevajte sklep uprave, da nikomur ničesar ne v denarju ali blagu, če nima prosilec na nabiralni poli potrdila Združenja trgovcev v Ljubljani. — Uprava.

— Društvo Rdečega križa v Dobovi ima v nedeljo, dne 13. februarja 1940 svojo redno letno skupščino. Vse redne člane vabimo, da se skupščino udeležijo. — Predsednik.

— Premurje bo še moralo počakati na nov avtobus. Pred kratkim smo poročali, da se je na progi Murska Sobota Crenšovci—Dolnja Lendava pokvaril poštni avtobus, zaradi česar so morali skriti promet na tej novi prometni zvezi, ker poštna direkcija nima na razpolago nobenega avtobusa, da bi ga poslala v nadomestilo za pokvarjeno in neuporabno vozilo. Okrajno načelstvo v Murski Soboti, Trgovski gremij in občina Dolnja Lendava so se brzojavno obrnili na pošto ministristvo s prošnjo, da jim pošlje nov avtobus. Ministristvo je odgovorilo, da žalibog ne more poslati poštne avtogaraži v Murski Soboti nobenega avtobusa, ker v tem letu zaradi pomanjkanja kredita ni moglo nabaviti nobenega vozila, v zalogi pa ga tudi nima. Ministristvo bo nabavilo v prihodnjem preračunskem letu več avtobusov in bo takrat lahko ustreglo tudi prošnji prekmurskega potujočega občinstva.

— Zimski čas ni samo za počitek, ampak tudi za izobrazbo. Pred kratkim vodi kmetke fante in može v Prekmurju, da se z veseljem udeležujejo tečajev kmetijskih nadljalvalnih šol. V Petišovcih v lendavskem okraju se že 11. leto zaporedoma vrši tak tečaj in ga obiskuje vedno 50—80 kmetovalcev, prav

Po državi

* Eldorado za preroke in mazače. Na našem jugu so na dnevnem redu afere, ki so v direktni zvezi z lahkomišelnostjo in praznovernostjo prebivalstva. Nekateri kraji so pravi eldorado za »preroke«, »čarodějnice« in mazače. O njihovih prerokovanjih se govori v najboljših družbah, ker gostje teh prerokov pohajajo skoro redno iz tako imenovanih visokih krogov. Javna je tajnost v Sarajevu, da je svoj čas neki visoki upravni uradnik v Sarajevu pogosto spraševal za svet svojo prerokinjo. Ta mu je dajala navodila, pripovedujo zlobni jeziki, za vse njegove važne akcije. Kljub temu pa je zletel s svojega mesta. Vsek pameten človek bi iz tega sklepal, da je prerokinja zavajala v zmožo svojega visokega in uglednega gosta. Ljudje pa najdejo za vsako reč opravičilo in pravijo, da dotična ugledna osebnost ni pripisovala dovolj važnosti prerokovanju. V tako razpoloženi javnosti se pojavljajo po južnih krajih tudi mazači. Tudi ti, kakor njihovi tovariši preroki, imajo lepo število pacientov. Glas o njihovi nadnaravnosti in genialni sposobnosti gre daleč naokrog. Med mazači zavzema vidno mesto Milan Dodig. O njem se je razširil glas po vsej Bosni in Hercegovini, pa tudi po velikem delu Dalmacije. Ze par let se s primeri zdravljenja tega preprostega človeka bavijo razne ustanove, ne samo njegovi pacienti. Sarajevska zdravniška zbornica ima z njim polne roke posla, za njo pa ne zaočeta sarajevska policija in sodišče, ki jima je bil že ponovno »predstavljen«. Sedaj je Dodig spet pozvan na odgovornost pred sarajevsko sodišče. V prejšnjih sodbah je bilo vedno rečeno, da Dodig predpiše svojim pacientom zdravila, ki bolnikom, če že ne pomagajo, vsaj ne morejo škoditi. Sedaj pa državno pravdnstvo obtožuje ljudskega »zdravnika« Milana Dodiga, ki je pred sodiščem izjavil, da ima neke vrste vajenčko šolo, da je od svojih pacientov zahteval honorarje. To pa ni dovoljeno, če človek ni pravi, polklicni zdravnik. Dodig to taji, v zaslišanju je jemljejo tudi nekateri pacienti, ki prepričavajo tudi predstavnike pravice o njegovih nadnaravnih sposobnostih zdravljenja. Najbolj zanimivo je, da je Dodig pripisoval specialna zdravila, ki stanejo mnogo denarja, ter svoje paciente napotil na posamezne lekarnarje, kjer bodo go-

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes popoldne ob 5. in ob 7.49. uri zvečer dva odlična vefelima:

Gozdni akordi

Hansi Kottek in Paul Richter v najlepšem Ganghoferjevem filmu. Velikanski posnetki diviške prirode, romanca v nebotičnih planinah

Kaznjenci

Pogled za sive zidove, kjer trpe in koprne nešteti izobčenci po c. višizaciji, ki jih je zavrpla

POZOR! Uvedli smo prečisteve v sobotah pop. ob 5 uri po znižanih cenah. Primereno predvsem za dijake!

tovo dobili zdravila na njegove recepte. Razprava je bila preložena, da bodo zaslišani posamezni pacienti kot priče v pričo zdravnika. Zaslišali bodo tudi nekatere lekarnarje, ki so dajali zdravila na Dodigove recepte.

* Po petih letih pojasnjen uboj delavskega voditelja. Veliko zanimanje je vzbudila vest, da so orožniki v Društvu aretirali rudarskega nadzornika Bibiča in dva rudarja, ki so jih osumili, da so pred petmi leti ubili takratnega voditelja rudarjev Ivana Matiča. Matiča so našli mrtvega v zapuščenih čelavski koči. Trdilo se je, da ga je ubila strela. Med ljudetvom je pa že takrat vladalo prepričanje, da je bil Matič ubit po naročilu. Šele po petih letih je bila obnovljena preiskava, ki je imela za posledico aretacijo gori omenjenih rudarjev. Nadzornik Bibič je bil absolutni gospodar v rudniku Valušici pri Drniču. Matič je bil ubit po stavki v Širitovcih za časa pogajanj, da bi se likvidirala stavka in zboljšal obupni položaj rudarjev. Rudarji z velikim zanimanjem pričakujejo, kaj bo prinesla na dan nova preiskava.

* Država dolguje subotični občini nad tri milijone dinarjev. Subotična občina je že pred dvajsetimi leti dala državi v najem poslopje subotičske državne gimnazije proti letni najemnini 168.000 dinar-

toliko pa tudi v Hotizi, v Melincih, Gančanih, Lipi in Srednji Bistrici. Ljudstvo si želi poka in je hvaležno za vsako pozornost. Zato bi bilo treba v zimskem času v vaseh, kjer ni učiteljstva za nadaljevalne tečaje, organizirati vsaj kmetijska predavanja.

— Dva huda pretepača sta M. Mihaljič in Franc Horvat ob Sv. Juriju ob Ščavnici. Nedavno sta se oba spravila nad Franca Lipša, ki je bil v prepiru s Horvatom. Zasledovala sta ga na poti proti domu in napravila nanj prvi detektivski pogrom. Lipša je bežal pred Horvatom in padel v roke Mihaljiču, ki ga je kresnil z usesom ročne sekire in ga spravil na tla. Pritekel je Horvat in še s puško obdelal na tleh ležečega Lipša, da je dobil precej hude poškodbe. Mihaljič je bil pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti obsojen na 7, Horvat pa na 9 mesecev strogega zapora.

— Nepoboljšljiv kolesarski tat obsojen. Lojze Goršič je star komaj 24 let, pa je nepoboljšljiv kolesarski tat, kakor ga je označil državni tožilec. V Vižmarjih je lani najprej ukradel nekemu posestniku 7 lepih zajcev, vrednih 140 din, pa jih je prodal za tri kovače. Nato je od julija do novembra ukradel na raznih krajih v mestu in okolici 4 kolesa, vredna 4.800 din. Vse tatvine je skoraj prostodušno priznal, le eno je tajil. Predsednik malega senata ga je vprašal: »Kaj ate s kolesi napravil?« Lojze: »Nič. Nekaj časa sem se okrog vozil, nato sem kolo puštil.« Branilec je pripomnil: »Obtoženec ni resen tat koles. Bolj površen in otroški je. Ni smel tatineškega namena.« Sodišče, ki je bilo drugačnega mnenja, ga je obsodilo na 10 mesecev strogega zapora in v izgubo častnih državljanekih pravic za 2 leti. Lojze je sodbo sprejel.

Zaradi 223 din je umoril svojega tovariša

Celje, 9. februarja.

V noči na novega leta dan se je zgodil v Debru pri Laškem zločin, kakršnega ne pomnijo v teh krajih. Vodič Stanko in Golub Emil iz Slivnega sta našla jutraj, ko sta šla v cerkev, na kolovozni cesti pod gozdom v Debru umorjenega 17letnega Senica Janeza, delavca v Tevčah. Ležal je na poti s prestreljenim prsnim košem in prezanim vratom. Orožniki so dejanja takoj osumili 20letnega delavca in tovariša pokojnega Senice, P. Antona iz St. Lenarta nad Laškimi, ki je umoril Senico zaradi 223 din, katere si je po krutem dejanju prisvojil. Danes je bila pred velikim senatom okrožnega sodišča v Celju razprava. Sodišče je obsodilo Pfeiferja Antona na 14 let robija.

jev, država pa še do danes ni plačala niti za eno leto najemnine. Ze pred leti je ministristvo prosvete poudarjalo, da je v korist mesta, če ima državno gimnazijo in da bi za to občina ne smela zahtevati nobne najemnine za gimnazijsko poslopje. Mestno županstvo pa je sklenilo najemniško pogodbo, se drži te pogodbe in zahteva, da se mu izplača najemnina v celoti. Potemtakem dolguje država mestni občini za teh dvajset let 3.200.000 dinarjev. Te dni je odpotoval podžupan Miladinovič v Belgrad, da se bo v prosvetnem ministristvu pogajal za izplačilo tega dolga. Če že država ne more vsega nazkrat plačati, naj plačuje v letnih obrokih.

* 1500 delavcev na cesti. »Bosna Bois«, veliko leeno podjetje v Banjaluki, je ustavilo svoje delovanje z motivacijo, da je zmanjkalo lesa za predelavanje. Z ustavitvijo dela je na cesti 1500 delavcev.

* Kaznovana, ker je hodila po mestu v moški obleki. Subotična policija je kaznovala neko lepo 17letno dekle na 500 dinarjev globe ali 10 dni zapor, ker je hodila po mestu oblečena v moško obleko.

* Velika povodenj v dolini Morave. Zaradi hitrega tavanja snega je reka Morava prestopila svoje bregove in poplavlila ogromna ozemlja. Stevilne vasi so pod vodo. Škoda je zelo velika. V četrtke je bilo vodno stanje Morave 557 cm nad normalo. To je najvišje vodno stanje zadnjih dvajset let. Tudi Ibar je močno narasel. Dela za obnovitev železniškega mostu pri Kraljevcu, ki so ga porušile leden plošče, so že v teku.

* Kakor v dobrih, starih časih... V Gudincih pri Djakovcu so imeli svatovščino, o kateri bodo po Slavoniji še dolgo govorili in tudi peli. Bogat kmet Mate Skopal je oženil svojo sestro Mirko za mlado, lepo Ružo Kokanovič, ki je doma tudi iz bogate hiše. Svatovanje je trajalo kakor v dobrih, starih časih celih pet dni. Povabljenih je bilo 500 kmetov in kmetice iz Gudincev in okoliških vasi Razine se, da so na svatovanju pridno jedli in pili. Gostje so pojedli šest prešicev, dva vola in devdeset kur kako tudi ogromne množine različnega peciva. Za torte in potice so porabili tisoč jajc, 40 kg sladkorja in tri vreče oržev. Popili so 1400 litro vina, 500 litrov slivovke in 75 litrov črne kave. Dve godbi, ki eta se menjavali, eta igrali pet dni in pet noči. Zemin in nevesta eta bila bogato obdarovana. Predmeti, ki eta jih dobila, predstavljajo vrednot nad 10.000 dinarjev. Ze desetletja ni bilo v Slavoniji tako bogate gostije.

* V avtomobilu se je ustrelil. Na pustni torek se je književce Feliks Margold iz Donje Miholice pri Osijeku udeležil pustne zabave. Kmalu po polnoči je zapustil plesno dvorano in se vsedel v svoj avtomobil, ki je stal pred hišo. Z eno roko je prijel volan, drugo pa je segel v žep po samokres, s katerim se je ustrelil v glavo. V brezupnem stanju ga prepeljali v bolnišnico v Osijek, kjer pa je kmalu izdihnil. Kaj je vzrok, da si je Margold vzel življenje, ni znano.

* Gozdarja je umoril in truplo sežgal. Pred meseci je šlo šest kmetov iz vasi Bajrambos pri Velezu v bližnji državni gozd, kjer so posekali več dreves. Ko so hoteli spraviti debla v vasi je prišel državni gozdar Alekša Stankovič, ki jim je ukazal, da morajo debla pustiti na mestu, kjer so. Kmet Ahmed Ibrahimovič se je od zadaj priplazil do gozdarja in ga krepko prijel, medtem ko je kmet Šefki Nedžipovič prijel sekiro in z njo gozdarju razbil glavo. Oba morilca sta gozdarjevo truplo zakopala na licu mesta, čez nekaj dni pa sta truplo spet izkopala in ga sežgala, da bi tako prikrila vse sledove. Ibrahimovič je umrl v preiskovalnem zaporu, zato so se pred okrožnim sodiščem zagovarjali Nedžipovič in še štirje kmeti. Nedžipovič je bil obsojen na do smrti robijo, vsaki starešina je dobil tri mesece strogega zapora, ker ni naznanil zločina, ostali trije pa so bili oproščeni.

* Namesto vrane zadel deklico. V Bedrini pri Slavonskem Brodu je hotel mladi Dragotin Pripič streljati vrane. Pri tem je bil pa tako ne previden, da je namesto vrane zadel mimoidočo deklico, ki so jo, hudo ranjeno prepeljali v bolnišnico. Ker eta obe očesi ranjeni, je nevarnost, da bo uboga deklica osepela.

* Številne žrtve plazov v Bosni. Južno vreme je v Bosni povzročilo veliko plazov, ki so zahtevali tudi številne človeške žrtve. Na Duvanekem polju je zadel bela smrt 13 ljudi. V vasi Borčanih je plaz porušil hišo kmeta Petra Špička. Pet članov družine je plaz podel. Šele drugi dan so izkopali trupla v vasi Cebari je plaz zahteval štiri žrtve, v Tomislavgradu pa je plaz podel dve deklici. V navedenih vaseh so plazovi zasuli tudi veliko živine.

Ljubljana, 10. februarja

Gledališče

Drama: Sobota, 10. februarja: »Na prisojni strani«. Red A. — Nedelja, 11. februarja ob 15: »Prinčeska in pastirček«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol; ob 20: »Praznik cvetočih češenj«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek: »Tri komedije«. Red B.

Opera: Sobota, 10. febr. »Gorenjski slavček«. Red B. — Nedelja, 11. febr. ob 15: »Lumpacijs Vagabundus«. Izven. Ob 20: »Frasquita«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenac. — Ponedeljek, 12. februarja: zaprto.

Radio Ljubljana

Sobota, 10. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Brez odmorov, brez besed hitijo plošče v gosji red — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Brez odmorov, brez besed hitijo plošče v gosji red — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Slovenske narod. pravljice (M. Ukmar-Boltarjeva); b) Nastop otrok (vodi gđc. St. Vencajzova) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radij. orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Nac. ura: Inspekcija narodne obrambe (Bgd) — 19.40 Objave — 20 O zunanji politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Halo! Tu humor iz revirjev. Vesele, stare in nove rudarske v IX. slikah. Oddaja pripravila Adamič in Fr. Golob — 22 Poročila in napovedi — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Nedelja, 11. februarja: 8 Jutranji pozdrav 8.15 Tamburaški orkester (vodi g. A. Karmelj) 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos bogoslužja iz trnovske cerkve: M. Tomc: Druga slovenska maša — 9.45 Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga) — 10 Plošče — 10.15 Instrumentalni dueti: klavir in harmonij — 11 Drobiž za drobiž (plošče) — 11.45 Klavirski trio (gg. St. Marin, L. Comelli, dr. D. Svara) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 16.30 Pol ure za dijake — 17 Kmetijska ura: Oskrbovanje sadnega drevja (g. Franjo Kafol) — 17.50 Koncert godbe »Zarja« — 18.30 Veselje na deželi (plošče) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Operetni napravi (Radijski orkester) — 21.15 Slavospevi: ga. Marija Mlejnink-Sibinovič, pri klaviru g. prof. Krmpotič Ivica 22 Napovedi, poročila — 22.15 Moderni ritmi (plošče).

Drugi programi

Sobota, 10. februarja: Belgrad: 20.30 Bosanske ljubzenske pesmi — Zagreb: 19.40 Narodne pesmi — Bratislava: 20.30 Zab. konc. — Sofija: 20.45 Valčki, 21 Napolitanske pesmi — Angleške postaje: 19.45 BBC ork. — Ankara: 18.25 Turška gl. — Beromünster: 18.20 Finska gl., 19.45 Pisan večer — Budimpešta: 20.15 Ork. konc., 22.10 Violina — Bukarešta: 20.15 Salon-ski ork. — Trst-Milano: 21 Opera »La Fanciulla del Wert« — Rim-Bari: 21 Večerni kona. —

Prireditve in zabave

»Podrti križci« je naslov igrokazu, ki ga bo v sedmih slikah igrala v nedeljo, 11. februarja ob 5 popoldne na odru v frančiškanski dvorani igrala družina. Stolne prosvete. Naj nihče ne zamudi ogledati si to vlezanimivo igro. Vstopnice se dobe v prodajalnicah in v nedeljo dopoldne v trafikih Soukal, v nedeljo dopoldne in popoldne pa pri blaginji Pax et bonum.

Učiteljski prireditve v proslavo 10-letnice »Kulturnega združenja« v soboto, 10. febr. ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani slavnostno akademijo. Na sporedu so glasbene točke in komedija »Vzgojitelj Lanovec«. Vjudno vabimo vse prijatelje našega društva, posebno pa gg. učitelje, da obiščejo našo prireditev. Predprodaja vstopnic na učiteljsku v petek in soboto od 2 do 5.

Predavanja

Angleško društvo v Ljubljani sporoča svojim članom in vsem, ki se zanimajo za alpinizem, da bo v ponedeljek, 19. t. m. ob 20 v frančiškanski dvorani predaval v Mount Everestu slavni raziskovalec Himalaje mr. Hugh Rutledge, ki je vodil ekspedicijo na Everest v letih 1933 in 1936. Predavanje bodo spremljale skoptične slike. Podrobnosti sled

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Terezije D. J. na Kodeljevem. Devetdnevica za mir, ki se že od jeseni zaporedoma opravlja po ljubljanskih cerkvah, se je večeraj ponovno pričela pri nas. Zjutraj je maša z ljudskim petjem in blagoslovom, večerna pobožnost je ob delavnikih ob 7, v nedeljo pa ob 4 popoldne. — Jutri obhajamo praznik Lurške M. b., zavetnice Mladinskega doma. Pri vseh mašah bo darovanje sveč v bogoslužne namene.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal v soboto ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravstveni višji svetnik dr. Mis Franta. Poljanska cesta št. 15-II, tel. 32-84.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarnarje: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Poizvedovanja

V četrtke popoldne je neka revna gospodinja izgubila malo rdečo denarnico z okrog 200 din gotovine. Poštenega najditelja uljudno prosi za vrnitev. Glinska 3, prtiličje.

»Vi torej nečete več delati?«
»O, prav rad! Ampak, kako naj delam, če sem dim nepristano v jeti?«

LJUBLJANA

Socialne bolezni

Kadar presojamo zdravstveno stanje večjega mesta, si ogledamo najprej številke umrljivosti in rojstev, takoj nato pa podatke o tuberkulozi. Za Ljubljano je treba ugotoviti, da je umrljivost še dalje manjša, kar je lepo sprječevalo socialno-zdravstvenih razmer v našem mestu. Razne govorice o nezdravem podnebnju mesta ter o velikem številu tuberkuloze med ljubljanskimi prebivalci, so pretirane oziroma neresnične.

Po vojni je bilo številu umrlih za tuberkulozo res veliko, toda Ljubljana si je kmalu opomogla in je danes umrljivost za tuberkulozo v slovenski prestolnici na tako nizki stopnji, kakršne slepa ne najdemo v drugih mestih naše države kakor tudi ne v zdravstveno visoko organiziranih mestih drugih držav.

Od svetovne vojne dalje je v Ljubljani umrljivost za tuberkulozo stalno padala. Medtem ko je v letu 1918 umrlo še 29,1 na 10.000 ljubljancev, je pozneje ta številka postopoma padala, dokler ni leta 1931 dosegla že precej nizke številke 11,2 in zdrnila v preteklem letu na 8,73, kar pomeni najnižjo številko po vojni.

V preteklem letu je umrlo za tuberkulozo 77 ljubljancev, in sicer 46 moških in 31 žensk. Med vsemi smrtnimi primeri pomeni ta številka odstotek 8,92, kar je manj kakor v letu 1938, ko je znašal odstotek umrlih na tuberkulozo 9,8. Od teh 77 jih je umrlo za pljučno jetiko 64, za kostno 5, za možgansko 4 in za drugimi jetičnimi obo-

Huda zima leta 1929 je verjetno uničila vso komarjo zalego, ker se od takrat anofeles ni več pojavil.

Število spolnih bolezni v Ljubljani sicer od prevrata sem pada, vendar je še zmerom precej visoko, tako da povzroča resne skrbi. Lasko leto je bilo mestnemu fizikatu prijavljenih 983 novih primerov spolne bolezni, vendar je utemeljen sum, da se veliko številu spolnih bolezni sploh ne prijavlja mestnemu fizikatu, ker le-ta ne dobiva skoraj nobene prijave od zasebnih zdravnikov, predvsem specialistov, pri katerih se zdravi večina spolno bolnih.

Med socialne bolezni spadajo tudi rak in druge sle novotvorbe. Za tem je lasko leto umrlo 109 oseb, to je 13 več kakor leta 1938. Od tega je bilo 49 moških in 60 žensk. Najpogostejši vzrok smrti je rak želodca (35), maternice (7), črevesja (7), jeter (6), danke (6), ženskih prs (6), požiralnika (6), sapnika in pljuč (5) itd. Vidi se pa iz statistike, da je rak bolezni starejših ljudi. Do 40. leta je bilo 5 primerov smrti, od 40.—50. 14, od 50.—60. 18, od 60.—70. 39, nad 70 let pa 33.

1 Lurška procesija pri sv. Jakobu v Ljubljani bo drvi ob 6. Pridite, da prosimo lurško Mater Božjo za mir!

1 Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

1 V župniji sv. Družine v Mostah je bilo pretekli predpust deset porok. Vsi so bili doma oklicani in poročeni.

1 V Jakopičevem paviljonu bo v nedeljo ob 11 otvoritev razstave slik in plastik inž. arh. Mitje Švigelja. Razstavo bo otvoril znani umetnostni kritik g. Marjan Marolt. Na otvoritve so vabljeni vsi ljubitelji lepe umetnosti. Razstava bo odprta do 25. t. m.

1 V Vpočistitev pelletnice smrti g. Franceta Stupice, je darovala ga. Irma Stupica za revne bolnike 500 din. V imenu obdarovalcev se za veliki-dušni dar iskreno zahvaljuje uprava obč. državne bolnišnice v Ljubljani.

1 Jutri na Polzevo, prijave »Putnik«.

1 Petkov ribji trg. Od novega leta sem še ni bil kmalu tako bogato založen z morskimi ribami kakor včeraj. Uvoženo je bilo do 250 kg lepih sardelic, ki so bile po 14 din kg. Bile so vse prodane. Tudi drugih morskih rib je bilo na izbiro, tako: cipiji po 20—26, očiade 16, lubni in momarče po 40, morski piščki, sekani po 26—28, morski raki 34 in ligni 30 din kg. Domačih rib je bilo malo. Veliko pomanjkanje je bilo ščuk, katerih lov je sedaj težak. Na trgu je bilo nekaj kilogramov lipanov po 32, nekaj krapov po 16 in belic po 10 din kg. Na trgu so se prvič pojavili zabji kraki, ki so bili po 1 din komad.

1 Pod pariškimi mostovi. Ganljiva filmska drama dveh mladih ljudi, ki sta se odločila napraviti konec svojemu zagrenjenemu življenju. On, mlad inženir, brez staršev in brez zasluga ne more najti zaposlitve; ona pa lepa in mlada hčerka bogatega bankirja, naj bi postala žena moža, ki ga ji je izbral strogi oče. Usoda je hotela, da je mladenič rešil dekle iz objema mrzlih valov reke Seine. Navezala sta se drug na drugega ter začela okušati trdoto polničnega življenja, boreč se za vsakdanji obstanek in končno dosegla boljše bodočnost. Film moremo prištevati med najboljše francoske filme. Privlačna igra drži gledalce v omamljivi napetosti od začetka do konca. Premiera je danes v kino »Sloga«.

1 Nestrše in nezgode. 34letna služkinja Marija Videmšek iz Vilharjeve 35 je včeraj tako nesrečno padla p ostopnicah, da si je zlomila nogo. — Njena 20letna stanovska tovarišica Jospina Kunstek pa se je pri pranju perila poparila s krompom po životu in nogah. — Pri smučanju na Golovcu si je zlomila levo nogo frizerska vajenka Ana Meglič. — Prste na roki je zmečkal stroj ključničarju Ivanu Peru. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

1 Gostilna Martinc, Zg. Šiška. Jutri popoldne gostilo slovenskih narodnih in umetnih pesmi! Izvaja prvovrstni orkester! Vstopnine ni!

1 Drzni in spretni goljufi na delu. — Pred kratkim smo poročali o drzni goljufiji, ki jo je zagrešil neznani možki z menjavanjem bankovcev pri blagajni davčne uprave v Ljubljani. Oškodovalec je davčno blagajno za 800 din. Te dni pa sta se pripetila v Ljubljani spet dva podobna primera goljufije, ki pričata, da je najbrž na delu dobro organizirana družba goljufov. — Dne 29. januarja sta stopila v pisarno trdnice »Ekonome« v Kolodvorski ulici 7 dva neznana možka, od katerih je eden uradnik gđ. Zagar Minki dejal, naj mu zmenja tisočak. Zagarjeva mu je dala 1 bankovec za 500 din in 5 stotakov. Neznane pa je to zavrnil, rekoč, da hoče imeti srebrn drobiž. Ko mu je uradnica dejala, da srebrnega drobiža nima, je dejal »onda ništa«, vrnil denar in s svojim tovarišem odšel. Uradnica je mislila, da ji je vrnil ves papirnati denar, toda popoldne je pri pregledovanju blagajne ugotovila, da ji manjka 400 dinarjev. Neznane je ji torej vrnil samo bankovec za 500 din in en stotak. Zagarjeva je opisala neznanca takole: prvi je bil visoke postave, star okrog 27 let, temnordečega obraza in oblečen v temno suknjo, drugi pa je bil majhne postave, star okrog 40 let, suhega obraza in oblečen v svetlorjavo suknjo. Oba neznanca sta govorila s hrvatskimi izrazi spakredano slovensko. — Zrtev prevečenega goljufa je postal tudi trafikant Friderik Juvan v Kolodvorski ulici 35. V četrtek okrog 12 je stopil v trafiko neznani možki srednje postave, star okrog 28 let, nazaj počesanih kostanjeh las in oblečen v črno suknjo. Trafikantovi ženi, ki je bila tedaj v lokalu, je s hlastnimi besedami naročil, naj čimprej, najkasneje do ene ure popoldne prinese v pisarno Zdrženja zidar-

SMUČARJI! SMUK! ULTRA - OLJE - NIVEA ULTRA-KREMA-NIVEA

Vam uspešno varujeta kožo pred zimskimi vetrovi ter pred opeklinami sonca in mraza

skih mojstrov v Pražakovi ulici 8 deset kolkov po 10 din in 5 kolkov po 20 din. Obenem je naročil najprinese s seboj za 1000 din drobiža, ker bodo v pisarni plačali s tisočakom. Rekoč, da se mu silno mudi, je možki nato odšel. Juvanova je povedala o tem naročilu svojemu možu, ki se je čez četrte ure res napotil z naročenimi kolki in z 800 din v Pražakovo ulico 8. Ko je Juvan stopil v vežo, mu je prihitel nasproti neki neznanec in ga pobaral: »Ali ste vi prinesli kolke?« Juvan je to potrdil in izročil kolke neznanu. Ta je vrnil 10 kolkov po 10 din, rekoč, da jih ne rabi, zahteval pa je od Juvana 800 din ter mu rekel, naj ostale kolke nese v pisarno, kjer bo dobil tudi tisočak. Neznane je dejal, da se mu silno mudi na banksko upravo in odšel. Nič hudega sluteč je Juvan stopil v pisarno Zdrženja zidarških mojstrov, položil na mizo kolke in zahteval tisočak. Toda tu so ga debelo pogledali in po daljšem prigovarjanju je Juvan slednjič uvidel, da je postal žrtev premetenega in drznega goljufa. Oškodovan je za 900 din — Ta zadnji primer goljufije je na moč podoben onemu, ki se je te dni pripetil v Mariboru in o čemer smo te dni poročali. Ni izključeno, da je v obeh mestih na delu ista družba goljufov. Svarimo občinstvo, zlasti poslovno, naj dobro pazi in naj ne verjame ljudem, ki jih dobro ne pozna, vsakogar pa, ki bi se zdel v tem oziru sumljiv, naj brez odloga naznani policiji.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

MARIBOR

Delo mariborskega Touring kluba

Maribor, 9. februarja. Sinoči je bil v lovski sobi hotela Orel III. redni občni zbor mariborske podružnice Jugoslovanskega Touring kluba. Ta podružnica obstoja šele razmeroma kratko dobo, se je pa v tem času zna la zelo agilno uveljaviti zlasti v našem in v mednarodnem mototurizmu ter je sedaj njeno delo na tem področju že zelo vidno.

Občni zbor je vodil predsednik ravnatelj Putnika Josip Loos, ki je v uvodu pozdravil predsednika Tujskoprometne zveze ing. Slajmerja, zastopnika centrale JTK ravnatelja dr. Tominška, zastopnika mestnega turističnega urada Zoržuta, nato pa je zelo izčrpno obravnaval važna vprašanja našega mototurizma, ki se je začel ob pritetku lanske turistične sezone mnogobetajše razvijati, nato pa ga je vojni požar, ki je v Evropi izbruhnil, na mah zadušil. To je občutila predvsem mariborska podružnica, ki ima pri vrodu v našo državo posebno važen položaj. Izdajanje mednarodnih dokumentov je skoraj popolnoma zastalo. Zaradi tega se je mariborski Touring klub posvetil predvsem propagandi notranjega mototurizma ter je tozadevno organiziral več uspešnih prireditve. Najvažnejša je bila pač propagandna vožnja skozi Slovenske gorice v Mursko Soboto, katere se je udeležilo 56 motociklistov in 17 avtomobilistov. Hkrati je bila prirejen tudi izlet kolesarjev na Prekmurski teden. Obenem je mariborska podružnica JTK posvetila vso pažnjo važnemu vprašanju naših cest ter je tozadevno storila vse, kar je bilo mogoče, da bi se mižno stanje glavnih turističnih cest vendarle popravilo. Pomembno je tudi delo podružnice glede namestitve krajevnih oznak na cestah. Pomanjkanje pogonskih sredstev, ki je zaradi vojne pri nas nastopilo, pa je zopet imelo težke posledice za razvoj notranjega mototurizma ter je zahtevalo, da je mariborska podružnica Touring kluba preusmerila svoje delo na druga področja.

Sledilo je poročilo tajnika Hugona Weissa, ki je navajal, da ima mariborska podružnica JTK 144 članov, razen tega pa je v klubu afiliiranih še 7 športnih klubov s skupno 428 člani. Klub je izdal lani članstvu 108 mednarodnih dokumentov in sicer 16 avtomobilskih triptikov za Nemčijo, 7 za Italijo in 1 za Madžarsko, potem 15 motociklističnih triptikov in sicer 12 za Nemčijo in 3 za Italijo. Tudi kolesarji so potovali v inozemstvo ter je izdal klub 11 kolesarskih triptikov za Italijo in 2 za Madžarsko. Izdanih je bilo tudi 13 omejnih carinskih legitimacij za kolesa. Klub je izdal tudi 16 mednarodnih legitimacij za avtomobiliste in 4 za motocikliste, 17 mednarodnih prometnih knjižic za avtomobile ter 6 za motocikliste. — O klubovem gospodarstvu je poročal blaginjak Kralj, nato pa so sledile volitve, pri katerih je bila vnovič izvoljena dosedanja uprava. Predsednik Loos je potem razvil načrte za prihodnjo sezono. Klub bo skušal izposlovati razne ugodnosti za člane pri

1 Naposled je le priznal. Te dni smo poročali o brezposelnem čevljarju J. G., ki ga je stražnik zasledil, ko je v neki gostilni na Miklošičevi cesti ponujal gostom naprodaj klarinet in činele. Na policiji sprva možakarju niso mogli do živoga. Izgovarjal se je, da mu je obe glasbili izročil neki Frane Strmole v Kranju. Policija je dala pripeljati Strmoleta v Ljubljano, toda pri soočenju je G. zanikal, da bi mu Strmole izročil glasbili. Potem se je G. naveličal policijskih zaporov in požrl steklo svojih očal, misleč, da bo iz bolnišnice lahko pobegnil. Toda zdravnik v bolnišnici ga je hitro poslal nazaj ter priporočil recept, po katerem naj dajo G.-ju zelja in krompirja, nakar bo šlo tudi steklo iz njega. Pri naslednjem zaslišanju pa se je G. le vdal in priznal, da je ukradel obe glasbili v Trzinu v Rokodelskem domu iz lokala, v katerem ima shranjene svoje instrumente odnotno cerkveno godbeno društvo. Zastopnik omenjenega društva se je namreč, ko je čital v časopisih o najdenih glasbilih, zgledil na ljubljanski policiji in takoj prepoznal glasbili svojega društva. G. je nato priznal in povedal, da je tri dni prenočeval v Rokodelskem domu v Trzinu. Soba, v kateri so bili instrumenti, ni bila zaklenjena. Pravi, da je imel velike skušnjave nad lepimi glasbili in da je celo parkrat dejal ljudem v domu, naj vendar zaklenejo sobo, da ne bi kakšen instrument izginil. Slednjič je bil on sam tisti, ki se je ponoči splazil v sobo in odnesel klarinet ter činele. G.-ja bo policija izročila sodišču.

garažah, v hotelih, v mehaničnih delavnicah in pri bencinskih črpalkah. Organiziral bo na podlagi mednarodnih predpisov taborišča za avtomobiliste in motocikliste v območju Pohorja in v Logarski dolini. Ob zaključku zborovanja so klubu čestitali za uspešno delo ing. Slajmer za Tujskoprometno zvezo, Zoržut za mestni turistični urad in ravnatelj Tominšek za centralo JTK in v imenu Olimpijskega odbora Bergant.

1 Članstvu odseka III. Za vse redne in doporne člane odseka je obvezna udeležba pri nocošnjem kongregacijskem sestanku v Alojzijevecu. Po sestanku obvezna redna telovadba. Vaja za orkester je ob pol 7. Člane smučarje opozarjamo na smučarski izlet v Sv. Lovrenc na Pohorju in na odsekove tekme. Odhod z glavnega kolodvora v nedeljo 11. t. m. ob 10.12. Vabljeni tudi drugi člani. — Bog živi!

1 Katehetski sestanek bo jutri, v nedeljo, popoldne ob 3 v katehetski sobi Karlinove dvorane. Predaval bo katehet Pankracij Poteko.

1 Mariborski rokoborci gredo v Carigrad. 1. marca se bo pričela v Carigradu Balkaniada rokoborcev, ki je bila zadnjikrat pred petimi leti. Balkaniade se udeležijo tudi reprezentanca Jugoslavije poleg moštvev Turčije, Romunije, Bolgarije in Grčije. V letošnji jugoslovanski reprezentanci bodo Mariborčani častno zastopali. V Carigrad pojejo Maratonca Verbošt in Ivančič ter član PSK Pirher; dva reprezentanta bo dal potem še Zagreb, po enega pa Sarajevo in Belgrad.

1 Smrtna kosa. V Slovenski ulici 40 je umrla v starosti 72 let Antonija Glušič. V Tyrševi ulici št. 24 je pokosila smrt 86letnega upokojenca Antona Vremška. V bolnišnici je umrla zasebnica Marija Vojvoda, stara 65 let; Ob železnici št. 6 je ugrabila bela žena soprogo železniškega sprevoznika, 52letno Marijo Lušicki. Naj počivajo v miru.

1 Ostavko na državno službo je podala gospa Sonja Bežalj, do sedaj uslužbena pri državnem tožilstvu. Na njeno mesto je imenovana Marta Simnovec.

1 Mariborski tisk v preteklem letu. V Mariboru sta izhajala lani dva dnevnika, 10 tednikov in dvotednikov, 18 mesečnikov, 31 periodičnih časopisov ter 1 časopis po potrebi.

1 Stavbna zadruga »Naš dom«, ki namerava podvzeti akcijo za zidanje stanovanjskih hiš na zadrugi podlagi, vabi stanovanjske najemnike iz Maribora in od drugih na občni zbor, ki bo jutri, v nedeljo, ob 3 popoldne v Gambrinovi dvorani.

1 Materinski tečaj se prične v sredo 14. febr. ob 20 v prostorih Ljudske univerze na Slomškovem trgu.

1 Dekliški krožek frančiškanske župnije ima jutri popoldne ob 11 v Domu na Slomškovem trgu redni sestanek.

1 Kongregacija za gospe ima jutri, na praznik Lurške M. B., ob četrta na 8 v kapelici presv. Srca sv. maša.

1 Davčna uprava v Mariboru poziva vse inozemske pravne osebe, ki imajo v kraljevini poslovne naprave, da vložijo prijavo o začetku poslovanja s podatki za provizorično odmero minimalnega družbenega davka za l. 1940. Z novim letom so postale zavezane družbe, davku v kraljevini vse one inozemske pravne osebe, ki so do 1. februarja v kraljevini imele take poslovne naprave, ki doslej niso bile predmet družbenega davka, kakor odcepke, podružnice, skladišča, zastopništva itd., ki so udeležene pri kakem domačem podjetju z vsaj 50% na razdelitvi dobička, glavni ali na kak drug način, ali ki so dobavljale domačim podjetjem vsaj 50% blaga.

1 Društvo namestencev Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. žel. izjavlja na notico v »Slovenecu« št. 29/a od 26. t. m., da uslužbenci na svojem občnem zboru niso izjavili, da so najslabše plačani, pač pa se je novoizvoljeni odbor pripravljal, da prejemajo uslužbenci v tem podjetju brutto plače od 500—3200 din.

Gledališče

Sobota, 10. februarja, ob 20: »Cigan baron«. Premiera. Red C. — Nedelja, 11. februarja, ob 15: »Nepravilna ura«. Znižane cene. Ob 20: »Cigan baron«.

Premiera zabavnega muzikalnega filma

Ciganska godba! **ČARDAŠ - KAVALERJI** Narodni ples!
V glavnih vlogah: GUSTAV FRÖHLICH, CAMILA HORN, TIBOR de HALMAY in HUSZAR PUFFY
Predstave ob 16., 19. in 21. uri
KINO UNION, telefon 22-21

ALIDA VALLI
Predstave ob 16, 19 in 21. uri
Kino Malica tel. 21-24

PLES V DVORCU

PREMIERA!
Sijajna italijanska komedija.
Zvijenje lepega princeza.
Sodeluje balet milanske scale.

Premiera velikega francoskega filma, čigar zanimiva snov je vzeta iz naših časov in iz naše generacije. Danes ob 16., 19., 21. uri
Pod pariškimi mostovi

Ganljiva ljubezen fanta in mladenke, katera vleče njihova mladost v življenje in boljše bodočnost. — Film poln ganljive ljubezni in vernega prijateljstva prežtan z vedrim humorjem.

V tem filmu briljantna dva odlična francoska filmska igralca in umetnika:
JEAN PIERRE AUMONT in MICHEL SIMON, nadalje MEG LEMONIER in SATURNIN FABRE
KINO SLOGA, tel. 27-30

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska drama: »Praznik cvetočih češenj«

(Premiera 8. februarja 1940.)

Da vsaj nekoliko dohiti zamujeni spored, je vodstvo drame zopet uvrstilo v število rednih letošnjih predstav Klabundov »Praznik cvetočih češenj«, čeprav je ta igra dejansko le ponovitev iz prejšnjih let. Načela, ki nasprotujejo dosedanjim navadom, pa kateri je veljalo za premiero le novo ali vsaj na novo pripravljeno delo, sicer ne moremo odobravati; vendarle v tem primeru nočemo ugovarjati, ker gre za delo velike pesniške vrednosti, čigar uprizoritev moramo nedvomno šteti med največje gledališke uspehe naše drame v minulem desetletju.

»Praznik cvetočih češenj« je po japonskem dramatičarju Takedi Izumu priredil nemški pesnik Klabund tako, da predstavlja v tej obliki modernizirano japonsko klasično igro z naslovom »Vaška šolca (Terakoya)«. To je storil na ta način, da je prvotno zgodovinsko igro spremenil v nekako lično tragedijo. Njeno ozadje je heroična doba japonske zgodovine. Tiran Šihej je spodrilil Mičizaneja, ki so ga umorili na praznik cvetočih češenj pred 20. leti. Sina umorjenega mikada Kwana je med tem skrival v svoji vaški šoli učitelj Genzo. Skrivnosti pa so prišli na sled in Matsuo, državni kancler, ki je nekoč iz koristolžnosti in častihlepija izdal Kwanovega očeta, naj bi Šiheju prinesel dečkovo glavo. Ta pa žrtvuje svojega otroka, da bi rešil mladega mikada, up japonske in božjega sinu. — Delo predstavlja potemtakem v prvi vrsti tragedijo žrtve iz najvišjih nagibov, iz ljubezni do domovine in do božanstva. Vse to je Klabund v svoji prepsnitvi sicer ohranil, vendarle je razen poetičnega okvira, s katerim je obdal in prepletel prvotno igro, bistveno spremenil zgodbo s tem, da je iz Matsuoovega sina napravil hčerko, ki le na zunaj nastopi kot deček Kotaro, medtem ko je v resnici deklica Komachi, ki razodene to svojo skrivnost tudi Kwanu. Med njima se vname ogenj prve ljubezni in prav ta motiv daje Klabundovi igri ne le svojstven čar, ampak tudi izrazit vsebinski poudarek. Ko namreč Kwan vidi, da so mu vzeli najdražje bitje, se zabode ob trupu mrtev Komachi. Nasproti junastvu domovinske in religiozne žrtve je poudaril moderni avtor tako še heroizem ljubezenskega žrtvovanja. S tem je delu redal odzvel mnogo tiste nacionalno-heroične veličine, ki jo izžareva japonski izvirnik, vendarle pa je hkrati še stopnjeval učinek tragičnosti in njen smisel približal modernemu čustvovanju.

Igra, v kateri imamo na ta način čudovito sintezo starega heroičnega motiva in sodobnega liričnega občutja, je že zaradi svoje pretresljive vsebine nadvse privlačna in očističujoča. Razen tega je dramatično silno napeta ter prežeta z izredno nežnim občutjem in etično resnobno. Priznati moramo, da je režiser g. Ciril Debevec izčrpal vso intimnost

tega dela. Z inscenacijo, delom rajnega V. Uljanischeva, gradnjo in stilom je dosegel, da se je njegova čudovita poezija ohranila tudi na odru. Tu in tam se je dvignila predstava do slovesnosti obreda. Prizori, kakršne predstavljajo na primer materino slovo od hčerke edinke, ki odhaja v smrt, dalje ljubezenski dialog med Komachi in Kwanom pod cvetočo češnjo, pretresljivo odkritje očeta, materine in hčerine žrtve, prav tako pa tudi srečanje starcev-romarjev in mikadovega sina, ostanejo človeku nepozabno v spominu.

Kar zadeva letošnjo uprizoritev, je bila režijsko in igralsko ponovitev iz prejšnjih let. Posebej naj omenimo le dramaturško spremembo, ki jo predstavlja spojitev četrtne in pete slike. Ta rešitev se nam zdi posrečena, saj nastop starcev ob zaključku popolnoma zadostuje za ravnotežje s prvo sliko, osrednja zgodba pa je tako dramatsko celó bolj poudarjena. Tudi vprašanje prizorišča zaradi tega ni zahtevalo nove rešitve, kajti nenaturalistični slogovni okvir slej ko prej dopušča take svobodne kombinacije.

Kakor je bila celotna predstava kar najlepše ubrana, tako so na splošno tudi posamezni igralci pokazali izredno dovršenost v občutju, govoru in kretnji. Na prvem mestu moramo omeniti igro g. Šaričeve, ki je v podobi matere Chiyo ustvarila čudovito mojstrovino odrske umetnosti. Prav tako je bil igralsko dognan g. Skrbinec, ki je predstavljal tiranovega vazala Gembo. Njegova podoba je rasla v simbol tiste moči, ki je povzročiteljica in spremljevalka tragičnih dogodkov. Premol tega sveta v svet očističujoče žrtve in človečnosti je bil jasno podan v pojavu Matsua, s katerim je gosp. Debevec podal primer velike igralske kulture. Ob teh monumentalnih postavah sta se lepo uveljavila tudi ga. Vida Juvanov in g. Jan kot Kotaro (Komachi) in Kwan. Višek njune igre je bil nedvomno v ljubezenskem prizoru pod cvetočo češnjo. Vdano, a junaško ženo vaškega učitelja Tonani je prepričljivo podala ga. Marija Vera, medtem ko je bil g. Gregorin kot učitelj Genzo to pot preblizu naturalističnemu pojmovanju in tu in tam tudi prepatetičen. Če nas spomin ne vara, je bila njegova igra pred leti bližje tistemu idealu, ki ne le ustreza tej vlogi, ampak je bila tudi namerilo vzornega igranja. Posebej naj omenimo nastop starcev (gg. Potokar, Plut in Presetnik), ki so prav dobro rešili svojo nalogo.

Uprizoritev »Praznika cvetočih češenj« spada poleg »Butigone« med najlepše igrane letošnje dramske spore. Zaradi tega bo nedvomno privabila v gledališče še zmerom mnogo občinstva, posebno tistega, ki ga žela po pravi pesniški in duhovni lepoti. Če katero delo, zasluži »Praznik cvetočih češenj«, da si ga človek tudi ponovno ogleda.

France Vodnik.

Ljubljanska opera:

»Pri treh mladenkah«

Gostovanje »Dečjega carstva« iz Zagreba.

Običajno lice opernega gledališča je na svečnico dopoldne doživelo pravo zanimivo in prijetno metamorfozo. Otroci so kraljevali ne samo na odru, ampak po vsem do kraja napolnjenem gledališču. Schubertova glasba sama kar ni mogla ukrotiti otroškega živčaja; ta je potihnil šele, kadar se je odgnil zastor in so se žive, radovedne oči zastrmele v pisani, napolnjeni svet. Napolnjen svet na odru. In igra otrok, od večjih pa do najmanjših, je bila res tako prisrčna in lepo izdelana, da so se tudi odrasli izmed občinstva z užitkom zamaknili vanjo. Videti je bilo, koliko veselja in sposobnosti ima otroška duša za teater, obenem pa je bilo iz vsega dela razvidno, koliko vztrajnega truda so žrtvovali oni, ki so vse otroške ambicije in zopet okornosti uglasili v pisano, lepo tekočo igro »Pri treh mladenkah«. Besedilo zanjo je napisal za otroke smiselno in prikladno g. Mladen Sirola, tako da je od znane spevoigre ostal le še naslov in lepa Schubertova glasba. Režiser g. Tito Strozzi, koreografka ga. Mercedes Goritz Pavelić, dirigent g. Josip B. Sirola so ustvarili s tem delom malo umetnino, ki ni bila prav v ničemer šablonska, pač pa živa od začetka do kraja. Med rahlo neizgajenostjo, ki pač ostane vedno znak otroške igre, so izstopale nekatere prav odlične sposobnosti posameznih malih igralcev v plesu, petju in igri (n. pr. Blankica Travinič, Danja Gasteiger, mladi violinist J. Klima, ki je izredno muzikalno in moško zaigral Cherubinijev Menuet, i. dr.). Tudi odrasli igralci so se znali prilagoditi svojim malim soigralcem, prav posebno še g. Martin Matošević kot maršal, ki je poskrbel za obilo humorja, dalje Gizela Huml, Micaela Žličar, Jelkica Gavez, Ivan Susović in še drugi. Delo, ki so ga opravili koreografka, dirigent, režiser, libretist, je vredno vsega priznanja; niso le otroku odprli vrata v svet, ki je zanj tako privlačen, tudi odraslim so pokazali, koliko je močnost in sposobnost v otroku, za katere se redko kateri briga. — Želeli bi, da bi tudi pri nas našli posnemovalcev.

dr. W.

Istorijsko društvo v Novem Sadu se je odločilo izdati obsežno monografično delo z naslovom »Vojvodina« v štirih knjigah. Pravkar je izšla prva knjiga na 572 straneh kvarta, razen uvoda, ki ga je napisal dr. Dušan Popović: Geopolitični in fizično-geografski prikaz Vojvodine (dr. Pavle Vujić), Geološka zgodovina Vojvodine (dr. Branislav Milovanović), Predzgodovinska doba Vojvodine (dr. Milovan Grbić), Vojvodina v rimskih časih (dr. Nikola Vulić), Vojvodinski spomeniki iz časa preseljevanja narodov (dr. Borislav Jankulov), Vojvodina v bizantinski dobi (dr. Filaret Granić), Toponastika Vojvodine (dr. Petar Skok), Srbija in Ogrska v srednjem veku (dr. Jovan Radonić), Vojvodina v turških časih (dr. Dušan J. Popović), Srednjeveška mesta v Vojvodini (Rudolf Smit in arh. Djurdje Bošković), Duhovno življenje Srbov v Vojvodini do velike selitve (dr. Radoslav Grujić), Srbska književnost v Vojvodini do velike selitve (Mladen Leskovac), Srbska umetnost v Vojvodini do velike selitve (dr. Milan Kašanin) in Srbi v Vojvodini od prvega obleganja Dunaja do velike selitve (dr. Jovan Radonić). Knjiga stane 150 din. Naročiti na naslov: Istorijsko društvo, Novi Sad, Ulica Djure Jakšića.

Prof. Slobodan Jovanović je pripravil rokopis novega obsežnega dela z naslovom »Primeri politične sociologije: Anglija - Francija - Nemčija (1815 do 1914)«, ki je že v tisku in izide pri Kohnu konec marca na 500 straneh. To bo obenem 17. zvezek Jovanovićevih zbranih del.

V Belgradu je 2. t. m. umrl v 44. letu književnik Aleksandar Vidaković, znan zlasti kot dober

poznavalec Anglije in Angležev. Pred nekaj leti je izdal obširen roman iz dubrovniškega življenja »Marin Sorgo«, pravkar pa je pisal nov roman iz sodobnega življenja, ki ga pa ni dovršil.

Pri Kohnu je izšel drugi zvezek Zbranih del Iva Vojnovića, ki prinaša novelo z otoka Lapada »Stari greh in tridejansko komedijo »Psyche«.

Izšla je druga knjiga »Diplomatske zgodovine nove Evrope« (1918-1938) pokojnega politika Joce Jovanovića s predgovorom prof. dr. Dragoslava Stranjakovića na VII plus 536 straneh. S prvo knjigo, ki je izšla lani, obsega obsežno celoto. Je pa najboljšo delo s tega področja pri nas sploh.

Bogdan Čipilić je izdal drobčen zvezek pesmi z naslovom »Pesme za Vojvodino«.

Milka Zicina je izdala socialen roman »Devojka za vse« na 400 straneh.

Te dni je belgrajska Državna štamparija izdala Njegošev »Gorski vijenec« v deseti Rešetarjevi izdaji. Profesor Milan Rešetar, ki je bil dolgo let profesor na dunajski in zagrebški univerzi in sedaj živi izven Jugoslavije, je 1. t. m. poslavil tudi svojo osmidesetletnico. Znan je predvsem kot komentator Njegoševga življenjskega dela, kot izdajatelj kritičnih izdaj nekaterih dubrovniških pisateljev, zlasti Gundulića, pa tudi kot pisec obsežnega dela o dubrovniški numizmatiki. Je tudi član zagrebške in belgrajske akademije. Najnovejša izdaja »Gorskega vijenca« z uvodom, tolmačenji in slovarčkom, ki je izšla, je namenjena širokemu občinstvu, saj stane samo 20 din. Profesor Rešetar je delo opremil s skoraj 1000 tolmačenji. V uvodu obširno razpravlja o življenju in delu Njegoševem. Ne vem, odkod toliko napak v uvodu, ko se namreč ne skladajo citirane strani s stranmi v knjigi. Morda je vzrok to, ker Rešetar ni opravljal korektur osebno, ker sedaj ni v Jugoslaviji. Vsekakor pa je to precejšnja škoda za to sicer okusno izdajo »Gorskega vijenca«.

Mladi znanstvenik dr. Borislav Blagojević je izdal v seriji brošur, ki izhajajo v prestolnici pod naslovom »Politika i društvo«, zanimivo razpravo »Vas našega juga in njeni problemi«. Na štirih tiskovnih polah je pisatelj kolikor možl objektivno prikazal tegobe Južne Srbije. Vsekakor je zanimiv pojav, v kolikoli meri se zadnje čase proučuje vas in kmetstvo sploh tako pri Slovencih, Hrvatih in prav zadnji čas tudi pri Srbih.

K. Racin je izdal zbirko pesmi v južnosrbskem narečju z naslovom »Beli mugri« z motivi iz pečalskega življenja in življenja obiralec maki.

Najnovejša številka »Srpskega književnega glasnika« prinaša referat Toneta Potokarja o lanskotletni knjižni produkciji v Sloveniji. S. M. pa je prispeval beležko o »Starih žalostnih« v dr. Glonarjevem izboru, ki so izšli pri »Akademski založbi«.

Stjepan Kranjčević: Ante Radić. — V izdanju »Hrvatske naklade« je izšla knjižica o Antonu Radiću, ideologu hrvatskega kmečkega gibanja. Napisal jo je Stjepan Kranjčević, ki je z živo besedo prikazal lik tega velikega misleca, njegovo življenje, delo in osnovne misli. To je danes veliko lažje kakor včasih, kajti Seffačka Sloga je izdala celotno delo Antona Radića pred letom ter je tako dostopno vsakemu. Stjepan Kranjčević pa je napisal lik tega hrvatskega politika tudi po svojih spominih, kajti on spada danes med najstarejše člane hrvatskega kmečkega gibanja, ki ga je utemeljil idejno Anton Radić, v življenju pa konkretiziral brat Stjepan Radić. Knjiga ima 32 strani in stane 4 dinarje.

Planinski vestnik št. 2 prinaša naslednje članke: Uroš Zupančič: Visoka Ponca pozimi; A. Kopinšek: Podol preko Mont Blanca (osrednji članek te številke z mnogimi podobami); Brojan Janez: Triglavsko severna stena — ob koncu planinske zime; Miroslav Pleterski: Varovanje v težkem zimskem plezalnem terenu; Slavko Peršič: Plazovi; Pavel Kemperle: Centralni steber zapadne stene Planjave; Obzor in društvene vesti.

Brat in sestra Pavšin na tekah v Garmichu. Starši Pavšinovi so domačini - Ljubljanci.

ŠPORT

Demetz ali Smolej?

Med letošnje velike evropske športne dogodke se je uvrstilo tudi jugoslovansko državno prvenstvo v vztrajnostnem smučkem teku, ki bo jutri v Mojstrani in ki se ga poleg najboljših naših tekmovalcev udeležijo tudi najboljši Nemci.

Naša Mojstrana bo pozorišče po vsej priliki edinega letošnjega srečanja med obema najboljšima evropskima dolgočrogasema, bivšim Italijanom Demetzom in Slovencem Smolejem. Razumljivo je torej, da bo pozornost vse evropske športne javnosti jutri obrnjena na Mojstrano. Demetz in Smolej sta se doslej srečala le na velikih zimskošportnih prireditvah, svetovnih prvenstvih ali olimpiadah. Za vztrajnostni tek je to prvič, da se bosta pomerila izven okvira take impozantne prireditve in seveda prvič na jugoslovanskih tleh. Naš drugi gorejski zimskošportni center, Mojstrano, je doletela velika čast, da bo imela v gosteh dva velika konkurenta, ki ju po pravici štejejo med najboljši smučarje sveta. Vincenzo Demetz je za kako leto dni mlajši od Smoleja. Rojen je 1.909. Cetudi je skoraj majhne rasti, ga odlikuje na smučkah izredna brzina, kateri se ima tudi v največji meri zahvaliti svoje kolosalne uspehe. Zato mu tudi na krajših progah, t. j. na 18 km ali pa v štafetah v zadnjem času vsakokrat uspe, biti boljši od svojega srednjeevropskega konkurenta Smoleja. Vendar pa Demetz na dolgi progi pred koncem močno popusti, ali točneje povedano, druga polovica njegovega teka na dolgi progi traja vedno nesorazmerno dalj časa, kot prva in to mu kaj rado postane usodno. Smolej je namreč v teku precizen kot stroj. Pri njem ni opaziti razlike med prvo polovico, ko teče še svež in spočit, in drugo, ko naj bi bil že utrujen. On že na startu samem in v teku celega tekmovanja racionalno porazdeli svoje moči na vso progo in prav s tem doseže v drugi polovici skoraj enak čas kot v prvi, ter pride vsakokrat svež, z veliko rezervno fizičnih sil, na cilj; in prav s tem zadivi gledalce in strokovnjake in prav s tem dosega svoje velike uspehe.

Jutri bo v Mojstrani ta njegova igra nevarnejša: dolžina proge ne znaša kot običajno 50 km, ampak samo 30, torej skoraj polovico manj in Demetzu bo mnogo lažje vzdržati do konca in živeti na račun silne brzine, ki se običajno razvije v prvih dveh tretjinah proge. Naš Smolej bo tokrat moral z vsemi rezervami na dan, uporabiti vse moči, upoštevati vse okolnosti, napraviti si točen in do zadnje malenkosti precizen in pravičen taktični načrt, namazati brez napake — skratka, nastopiti absolutno pripravljen in žrtvovati vse, če hoče, da mu bo uspelo premagati letos Demetza.

Tekmovanje se prične ob 9 jutraj izpred hotela »Triglav« v Mojstrani, kjer bo tudi cilj.

Smučarske tekme ASK-a

Črni vrh nad Jesenicami.

Idilični Črni vrh bo jutri zopet prizorišče ostre borbe za krasni zlati pokal g. dr. Korosca. Standard proga s Spanovega vrha je

dobro pripravljena, tekmovalci že brzijo po njej, vsak skuša po svoje skrajšati naporno pot, da bi kazalec na stoparci zarisal čim manjšo krivuljo. Proga sama je edinstvena in gotovo najbolj priljubljena našim jeseniškim »asom«, ki se zlasti v novejšem času prav na

Črnem vrhu vzgajajo in usposabljaajo za odlične tekmovalce. Tudi jutri bodo, kolikor bo mogoče, posetili ASK-ovo prireditev. Naši fantje-akademiki so letos še posebno številni in ambiciozni, zato upravičeno pričakujemo odličnih rezultatov. Vsekakor bo treba tudi marsikateremu jeseniškemu mojstru napeti vse sile, če bo hotel ukrotiti razposajene ASK-ovce.

Pa tudi naše akademikarke-Savinčarke je treba na tem mestu pohvaliti! Z vso vneemo so se letos poprijele smučanja in je že cela vrsta na Črnem vrhu. Z veliko korajžo se spuščajo po strmih pobočjih in ne mislijo mnogo zaostajati za fanti. Tam na »Idioten Wiesee« junaško dela kristjanje in zavoje naša skrbna Ivanka, pod Spanovim vrhom se kotli Grozdana, nekoliko nižje drvi v divjem smuku mnoga nebotajača Rusica.

Stopiš pred Gorenjčevo kočo in gledaš po smučiču. S Spanovega vrha se je odluščila črna pika naravnost po strmini in izginila v gozdu. Nekaj trenutkov jo zakrije gozd, pa že jo izloči kot puščico in v znani S strmini drzno reže ovinko ter se požene v smuk. Ze vidiš elastična kolena, ki spretno obirajo valoviti teren; premagal je tudi jarek ob svilih in že izginil v nizkem stavu po dolgi šregi v levo: bil je ASK-ovec Zane, ki je pravkar prevozil prvi del smuk proge.

Ljubitelji belega športa! Črni vrh vas vabi-danes in jutri v svoje mehko-belo naročje. Odzovite se temu vabilu in pohitite med našo akademsko mladino, ki vas bo nagradila s tekami za ves vaš trud in napor. Danes ob 15.40 gremo s četrtinsko vožnjo (12 din) iz Ljubljane. Kdor želi z nami, naj bo pol ure pred odhodom vlaka na postaji! Za prenočišče je preskrbljeno in stane 5 din od večera. Na svidenje!

ZFO

V Dovje-Mojstrano na fantovske tekme!

Vsi v Dovje-Mojstrano na velike smučarske tekme, ki jih priredi Zveza fantovskih odsekov v soboto in nedeljo!

Dovje-Mojstrano ni samo središče planincev in zbirališče lovcev, je tudi zibelka prvega pravega smučanja. Prve originalne švedske smuče je dobil znani lovec Gregor Rabič (glavni junak Bambahovega Zlatoroga Trentarski lovec Janez), oče sedanega Janeza Rabiča, nadzornika dvornih lovišč in hotelirja, od nekega Šveda — »avstrijskega konzula«, ki je bil v Mojstrani na lovu leta 1884. Te smuče so bile 2.10 m dolge in stremena so bila iz originalne kože severnih jelenov. Gregor in njegov sin Janezek sta na teh smučkah zalozovala zajce in lisice. Ker so bile za Janezka predolge, je kolar Šmerc (znani gorski vodnik in gostilničar) naredil zanj po tem originalu druge smuče, seveda krajše, stremena pa iz prašičje kože. To sta bila prva smučarja in čudo za vse Mojstrančane. Toda brihtni Radenčani so ju kmalu začeli posnemati in so naredili same smuči in jih rabili pri lovu in za prometno sredstvo. Tako se je pričelo in ko je g. Badjura priredil v Bohinju pred vojno tečaj, se je tega tečaja udeležilo največ Mojstrančanov in to Rabiči, Klančniki, Pol-di in Zimi, ki so bili po rezultatih tekem tudi najboljši smučarji. Smatrali so pa takrat ta šport za tako nevarnega, da so doma otroci vsak dan molili, da bi se očetom v Bohinju kaj ne zgodilo. Prišla je svetovna vojna in tam so vsi naši smučarji bili že vojaški nastavniki; po vrnitvi so pa začeli doma smotreno delati na smučarskem polju. Njihovi sinovi in hčere pa so še danes odlični tekmovalci in državni reprezentanti, ki zastopajo našo domovino po vsem svetu. Tudi vsi naši inozemski trenerji od prvega, Norvežana g. Hansena, do zadnjega, draga nam Finca Kuizme so pravili, da niso še videli toliko pravega smučarskega duha kot je prav v Mojstrani.

Da je ta kraj dal toliko dobrih smučarjev, je predvsem zaslug agilnih domačinov, ki res delajo skupno, sinovi na smučeh, očetje pa pri kontroli ali merilnih skokov. Le z združenimi močmi se doseže to, kar je dosegla Mojstrana in naši najmlajši hočejo in morajo postati vredni nasledniki Janšov, Klančnikov, Jakopičev, Rabičev; zato poj-dimo v Dovje-Mojstrano, da se prepričamo, če je to res. Ne bo vam žal. Pojdimo tja, kjer je rezala smučino prva prava originalna smučka in kjer je bila zgrajena prva prava skakalnica v Jugoslaviji.

V nedeljo telovadna akademija v Kranju

Fantovski odsek in Dekliški krožek v Kranju vabita na telovadno akademijo, ki bo jutri popoldne ob 4 v dvoranu Ljudskega doma. Videli boste lepe telovadne točke, tako orodno telovadbo, moderno gimnastiko, simbolične vaje in nove proste vaje za l. 1941. Obiščite našo mladino, da se boste prepričali, da se ona pravilno in pošteno vzgaja v naših vrstah. Danes se dobijo še vstopnice v trgovini »Hinko«, jutri popoldne pa v knjižnici Ljudskega doma, ob 2 popoldne pa pri blagajni.

Ljubljanske občinske zadeve

Iz redne seje ljubljanskega mestnega sveta

Ljubljana, 9. februarja. Danes popoldne ob 5 je bila redna seja ljubljanskega mestnega sveta, ki je obravnavala tekoče občinske zadeve. Banskoupravo je na seji zastopal bankni svetnik dr. Logar.

Poročilo župana dr. Adlešiča

Župan dr. Adlešič je v svojem predstvenem poročilu omenjal ustanovitve Glasbene akademije, ki je letos 2. januarja dobila svoje prve tri profesorje v osebah prof. Betetto, msgr. Premrlja in prof. Trosta. Z Glasbeno akademijo je Ljubljana poleg univerze dobila drugo visoko šolo, katere temelji segajo skozi štiri in pol stoletja globoko prav tja do začetka novega veka, ko je v 90. letih 15. stoletja pozneje slavni cesarski kantor in prijatelj Maksimilijana I. ter škof dunajski, Ljubljancin Jurij Sladkovič kot kanonik v stari ljubljanski stolnici učil naše davne prednike umetnega petja in glasbe. Kakor rezani kvadri podpirajo našo Glasbeno akademijo organizirana glasbena prizadevanja prav do leta 1702., ko je v baročnem razcvetu našega mesta kmalu za Akademijo operosorum pričela svoje do danes neprekinjeno delo Academia philharmonicorum.

Župan je nadalje poročal o zimski pomoči mesta Ljubljane, ki jo mesto daje zdaj na drug način, ne z dajanjem denarnih podpor, ampak z delom in zaslužkom. V minulih treh letih je mestna občina izplačala 2150 brezposelnim 2.360.000 dinarjev zaslužka. Tudi letošnji zimo je občina zaposlila nad 600 brezposelnih delavcev in s tem zagotovila obstanek njihovim družinam. Letos bo poleg preračunskih sredstev potrebno za zimsko pomoč še poldrug milijon dinarjev. V kuhinji stare cukrarne je bilo do zdaj izdanih že blizu 143.000 kosil in večerij. Zdj se razdeli v cukrarni po 700 porcij na dan. Za obutev, obleko in zdravljenje brezposelnih bo treba pripraviti še kakih sto tisoč dinarjev.

Vse ljubljansko prebivalstvo je pozdravilo koncentracijo zimске pomoči za vsa mesta v državi v Belgradu ter ustanovitve osrednjega odbora za zimsko pomoč v Belgradu pod pokroviteljstvom Nj. kr. Vis. knežnje Oige. Njen poziv vsem jugoslovanskim mestom je tudi v Ljubljani globoko segel v srce, da smo takoj poživeli vsa prizadevanja in pomnožili dela za olajšanje tegob hude zime mestnim revežem. Visoki odličniki ter zastopniki vseh mogočih organizacij in korporacij so se združili v častni in delovni odbor za zimsko pomoč v Ljubljani. Upamo, da bo uspeh složnega sodelovanja vseh gospodarskih in pridobitnih krogov pri zimski pomoči dostojen in da bo na srčno kulturo glavnega mesta Slovenije ponosna vsa kraljevina Jugoslavija.

Župan se je nato spominjal tragične nezgode, ki je zadela kr. torpedovca »Ljubljano« in izrazil upanje, da bo »Ljubljana« čimprej spet uvrščena v jugoslovansko vojno mornarico. Župan je poslal obžalovanje brzojavke ministru vojske in mornarice armadnemu generalu Nedelcu in poveljniku kr. vojne mornarice admiralu Poliču.

Dne 1. februarja je bilo blagoslovljeno in izročeno svojemu plemenitemu namenu mestno otroško zavetišče v Trnovem, za katerega je svet mestni občini »podarila« Konferenca sv. Vincencija. Župan se je Konferenci za njen velikodušni dar toplo zahvalil. Župan je nato zavračal očitke, češ, da je bil s tem zavetiščem pripravljen revnim otrokom preveč luksuzen dom. Če namreč primerjamo gradbene stroške s številom gojencev, vidimo, da pride na enega otroka 17.000 din gradbenih stroškov. Ta vsota je sicer lepa, toda pomisliti je treba, da je bil s tem zavetiščem sezidan dom, ki bo stal desetletja in desetletja.

Na obletnico smrti pesnika dr. Franceta Prešerna so bile podeljene literarne nagrade mesta Ljubljane, in sicer za poezijo dr. Iva Grudnu za zbirko pesmi »Dvanajsta ura in za pripovedništvo pisatelju Prežihovemu Vorancu za njegov roman »Požganica«. Župan je odlikovanima kulturnima delavcema izrekel tople čestitke v imenu mesta Ljubljane.

Župan se je nato spominjal umrlih ljubljancov. Umrli so zadnji župan viške občine Jurij Petrovič, pisateljica in organizatorica slovenskega ženstva Marija Bartol Nadiškova, odvetnik dr. Oton Papež, pisarniški ravnatelj okrožnega sodišča Rajko Slojce, profesor in znanstveni publicist dr. Pavel Grošelj ter mladinski in strokovni pisatelj in glasbenik Franc Trost. Pokojnikom je občinski svet vzkliknil: »Slava!«

Poročilo posameznih odborov

Sledilo je poročilo finančnega odbora, ki ga je podal mestni svetnik dr. Ažman. Med drugim je bil odobren računski zaključek Kreditnega društva Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1939. Zaključek izkazuje 70.000 din izgube. Nadalje je bilo odobreno, da odkupi mestna občina od dr. Vilka

Šporna parcelo za 250.000 din v svrhu razširitve in regulacije Celovške ceste, dalje od Zakotnika Iva na 190 kv. metrov po 45 din za ureditev Šišenske ceste, ter od Glavič Mire svet za razširitev Celovške ceste. Sprejeta je bila tudi sprememba jamstvenega besedila v statutu Mestne hranilnice ljubljanske, kar je bilo potrebno sprčo nove uredbe o hranilnicah. Sprememba je samo formalnega značaja.

Poročilo trokarinskega odbora je podal prav tako mestni svetnik dr. Ažman. Zavrženi so bili nekateri ugovori proti predpisu mestnih davščin.

Za gradbeni odbor je poročal mestni svetnik dr. Stele in je bilo odobrenih 11 parcelacij, med njimi tudi parcelacija zemljišča zadruge »Lastni dom« na vogalu Kolodvorske in Tavčarjeve ulice. Na predlog načelnika odbora za upravo meštanske imovine mestnega svetnika Jenka je bil odobren nakup zemljišča sokolskega društva Ljubljana 11 v Sokolski ulici na Prulah, in sicer 3201 kv. meter za 550.000 din.

Poročilo personalno-pravnega odbora, ki ga je podal mestni svetnik Novak Avgust, je vsebovalo predloge za sprejem odnosno odklonitev sprejema v ljubljansko občinsko članstvo. Zagotovilo sprejema v ljubljansko občinsko članstvo je dobil Poštočnik Konstantin, v ljubljansko občinsko članstvo pa sta bila sprejeta Bricej Franc in Vavpetič Franc. Dalje je bil soglasno ukinjen odbor za podpore družinam, katerih redniki so poklicani na orožne vaje, ker je sprčo nove uredbe o podporah družinam vpoklicancev postal brezpredmeten.

S tem je bila javna seja zaključena in pričela se je tajna seja, na kateri je občinski svet sklepal o raznih personalnih zadevah mestnih uslužbencev. Med drugim je bil upokojen Juvan Rudolf. Dalje je mestni svet sklenil, da se odsej naprej vsem mestnim stalnim in nestalnim delavcem nudi ista ugodnost pri dobavi električnega toka in plina, kakor mešnim uradnikom.

Lastno sestro je morilka s krivim pričevanjem spravila v 15 letno ječo

V Begunjah jo je začela peči vest in je izpovedala resnico, nakar je bila včeraj sestra oproščena

Celje, 9. februarja.

Kratke vrstice o tajni razpravi na okrožnem sodišču v Celju, kjer sta bili obsojeni lani, 3. januarja, 24 letna Marija Višner na 15 let težke ječe, njena sestra, 20 letna Ana Višner pa na 12 let težke ječe, so morda šle mimo čitateljev, ki gotovo niso slutili, kakor tudi ne sodišče, da se skriva za tem zločinsko dejanje detomorilke, ki je spravila v zapor nedolžno svojo sestro, ki bi morala sedeti 15 let za temnimi zidovi in se pokoriti zaradi krivega pričevanja lastne sestre.

Višner Ana je bila obsojena zaradi groznih dejanj nad štirimi mladimi življenji, ki jih je umorila iz naslade, na 12 let ječe. Umorila je štiri otroke, med njimi dva sinčka svoje sestre Marije. Ana je trdila pred sodiščem, da jo je k umoru svojih sinov nagovarjala Marija, katero je sodišče zaradi nagovarjanja obsodilo na 15 let robije.

Višner Ano so odpeljali v Begunje. Tu je Ana izpovedala sestrni prednici, da je na sodišču krivo pričala zoper svojo sestro in da hoče to popraviti. Bila je namreč pri spovedniku, ki je zahteval od Ane, da hoče popraviti zločin zoper svojo sestro, da mora to izpovedati na merodajnem mestu.

Oče in sin na bojišču

Otroški kozilek

SLON SAMBO

(280) Drugi dan je bila slovesnost. Prišel je tudi neki solar z vprašanjem, ali se ne bi hotela oba fanta, ki sta pomagala sultanu, da je ozdravil, pokazati šolski mladini na balkonu palače. S seboj je prinesel vsakovrstna lepa darila, kot vaze, lepo vezane knjige in še druge predmete, kakršnih fanta nista še nikoli videla.

Šek Martin, rudniški predelavec v Grižah, in Vidmajer Marija, zasebna uradnica v Gaberju; Grah Hugo, obratovodja, in Fac Dolores, zasebnica v Celju; Razbošek Jernej, delavec, in Picman Ivana, kuharica v Celju; Merc Alojz, dimnikar v Celju, in Kumer Neža, pos. hči v Šmartnem ob Paki; Otorepec Anton, posestnik, in Rupnik Antonija, pos. hči v Sv. Petru na Medvedovem selu. Bilo srečno!

c Dežurno zdravniško službo za člane OUZD bo imel jutri, v nedeljo, g. dr. Drago Mušič, Cankarjeva 7.

c Dekliška Marijina kongregacija ima jutri, v nedeljo, ob 8. zjutraj v kapelici šolskih sester cerkveni sestanek, po sestanku pa občni zbor.

c O srednjeveških cepih med Slovenci bo govoril na prosvetnem večeru Katoliškega prosvetnega društva v tork, 13. febr., ob 8. zvečer gosp. prof. dr. Pavel Blaznik.

c Nesreča v rudniku. V rudniku v Zabukovci je zadel jamski voziček 20 letnega rudarja Stanka Vozliha in mu zlomil levo roko.

Jesenice

Občni zbor protituberkulozne lige na Jesenicah bo v ponedeljek, 12. t. m. ob pol 19 zvečer v šoli. Člani, pridite!

Trbovlje

Važno predavanje. Drevi ob 7 bo v Sokolskem domu predaval g. kapetan Toš Franjo iz Celja pod okriljem Odbora za obrambo mesta pred napadi iz zraka v Trbovljah. Naslov predavanja je »Kako zavarujemo sebe in svoje domove pred napadi iz zraka«. Vabimo vse, da se predavanja udeležijo.

15 tovornih ladij je primrznilo

Iz Kopenhagena poročajo:

V morskii ožini Kattegatt tiči 15 tovornih ladij v ledu. Nad Velikim Beltom so te dni na 34 voznjah z letali prevozili v enem dnevu 270 oseb. Dansko letalsko omrežje se je zdaj jako razširilo, tako da niso v redni letalski zvezi samo mesta, kakor Odense, Aalborg in Esbjerg, marveč tudi oddaljeni otoki, kamor letala zaradi ukinjenega prometa z ladjami prinašajo pošto, živila in zdravila. Posledice ledene zime ljudstvo povsod hudo občuti. Mnogo šol in cerkva so morali Danci zaradi pomanjkanja kuriva zapreti. V Kopenhagnu preudarjajo, ali ne bi zaprli tudi vsa mestna kopališča. Zaradi pomanjkanja kuriva stojijo dolge vrste ljudi pred trgovinami s premogom in čakajo, držeč v rokah vreče in vedra. Več blokov hiš že ni več zakurjenih.

Jakob K. Heeri

Berninski kralj

Roman o švicarskega pogorja

»Mislim, da je bilo v Engadinu drznih dečkov vedno dovolj,« poroča Cilgija starega, preudarni razglednega pripovedovalca.

»Da, toda sedaj mati,« nadaljuje mežnar in mahne z roko, kakor bi mu ne bilo prav, da ga kdo moti. »Sodar si je pripravil pas, da bi kaznoval dečka, kadar se vrne iz razvalin. Zena je pa plosnila z rokami in dejala: Mož, ne nori in bodi vesel, da se bo Rosij, strupetec, sleva, naučil pri Marku nekaj poguma in srčnosti. In ni pustila, da bi se dečkoma kaj zgodilo.«

»Ta mati mi je všeč,« pravi Cilgija veselo, »pripovedujte mi o njej še kaj več.«

»V času, ko se je to pripetilo,« nadaljuje mežnar, »je bil Marko še prav majhen. Ko je nekoliko odrasel, je prinašal z Guardavala pogosto mlade ptice in jih domačil. Nekoč tudi rdečekluno in rdečeno gorsko vrano, ki mu je posebno prilastila k srcu. Zakaj kjer je bil in hodil, je skakljala za njim. Oče, sodar, je pa imel lepega tigra, stega mačka in ta je vrano požrl. Marko je pogoltnil jezo. Ko je pa maček opoldne skočil na klop, sedel poleg sodarja in mijavkajoč zahteval svoj delež od kosila, je položil Marko zlenco na stran. Brez besede je pograbil žival za šinjak in zadnje tace, jo potegnili, četudi se mu je zasadila s kremplji globoko v meso, tako vsakebi, da je poginila, ne da bi javnkila. Jezno jo je treščil v kot: Tu imate, oče, svojega madija, ki mi je požrl vrano. Odslej nisi več moj sin, Marko! In komaj kdaj sta odšla se spregovorila med seboj kakšno besedo. Marko se je pridružil gamsjim lovcem in bil kot nezorel fantin že najboljši strelce v Engadinu.«

»To sem slišala,« pravi Cilgija, »in tudi, kako je neki hudo opečeni deklici polajšala bolečine. Kaj sodite vi o tem, mežnar?«

»Na vso moč skrivnostna zadeva,« skomizgne mežnar z rameni, »in tudi ni ostalo pri tem edinem primeru, temveč je izpričal dostikrat zdravilno moč svojih oči in rok. Pogosto so ga klicali v vas in okolico k bolnikom, a šel je šele, ako ga je prosila tudi mati: Marko, poskusil! Potem je šel brez ugovora.«

»To mi je všeč pri njem,« pravi Cilgija toplo.

Mežnar dvigne poučno kazalec: »Mati in sin sta se ljubila, kakor se vidi le redko, govorila sta samo z očmi in se razumela. Kadar se

je pa srečal kje s sodarjem, so se kresale iskre med obema in bila je samo sreča, da je odšel Marko pozneje na Francosko, sicer bi se bila lepega dne spoprijela s pestmi in orožjem. Sodar je pripovedoval namreč vsakemu, ki je hotel poslušati, da Marko ni njegov otrok, temveč kamogaskar.«

»Kamogaskar,« povzame Cilgija oprezno in napeto, »za ves svet bi že vendar rada vedela, kaj je to.«

Mežnar se popraska po redkih lasih: »Pogovorite se o tem z župnikom, gospodična. On bo prej nego jaz ubral prave besede za tako nežna ušesa, kot so vaša.«

»Dobro, pa pripovedujte dalje,« in Cilgija povese glavo nekoliko razočarana.

»Čudno je,« nadaljuje mežnar, »brž ko se je razneslo, da je kamogaskar, se mu je spremenil pogled, ki se ni bil prej nič ločil od pogleda drugih ljudi. Začeli so se ga bati. Svoji materi je pa ostal tudi posej tako vdan, da bi si dal iztakniti oko, ako bi ga bila za to prosila. In vidite, gospodična, po tem se poznajo sinovi guardavalskega viteza — ako jih je volja, zmorejo storiti za žensko vse, nikoli pa ne sprejmejo nasveta od moškega. Veliki postanejo v življenju, toda nekoč morajo tepsti tiste, ki jih najbolj ljubijo.«

»To je vendar grozno!« vzklikne Cilgija prestrašena.

»Zdaj grem, gospodična,« pravi mežnar. »Ne bil bi rad proti Marku Paltramu nekrščansko krivljen, jezi me pa, da sem ga v šestih tednih videl komaj dvakrat v cerkvi. Glejte, veter se je vzdignil.«

Starec zadene grobarsko orodje na ramo, pozdravi in krene proti vasi. »Kozec,« pravi za slovo, »morajo zdaj kmalu priti s paze, sicer jih bo ujela nevihta, ki se zbira za Bernino.«

Cilgija sede zamišljena na klop pri vratih.

Govorilam o kamogaskarjih nič ne verjame. Njen pametni oče je take reči vedno zametaval.

Vstane in hodi globoko zamišljena med grobovi.

Pogumni mož, ki ga Engadin potrebuje, ni nihče drugi nego Marko Paltram in ne morda kateri njenih fetanskih prijateljev — ne, Marko Paltram! Tudi njen oče je postal iz zaničevanega mladeniča pozneje mož velikega ugleda. Toda Marko bi potreboval prej še nečesa: sonce, sonce bi moral posijati v to samotno in neveselo življenje, ženska bi ga morala ljubiti, kakor ga je ljubila njegova mati. Potem bi rastle.

Jasni klink-klink njegovega kladiiva pozvanja v njene sanje. Na limbah kraj gozda že krakajo vrani, ki letijo domov v gore, in s hriba prihajajo z žvenketom in meketom poskočne planinske koze, nad sto njih, črne, bele in lisaste, mnoge z dvema, mnoge s štirimi

rogovi, skoraj vse z zabavnimi bradami. Čeprav že site, sladkosnedijo še vedno za hrano, skačejo na skale, ki ležijo ob potu, in se poniglavo razgledujejo, in z materami se igrajo kozliči.

S šopom regrata in osata pričakuje Cilgija večer za večerom živali. Drži ga visoko in nekih deset je obkoli in se izteguje za šopca, ki jim ga kljubovalno izmika izpred gobcev.

Zoja in glorijska, župnikovi kozji, se zrineta najbliže, njeni najboljši prijateljici sta, in ujameta šop.

S šredo pride Pija, mala rjava pastirica. Nosi preluknjane slamnike, modre je malomarno zapet čez mlade prsi, rdeče kratko krilce nacefrano, na nogah klopočejo okorne okle, v rokah ima lahko gorjačo in na hrbtu s svičevino prevlečen oprtnik za hrano.

Grda Pija Colani ni, toda divja, hudobna osa.

Prav to pa mika Cilgijo, da jo vedno znova draži.

»Ali se ti je brat Orland že kaj oglasil?«

»Seveda se je,« se odreže pastirica ponosno in z žarečimi očmi »Pisal je iz Basela, vozi se po Renu s plavom — ne vem, kaj je to — v Holandijo.«

»In kako sta si na roko s tvojim novim hišnim tovarišem, s kovačem?«

Pija se smešno namrgodi, da bi pokazala svoj stud.

Paltrama besno sovraži in se je divje otepala, da se ne bi priselil v hišo, čeprav je župnik poskrbel, da sta smeli ona in njena babica še naprej ostati pod streho.

»Gospodična,« sikne dekle in pokaže v ustih dve vrsti lepih zob, »nekega dne vas že ugriznem, kar sem rekla v Samadenu, drž! Vi ste tudi kriva, da je pri nas.«

In besno pogleduje Cilgijo.

»Bodi vendar z njim malo bolj ljubezniva, Pija,« jo pogovarja Cilgija s prijazno zaupljivostjo.

»Ne,« kriči divji skratelj, »zato ker hodi vsako noč k svojemu peklenskem očetu. Brž ko se zmrači, si oprta puško na ramo in prihaja domov šele po polnoči, dostikrat šele proti jutru.«

Pijina čreda sili domov, nevihta se bliža, pogovor se hitro utrga. Za Cilgijo tečeta župnikovi kozji proti vasi in se čudita, da njuna prijateljica danes nič ne govori in se nič ne šali.

Paltram ponoči skrivaj v gorah? — Moralo je biti že res, zakaj prinašal je od časa do časa v župnišče snežne jerebice ali planinske zajce.

In teh ni streljai pri belem dnevu, temveč bolj verjetno pri mesečnem svitu, ker ni bilo nikoli opaziti, da bi zamujal delo. To temno početje Cilgiji ni ugajalo.

Mali oglasi

Službe iščejo

Dekle
bi se rado naučilo kuhati. — Steptovšek Nežka, Sv. Rok, p. Šmarje pri Jelšah. (a)

Iščem službo vrtnarja

ali pomočnika, samo na boljši vrt; star sem 22 let, vojaščine prost, ne oženjen. Ponudbe poslati na: Vlado Pogorelec, vrtnar, Bežanec, p. Pregrada, Hrvaško. (a)

Službo dobe

Šivilje
za šivanje moškega perila iz svilenega trikotja sprejme takoj tovarna Vidmar, Ljubljana, Savlje 18. (b)

Gostilniško kuharico

samostojno, pridno, pošteno, sprejem v stalno službo. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja na naslov: Andrej Cufer, Jesenice. (b)

Služkinjo
tudi za dela na vrtu — sprejem. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1743. (b)

Pouk

Instruktor-vzgojitelj
instruira za stanovanje ali honorar v boljši družini. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Vzgojitelj« 1778. (u)

Prodamo

Fižol za kuho
dobite poceni pri Sever & Komp., Gosposvetska cesta 5. (l)

Najugodnejši nakup
moških oblačil nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Čevljarški šivalni stroj
dobro ohranjen, prodam. Kavčič Jakob, Dol. Logatec 50. (l)

Šivalni stroj
in dvotonsko harmoniko prodaja Zorc, Marencičeva ulica 5, Moste. (l)

Trgovino s sadjem
zelenjavo in živili, dobro vpeljana, v centru Ljubljane, prodam. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Redka prilika« 1742. (l)

Denar

Hranilno knjižico
Kmetijske posojilnice ljubljanske prodam. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »70.000« št. 1724. (d)

Kupimo

Bukova drva
za kurjavo, sveža, in bukovke hlode, kupujemo v vsaki količini. — Ponudbe na I. Meštrovič, Zagreb, Zrinjevac 15, tel. 23-612.

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah **A. Božič, Ljubljana** Františkanska ulica 8.

STROJI

Parni stroj
150/400 ks ali lokomobilo, dinamo in več elektromotorjev za istosmerni tok kupim. Informacije honoriram. Perles, Osjek.

Posvetva

Lep kompleks
za gramozno jamo, ca. 12.000 m³, blizu aerodroma, prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1691. (p)

Vnajem

ISČEJO:
Prostorno skladišče za suho blago, v središču mesta, vzamem takoj ali pozneje v najem. — Pismene ponudbe na naslov, ki ga pove uprava »Slovenca« pod 1658. (m)

ODDAJO:
Valjčni mlin oddam v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1675. (n)

Pisarniške prostore
moderno urejene, telefon, plin, elektrika, v središču mesta, oddamo takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pisarna« št. 1738.

Čitajte »Slovenca«

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
s kuhinjo in pritlikinami oddam s 1. marcem v lepi vili na Lavi št. 35, za 450 din mesečno. Naslov v podružni. »Slovenca« v Celju pod št. 1766. (e)

Stanovanje
moderno urejeno, priključno tudi za zdravniško ordinacijo ali pisarne (telefon, plin, elektrika), v središču mesta takoj oddam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Februar« 1787. (e)

Razno

Galoše
dežne, in snežke pri **ALEKS. OBLAT** veletrgovina s čevlji Sv. Petra c. 18, tel. 24-35. TRGOVCI POPUST!

Gumbice, gume, plise,
monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Františkanska ulica
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Konrad Gologranc

mestni stavbenik
v Celju, Mariborska 30
prevzema in izvršuje vsakovrstne privatne, javne in industrijske zgradbe solidno in poceni. Sodnijsko zapriseženi cenilec.
Daje tehnične nasvete in pojasnila.

Kauče
otomane, naslonjače dobavlja najceneje »Obnova« F. NOVAK, Glavni trg 1 — in Jurčičeva ulica 6

+
Po težki bolezni je Vsemogočni poklical k Sebi najino nepozabno, predrago mamico

Marto Frelih
roj. Bergant

ki je previdena s tolažili svete vere mirno v Gospodu zaspala.
Na zadnji poti jo bomo spremili v nedeljo, dne 11. februarja 1940 ob 4 popoldne, izpred hiše žalosti Hrenova ulica 19 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1940.

Emil, Evgen, sinova; Ana, sestra ter ostalo sorodstvo

Umrli nam je naša ljubljena mama, stara mama in tašča

Neža Ličar
roj. Čulak

soproga organista v pokouju

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, iz hiše žalosti v cerkev, s sv. mašo ob 9 dopoldne v Trbovljah.

Trbovlje, dne 9. februarja 1940.

Globoko žalujejo ostali.

Zahvala

Vsem, ki so našo predobro mamo, babico, prababico, teto, in taščo, gospo

Franjo Kendovo roj. Levičnik

spremlili na njeni poslednji poti na Zale in ji darovali prekrasno cvetje, izrekamo našo iskreno zahvalo. Posebno zahvalo izrekamo zdravniku g. dr. Pucju za njegovo vzorno skrb in požrtvovalnost, častiti duhovščini, usmiljenkam in pevskega društva »Liri« in »Solidarnosti« za žalostinke, ki sta jih zapeli pred domom in ob grobu.

V Kamniku, dne 9. svečana 1940.

Žalujejo ostali.

Umrli nam je naša ljuba soproga, dobra mati, hči in sestra, gospa

Dovč Antonija
roj. Jurkovič

previdena s tolažili svete vere.
Pogreb predrage pokojnice bo v nedeljo, dne 11. februarja 1940 ob 2 popoldne, izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1940.

Globoko žalujejo:

Janko, soprog; Majdica, hčerka ter ostalo sorodstvo

Zahvala

Na našo veliko žalost nismo v stanu, da bi se ob priliki smrti našega ljubljenega, nepozabnega soproga in brata, gospoda

Gustava Stigerja

vsakemu posebej zahvalili za ljubazno sočustvovanje, ki nam je bilo izraženo v tako bogati meri, zato izrekamo na tem mestu našo prisrčno zahvalo.

Celje, dne 9. februarja 1940.

Rodbine Stiger

JUGOSLOVENSKI ČELIK A. D. - SARAJEVO

GENERALNO RAVNATELJSTVO

Brzjavni naslov: ČELIK, SARAJEVO • Čekovni račun pri Poštni hranilnici 22.222

Tekoči račun pri Državni hipotekarni banki • Telefonske številke: 38-01, 38-02, 38-03, 38-04

PODJETJA: Železni rudniki v Ljubiji in v Vareš-majdanu • Premogokopi v Zenici in v Brezi • Železarne v Vareš-majdanu in v Zenici

IZDELKI: rjavi premog; železna ruda; surovo železo in vsi železni in jekleni polizdelki; betonsko, paličasto fasonsko in obročno železo; nosilci; debela srednja in fina pločevina; železniške, tramvajske in rudniške tirnice, sponke in plošče; vlečena žica in žebliji; Siemens-Martinovo in legirano jeklo; elektro-jeklo in legirano jeklo; lito trgovsko, strojno in kanalizacijsko blago; lite cevi in ves pribor za vodovode; sesalke, villi, vagončki in ves ostali rudarski pribor

PRODAJA: betonskega, paličastega, okvirnega in obročnega železa ter valjane žice potom „Komercijalnih biroa jugoslovenskih fabrika gvožđa“ v Zagrebu, Martićeva ulica 14/1 in v Beogradu, Kralja Petra 18/1 • Vlečene žice in žeblijev za Srbijo po „Birou za prodaju žice i eksera“ v Beogradu, Kralja Petra 18/1 • Trgovske litine po „Kartelnom birou“ v Beogradu

V s e g a o s t a l e g a b l a g a p o

„GENERALNI DIREKCIJI JUGOSLOVENSKOG ČELIKA A. D.“ V SARAJEVU
palača Državne hipotekarne banke

LJUBLJANA

Socialne bolezni

Kadar presojamo zdravstveno stanje večjega mesta, si ogledamo najprej številke umrljivosti in rojstev, takoj nato pa podatke o tuberkulozi. Za Ljubljano je treba ugotoviti, da je umrljivost še dalje manjša, kar je lepo spričevalo socialno-zdravstvenih razmer v našem mestu. Razne govorice o nezdravem podnebnju mesta ter o velikem številu tuberkuloze med ljubljanskimi prebivalci, so pretirane oziroma neresnične.

Po vojni je bilo število umrlih za tuberkulozo res veliko, toda Ljubljana si je kmalu opomogla in je danes umrljivost za tuberkulozo v slovenski prestolnici na tako nizki stopnji, kakršne slepa ne najdemo v drugih mestih naše države kakor tudi ne v zdravstveno visoko organiziranih mestih drugih držav.

Od svetovne vojne dalje je v Ljubljani umrljivost za tuberkulozo stalno padala. Medtem ko je v letu 1918 umrlo še 29,1 na 10.000 Ljubljančanov, je pozneje ta številka postopoma padala, dokler ni leta 1931 dosegla že precej nizke številke 11,2 in zdržnila v preteklem letu na 8,75, kar pomeni najnižjo številko po vojni.

V preteklem letu je umrlo za tuberkulozo 77 Ljubljančanov, in sicer 46 moških in 31 žensk. Med vsemi smrtnimi primeri pomeni ta številka odstotek 8,92, kar je manj kakor v letu 1938, ko je znašal odstotek umrlih na tuberkulozi 9,8. Od teh 77 jih je umrlo za pljučno jetiko 64, za kostno 5, za možgansko 4 in za drugimi jeličnimi obo-

Huda zima leta 1929 je verjetno uničila vso komarjo zalego, ker se od takrat anofeles ni več pojavil.

Število spolnih bolezni v Ljubljani sicer od prevrata sem pada, vendar je še zmerom precej visoko, tako da povzroča resne skrbi. Lansko leto je bilo mestnemu fizikatu prijavljenih 983 novih primerov spolne bolezni, vendar je utemeljen sum, da se veliko število spolnih bolezni sploh ne prijavlja mestnemu fizikatu, ker le-ta ne dobiva skoraj nobene prijave od zasebnih zdravnikov, predvsem specialstov, pri katerih se zdravi večina spolno bolnih.

Med socialne bolezni spadajo tudi rak in druge zle novotvorbe. Za tem je lansko leto umrlo 109 oseb, to je 13 več kakor leta 1938. Od tega je bilo 49 moških in 60 žensk. Najpogostejši vzrok smrti je rak želodca (35), maternice (7), črevesja (7), jeter (6), danke (6), ženskih prs (6), požiralnika (6), sapnika in pljuč (5) itd. Vidi se pa iz statistike, da je rak bolezni starejših ljudi. Do 40. leta je bilo 5 primerov smrti, od 40.—50. 14, od 50.—60. 18, od 60.—70. 39, nad 70 let pa 33.

1. Lurška procesija pri sv. Jakobu v Ljubljani bo drevi ob 6. Pridite, da prosimo lurško Mater Božjo za mir!

1. Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

1. V župniji sv. Družine v Mostah je bilo predtekli predpust deset porok. Vsi so bili doma oklicani in poročeni.

1. V Jakopičevem paviljonu bo v nedeljo ob 11 otvoritev razstave slik in plastik inž. arh. Mitje Sviggja. Razstavo bo otvoril znani umetnostni kritik g. Marjan Marolt. Na otvoritvi so vabljeni vsi ljubitelji lepe umetnosti. Razstava bo odprta do 25. t. m.

1. V Vpočasitev petletnice smrti g. Franceta Stupice, je darovala ga. Irma Stupica za revne bolnike 500 din. V imenu obdarovalcev se za velikodušni dar iskreno zahvaljuje uprava obč. državne bolnišnice v Ljubljani.

1. Jutri na Polkevo, prijave »Putnik«.

1. Petkov ribji trg. Od novega leta sem še ni bil kmalu tako bogato založen z morskimi ribami kakor včeraj. Uvoženo je bilo do 250 kg lepih sardelic, ki so bile po 14 din kg. Bile so vse prodane. Tudi drugih morskih rib je bilo na izbiro, tako: cipiji po 20—26, očiade 16, lubni in momarče po 40, morski psički, sekani po 26—28, morski raki 34 in lignji 30 din kg. Domačih rib je bilo malo. Veliko pomanjkanje je bilo ščuk, katerih lov je sedaj težak. Na trgu je bilo nekaj kilogramov lipanov po 32, nekaj krakov po 16 in belice po 10 din kg. Na trgu so se kratkotrajno pojavili žabji kraki, ki so bili po 1 din komad.

1. »Pod pariškimi mostovi«. Ganljiva filmska drama dveh mladih ljudi, ki sta se odločila napraviti konec svojemu zagrenjenemu življenju. On, mladi inženir, brez staršev in brez zasluzka ne more najti zaposlitve; ona pa lepa in mlada hčerka bogatega bankirja, naj bi postala žena moža, ki ga ji je izbral strogi oče. Usoda je hotela, da je mladenič rešil dekle iz objema mrzlih valov reke Seine. Navezala sta se drug na drugega ter začela okušati trdolo poučnega življenja, bore se za vsakdanji obstanek in končno dosegla boljše bodočnost. Film moremo prištevati med najboljše francoske filme. Privlačna igra drži gledalce v omamljivi napetosti od začetka do konca. Premiera je danes v kino »Sloga«.

1. Nesreče in nezgode. 34 letna služkinja Marija Videmšek iz Vilharjeve 35 je včeraj tako nesrečno padla p ostopnicah, da si je zlomila nogo. — Njena 20 letna stanovska tovarišica Josipina Kunstek pa se je pri pranju perila poparila s kropom po životu in nogah. — Pri smučanju na Goloveu si je zlomila levo nogo frizerska vajenka Ana Meglič. — Prste na roki je zmečkal stroj ključavničarju Ivanu Percu. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

1. Gostilna Martine, Zg. šiška. Jutri popoldne koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi! Izvaja prvovrstni orkester. Vstopnine ni.

1. V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri franciskanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starcem trgu. Samo kvalitetna optika.

1. Naposled je le priznal. Te dni smo poročali o brezposelnem čevljarju J. G., ki ga je stražnik zasačil, ko je v neki gostilni na Miklošičevi cesti ponujal gostom napredaj klarinet in činele. Na policiji sprva možakarju niso mogli do živga. Izgovarjal se je, da mu je obe glasbili izročil neki Franc Strmolet v Kranju. Policija je dala pripeljati Strmoleta v Ljubljano, toda pri soočenju je G. zanikal, da bi mu Strmolet izročil glasbili. Potem se je G. naveličal policijskih zaporov in požrl steklo svojih očal, misleč, da bo iz bolnišnice lahko pobegnil. Toda zdravnik v bolnišnici ga je hitro poslal nazaj ter priporočil recept, po katerem naj da G.-ju zelja in krompirja, nakar bo šlo tudi steklo iz njega. Pri naslednjem zaslišanju pa se je G. le vdal in priznal, da je ukradel obe glasbili v Tržiču v Rokodelskem domu iz lokala, v katerem ima shranjene svoje instrumente odtodno cerkveno godbeno društvo. Zastopnik omenjenega društva se je namreč, ko je čital v časopisih o najdenih glasbilih, zgabil na ljubljanski policiji in takoj prepoznal glasbili svojega društva. G. je nato priznal in povedal, da je tri dni prenočeval v Rokodelskem domu v Tržiču. Soba, v kateri so bili instrumenti, ni bila zaklenjena. Pravi, da je imel velike skušnjave nad lepimi glasbili in da je celo parkrat dejal ljudem v domu, naj vendar zaklenejo sobo, da ne bi kakšen instrument izginil. Slednjile je bil on sam tisti, ki se je ponoči splazil v sobo in odnesel klarinet ter činele. G.-ja bo policija izročila sodišču.

SMUČARJI!

SMUK!

ULTRA - OLJE - NIVEA
ULTRA-KREMA-NIVEA

Vam uspešno varujeta kožo pred zimskimi vetrovi ter pred opeklinami sonca in mraza

Najnovejša poročila

Nemški letalski napad na angleško vzhodno obal

Kopenhagen, 9. febr. t. Reuter: Semkaj je prispelo poročilo o velikem nemški letalski aktivnosti v nemškem oporišču na otoku Sylt. Okoli šeste ure zvečer je bilo v zraku nad Syltom 150 nemških letal naenkrat. Uro pozneje je od tu odletelo proti zapadu pet nemških zračnih eskadril.

London, 9. febr. t. Reuter: Ponoči so nemški bombniki napadli trgovske ladje na raznih točkah severovzhodne angleške obale in leteli daleč na sever, celo nad Petersburg. Pri Arbroathu je angleška patrolna letalska eskadrila pregnala tri nemške bombnike tipa »Heinkel«. Tudi veliki petrolejski angleški ladji, ki je bila napadena od nemških letal pri Peters-

headu, so angleška letala priletela na pomoč. London, 9. febr. t. Havas: Nemška letala so izvršila številne napade na trgovske ladje, ki so plule ob vzhodni obali Anglije. Nekaj ladij je bilo potopljenih. Nemške bombnike so preganjala angleška letala. Podrobnosti manjkajo.

Berlin, 9. febr. AA. DNB: Nemška letala so izvedla 9. februarja ogledniške polete nad Severnim morjem. Pri tej priliki je bilo šest angleških ladij, ki so plule v konvoju, potopljenih ali pa tako poškodovanih, da jih je treba prišteti med izgubljene. Kljub protiletalski obrambi in napadu lovskih letal se je zgubilo samo eno nemško letalo.

Rooseveltova akcija za mir

Wallis obliče najprej Italijo

Washington, 9. februarja. AA. Reuter: Kakor je napovedal zunanji minister Cordell Hull, da so se namreč začeli informativni diplomatski razgovori med vladami Združenih držav in vladami nevtralnih držav o tem, da bi se izvedle želje nevtralcev o upostavitvi svetovnega miru, je bilo sklenjeno, da bo v ta namen imenovani posrednik Summer Wallis odpotoval v Evropo 17. t. m. z italijanskim parnikom »Rex« in bo najprej obiskal Italijo.

Ko so časnikarji vprašali Roosevelta, kaj ta akcija pomeni, je predsednik najprej demantiral govorico, da bo Wallis skušal posredovati v vojski med Finsko in Sovjeti. Wallis ne bo šel na Finsko niti v Sovjetsko Rusijo. Roosevelt je nadalje pojasnil, da je boljše, če ena oseba obišče vse štiri države (Anglijo, Francijo, Nemčijo in Italijo) namesto, da bi prišla štiri stališča iz vsake posamezne države v Ameriko. Roosevelt je izjavil, da bo Wallisov obisk trajal tako dolgo, kolikor bo potrebno. Wallis ne bo nosil nobenih poslanic in

zafo v njegovem spremstvu tudi ne bo nikogar.

London, 9. februarja. AA. Reuter: Uradni krogi so z zadovoljstvom izvedeli za bližnji obisk pomočnika ameriškega zunanjega ministra Wallisa v Londonu. V merodajnih krogih se izve, da je Wallis lahko prepričan, da bo naletel kot predstavnik predsednika Roosevelta na pristrčen sprejem. Dobil bo vsa obvestila, ki jih britanska vlada more dati, da bi s tem omogočila Rooseveltu, da dobi jasnejši vpogled v evropski položaj. Napoved Hulla, da se vodijo z gotovimi nevtralnimi državami razgovori o miru, so prav tako zabeležili z zanimanjem. Britanska in francoska vlada sta v celoti pojasnili pogoje, pod katerimi bi se oni dve strinjale, da se sovražnosti končajo. Prav tako sta pojasnili načela, zaradi katerih se borita, tista načela, za katera mislita, da niso narodu Združenih držav nič manj draga, kakor narodom evropskih demokracij, ki so zgradile orožje za obrambo teh načel.

Rdeča armada se zaganja naprej v Mannerheimovo črto

Stockholm, 9. febr. t. Reuter: Sovjetske sile sedaj močno napadajo Mannerheimovo linijo na celi dolžini Karelijske ožine. S tako silo do sedaj rdeče čete še niso napadale, odkar traja vojna na Finskem. Pa tudi na vseh ostalih delih fronte se odigravajo silne borbe. Po poluradnem poročilu iz Helsink, sovjetska vojska do sedaj še ni osvojila niti koraka ozemlja, čeprav traja bitka pri Summa že od včeraj.

Prav tako hudi boji kakor pri Summa, so se sedaj razvili pri Punnusjoki in Pasuri. Najprej je rdeča armada začela ta mesta srdito obdelavati s topovi, nato so iz zraka bombardirali finske postojanke in iz letal s strojnimi puškami obstreljevali finska gnezda, končno pa je sledil napad s tanki in pehoto. Istočasno in na isti način so sovjetski vojski napadli Fince tudi vzdolž reke Taipale.

Prijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo

Slovo od poslanika Jurišiča

Sofija, 9. februarja. AA. Današnji listi objavljajo vest o premetitvi sedanega jugoslovanskega poslanika Momčila Jurišiča iz Sofije v Bern in o imenovanju dosedanjega poslanika v Bernu Vladimira Milankoviča za poslanika v Sofiji. »Večera i Dnes« prinaša komentar, v katerem pravi, da zapuška Jurišič v vseh sofijskih krogih najlepše spomine zaradi svojega blagodejnega delovanja za prijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo. »Mir« ugotavlja, da poznavalci politike zelo dobro poznajo stremeljenja in napore, ki jih je Jurišič storil za doseg prijateljskih odnosov med obema državama. Delal je za zblizanje, ne da bi pri tem vodil samo uradne politike. List pravi: »Jurišič je ljubil Bolgarijo. Ko se poslavljamo od njega, upamo, da ne bo prenehal biti prijatelj Bolgarov, pa naj se nahaja na katerem koli mestu.«

Sofija, 9. februarja. AA. »Utro« objavlja izjavo jugoslovanskega trgovskega ministra dr. Andresa, katero je bil dal posebnemu dopisniku lista Kirovu. Minister Andres je med drugim rekel, da se je zmerom živo zanimal za Bolgarijo in da se posebno veseli, ker bo imel priliko v kratkem obiskati bratsko jugoslovansko državo. Za nedeljo pričakuje prihoda bolgarskega trgovskega ministra dr. Zagorova s skupino bolgarskih gospodarjev. Na koncu je minister Andres rekel, da bosta trgo-

vinski zbornici pomagali, da se bodo olajšale gospodarske in trgovinske vezi med dvema sosednjima državama in se tudi znatno okrepile, da bosta s tem pomagali k ustvaritvi splošno dobrih odnosov med balkanskimi državami.

Praske na zapadu

Pariz, 9. febr. t. Reuter: Med rekami Saar in Moselle močan topniški ogenj na obeh straneh. Zračni napad neprijatelja smo odbili. Včeraj so se naši izvidniški oddelki večkrat spoprijeli s sovražnikom, imeli smo majhne izgube, ki pa so v primeri z nemškimi neznatne.

Lakota na Poljskem

Pariz, 9. februarja. t. Havas: Na poljskem ozemlju, katerega so zasedli Sovjeti, se čuti vse bolj večja lakota. Rusi so namreč pobrali na tem področju velike količine živil in jih poslali na fronto za svoje vojaštvo. Kakor poroča poljska vlada v Parizu, so Sovjeti napolnili vse zapore z Poljaki in Ukrajinci.

Nemarnost in nesposobnost v Sovjetiji

Glasilo rdeče armade »Krasnaja zvezda« zahteva takojšnje reforme, ki naj preprečijo, da ne bi imela armada v vojski s Finsko tolike izgube. Najprej je treba, piše, organizirati poizvedovalne čete, za kar je treba izvežbati veliko število smučarjev. Treba je nadalje izvežbati topniške opazovalce, ker drugače ni mogoče zapaziti in zaznamovati spretno skrite finske baterije. Končno pa je treba častnikov, ki bodo mogli moštvo izučiti športa. V zvezi s tem pa je tudi temeljita reforma dela kmetijskih združenj. V teh združenjih se koti naprej zlo iz carskih časov, ki se imenuje korupcija, poverjanje in nemarnost. »Sovjetska Torgovlja« piše, da osrednje vodstvo zadržuje prav nič storilo za pobijanje tega zla. V prvem polletju 1939 so ugotovili v centrali poneverb za 205 milijonov rubljev. Sploh je računovodstvo v vseh združenjih skrajno pomanjkljivo in netočno.

Vidimo torej, da se tudi na tem področju Rusija ni veliko izpremenila, ko je carizem zamenjala, oziroma bila primorana zamenjati z boljševizmom.

Premiera zabavnega muzikalnega filma

Ciganska
godbal

ČARDAŠ - KAVALARJI

Narodni
ples!

V glavnih vlogah: GUSTAV FRÖHLICH, CAMILA HORN, TIBOR de HALMAY in HUSZAR PUFFY

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION, telefon 22-21

ALIDA VALLI

Predstave ob 16. 19 in 21. uri
Kino Matica tel.21-24

PLES V DVORCU

PREMIERA!

Sijajna italijanska komedija.
Življenje lepega princa.
Sodeluje balet milanske scale.

Premiera velikega francoskega filma, žigar zanimiva snov je vzeta iz naših časov in iz naše generacije. Danes ob 16., 19., 21. uri

Pod pariškimi mostovi

Ganljiva ljubezen fanta in mladenke, katere vleče njihova mladost v življenje in boljše bodočnost. - Film poln ganljive ljubezni in vernega prijateljstva pretkan z vedrim humorjem.

V tem filmu briljirata dva odlična francoska filmska igralca in umetnika:

JEAN PIERRE AUMONT in MICHEL SIMON,
načal e MEG LEMONIER in SATURNIN FABRE
KINO SLOGA, tel. 27-30

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: »Praznik cvetočih češenj«

(Premiera 8. februarja 1940.)

Da vsaj nekoliko dobiti zamujeni spored, je vodstvo drame zopet uvrstilo v število rednih letosnjih predstav Klabundov »Praznik cvetočih češenj«, čeprav je ta igra dejansko le ponovitev iz prejšnjih let. Načela, ki nasprotujejo dosednji navadi, po kateri je veljalo za premiero le novo ali vsaj na novo pripravljeno delo, sicer ne moremo odobravati; vendarle v tem primeru nečemo ugovarjati, ker gre za delo velike pesniške vrednosti, čigar uprizoritev moramo nedvomno šteti med največje gledališke uspehe naše drame v minulem desetletju.

»Praznik cvetočih češenj« je po japonskem dramatik Takedi Izumu priredil nemški pesnik Klabund tako, da predstavlja v tej obliki modernizirano japonsko klasično igro z naslovom »Vaska šolac« (Terakoya). To je storil na ta način, da je prvotno zgodovinsko igro spremenil v nekako lično tragedijo. Njeno ozadje je heroična doba japonske zgodovine. Tiran Sihei je spodril Mičizaneja, ki so ga umorili na praznik cvetočih češenj pred 20. leti. Sina umorjenega mikada Kwana je med tem skrival v svoji vaški šoli učitelj Genzo. Skrivnosti pa so prišli na sled in Matsuo, državni kancelar, ki je nekdo iz koristolžnosti in časti hlepja izdal Kwanovega očeta, naj bi Siheiu prinesel dečkovo glavo. Ta pa žrtvuje svojega otroka, da bi rešil mladega mikada, up Japonske in božjega sinu. — Delo predstavlja potemtakem v prvi vrsti tragedijo žrtve iz najvišjih nagibov, iz ljubezni do domovine in do božanstva. Vse to je Klabund v svoji prepisni sicer ohranil, vendarle je razen poetičnega okvira, s katerim je obdal in prepletel prvotno igro, bistveno spremenil zgodbo s tem, da je iz Matsuovega sina napravil hčerko, ki le na zunaj nastopi kot deček Kotaro, medtem ko je v resnici deklica Komachi, ki razodene to svojo skrivnost tudi Kwanu. Med njima se vname oženj prve ljubezni in prav ta motiv daje Klabundovi igri ne le svojstven čar, ampak tudi izrazit vsebinski poudarek. Ko namreč Kwan vidi, da so mu vzeli najdražje bitje, se zabode ob trupu mrtve Komachi. Nasproti junastvu domovinske in religiozne žrtve je poudaril moderni avtor tako še heroizem ljubezenskega žrtvovanja. S tem je delu resda odvzel mnogo tiste nacionalno-heroične veličine, ki jo izžareva japonski izvirnik, vendarle pa je hkrati še stopnjeval učinek tragedičnosti in njen smisel približal modernemu čustvovanju.

Igra, v kateri imamo na ta način čudovito sintezo starega heroičnega motiva in sodobnega liričnega občutja, je že zaradi svoje pretresljive vsebine nadvse privlačna in očističujoča. Razen tega je dramatično silno napeta ter prežeta z izredno nežnim občutjem in etično resnobno. Priznati moramo, da je režiser g. Ciril Debevec izčrpal vso intimnost

tega dela. Z inscenacijo, delom rajnega V. Uljančiča, gradnjo in stilom je dosegel, da se je njegova čudovita poezija ohranila tudi na odru. Tu in tam se je dvignila predstava do slovesnosti obreda. Prizori, kakršne predstavljajo na primer materino slovo od hčerke edinke, ki odhaja v smrt, dalje ljubezenski dialog med Komachi in Kwanom pod cvetočo češnjo, pretresljivo odkritje očetove, materine in hčerine žrtve, prav tako pa tudi srečanje starcev-romarjev in mikadovega sina, ostanejo človeku nepozabno v spominu.

Kar zadeva letošnje uprizoritve, je bila režisersko in igralsko ponovitev iz prejšnjih let. Posebej naj omenimo le dramaturško spremembo, ki jo predstavlja spojitve četirje in pete slike. Ta rešitev se nam zdi posrečena, saj nastop starcev ob zaključku popolnoma zadostuje za ravnotežje s prvo sliko, osrednja zgodba pa je tako dramatsko celó bolj poudarjena. Tudi vprašanje prizorišča zaradi tega ni zahtevalo nove rešitve, kajti nenaturalistični slogovni okvir slej ko prej dopušča take svobodne kombinacije.

Kakor je bila celotna predstava kar najlepše ubrana, tako so na splošno tudi posamezni igralci pokazali izredno dovršenost v občutju, govoru in kretnji. Na prvem mestu moramo omeniti igro g. Šaričeve, ki je v podobi matere Chiyo ustvarila čudovito mojstrovino odrske umetnosti. Prav tako je bil igralsko dognan g. Skrbineš, ki je predstavljal tiranovega vazala Gembo. Njegova podoba je rasla v simbol tiste moči, ki je povzročiteljica in spremljevalka tragičnih dogodkov. Prelom tega sveta v svet očističujoče žrtve in človečnosti je bil jasno podan v pojavu Matsua, s katerim je gosp. Debevec podal primer velike igralske kulture. Ob teh monumentalnih postavah sta se lepo uveljavila tudi ga. Vida Juvanova in g. Jan kot Kotaro (Komachi) in Kwan. Višek njune igre je bil nedvomno v ljubezenskem prizoru pod cvetočo češnjo. Vdano, a junaško ženo vaškega učitelja Tonani je prepričljivo podala ga. Marija Vera, medtem ko je bil g. Gregorin kot učitelj Genzo to pot približno naturalističnemu pojmovanju in tu in tam tudi prepatetičen. Če nas spomin ne vara, je bila njegova igra pred leti bliže tistemu idealu, ki ne le ustreza tej vlogi, ampak je bila tudi nam merilo vzornega igranja. Posebej naj omenimo nastop starcev (gg. Potokar, Plut in Presetnik), ki so prav dobro rešili svojo nalogo.

Uprizoritve »Praznika cvetočih češenj« spada poleg »Butigone« med najlepše igrane letošnje dramske spore. Zaradi tega bo nedvomno privlačila v gledališče še zmerom mnogo občinstva, posebno tistega, ki ga želeja po pravi pesniški in duhovni lepoti. Če katero delo, zasluži »Praznik cvetočih češenj«, da si ga človek tudi ponovno ogleda.

France Vodnik.

Ljubljanska opera:

»Pri treh mladenkah«

Gostovanje »Dečjega carstva« iz Zagreba.

Običajno lice opernega gledališča je na svečnico dopolnje doživelo prav zanimivo in prijetno metamorfozo. Otroci so kraljevali ne samo na odru, ampak po vsem do kraja napolnjenem gledališču. Schubertova glasba sama kar ni mogla ukrotiti otroškega živčanja; ta je potihnil šele, kadar se je odrgnil zastor in so se žive, radovedne oči zastrmele v pisani, napolnjeni resnični, napolnjeni svet na odru. In igra otrok, od večjih pa do najmanjših, je bila res tako prisrčna in lepo izdelana, da so se tudi odrasli izmed občinstva z užitkom zamaknili vanjo. Videti je bilo, koliko veselja in sposobnosti ima otroška duša za teater, obenem pa je bilo iz vsega dela razvidno, koliko vztrajnega truda so žrtvovali oni, ki so vse otroške ambicije in zopet okornosti uglasili v pisano, lepo tekočo igro »Pri treh mladenkah«. Besedilo zanjo je napisal za otroke smiselno in prikladno g. Mladen Široka, tako da je od znane spevoigrice ostal le še naslov in lepa Schubertova glasba. Režiser g. Tito Strozzi, koreografka ga. Mercedes Goritz Pavelič, dirigent g. Josip B. Široka so ustvarili s tem delom malo umetnino, ki ni bila prav v ničemer slabša, pač pa živa od začelca do kraja. Med rahlo neizglednostjo, ki pač ostane vedno znak otroške igre, so izstopale nekatere prav odlične sposobnosti posameznih malih igralcev v plesu, petju in igri (n. pr. Blankica Travinčič, Danja Gasteiger, mladi violinist J. Klima, ki je izredno muzikalno in moško zaigral Cherubinijev Menuet, i. dr.). Tudi odrasli igralci so se znali prilagoditi svojim malim soigralcem, prav posebno se g. Martin Matošević kot maršal, ki je poskrbel za obilo humorja, dalje Gizela Huml, Mičika Zličar, Jelkica Gavez, Ivan Susović in še drugi. Delo, ki so ga opravili koreografka, dirigent, režiser, libretist, je vredno vsega priznanja; niso le otroku odprli vrata v svet, ki je zanj tako privlačen, tudi odraslim so pokazali, koliko je možnosti in sposobnosti v otroku, za katere se redko kateri briga. — Zeleli bi, da bi tudi pri nas našli posnemovalce. dr. W.

Istorijsko društvo v Novem Sadu se je odločilo izdati obsežno monografično delo z naslovom »Vojvodina« v štirih knjigah. Pravkar je izšla prva knjiga na 572 straneh kvarta, razen uvoda, ki ga je napisal dr. Dušan Popović: Geopolitični in fizično-geografski prikaz Vojvodine (dr. Pavle Vujčević). Geološka zgodovina Vojvodine (dr. Branislav Milovanović). Predzgodovinska doba Vojvodine (dr. Milovan Grbić). Vojvodina v rimskih časih (dr. Nikola Vulić). Vojvodinski spomeniki iz časa preseljevanja narodov (dr. Borislav Jankulov). Vojvodina v bizantinski dobi (dr. Filaret Granić). Toponomastika Vojvodine (dr. Petar Skok). Srbija in Ogrska v srednjem veku (dr. Jovan Radonić). Vojvodina v turških časih (dr. Dušan J. Popović). Srednjeveška mesta v Vojvodini (Rudolf Šmit in arh. Djurdje Bošković). Duhovno življenje Srbov v Vojvodini do velike selitve (dr. Radoslav Grujić). Srbska književnost v Vojvodini do velike selitve (Mladen Leskovic). Srbska umetnost v Vojvodini do velike selitve (dr. Milan Kašanin) in Srbi v Vojvodini od prvega obleganja Dunaja do velike selitve (dr. Jovan Radonić). Knjiga stane 150 din. Naročiti na naslov: Istorijsko društvo, Novi Sad, Ulica Djure Jakšića.

Prof. Slobodan Jovanović je pripravil rokopis novega obsežnega dela z naslovom »Primeri politične sociologije: Anglija - Francija - Nemčija (1815 do 1914)«, ki je že v tisku in izide pri Kohnu konec marca na 500 straneh. To bo obenem 17. zvezek Jovanovićevih zbranih del.

V Beogradu je 2. t. m. umrl v 44. letu književnik Aleksandar Vidaković, znan zlasti kot dober

poznavalec Anglije in Angležev. Pred nekaj leti je izdal obširen roman iz dubrovniškega življenja »Marin Sorgo«, pravkar pa je pisal nov roman iz sodobnega življenja, ki ga pa ni dovršil.

Pri Kohnu je izšel drugi zvezek Zbranih del Iva Vojnovića, ki prinaša novelo z otoka Lapada »Stari greh« in tridejansko komedijo »Psyche«.

Izšla je druga knjiga »Diplomatske zgodovine nove Evrope« (1918-1938) pokojnega politika Joce Jovanovića s predgovorom prof. dr. Dragoslava Stranjakovića na VII plus 596 straneh. S prvo knjigo, ki je izšla lani, obsega obsežno celoto. Je pa najbolje delo s tega področja pri nas sploh.

Bogdan Ciprić je izdal drobčen zvezek pesmi z naslovom »Pesme za Vojvodino«.

Milka Zicina je izdala socialen roman »Devojka za vsee na 400 straneh«.

Te dni je belgrajska Državna štamparija izdala Njegošev »Gorski vijenec« v deseti Reketarjevi izdaji. Profesor Milan Rešetar, ki je bil dolgo let profesor na dunajski in zagrebški univerzi in sedaj živi izven Jugoslavije, je 1. t. m. proslavil tudi svojo osemdesetletnico. Znan je predvsem kot komentator Njegoševih življenjskih del, kot izdajatelj kritičnih izdaj nekaterih dubrovniških pisateljev, zlasti Gundulića, pa tudi kot pisec obsežnega dela o dubrovniški numizmatiki. Je tudi član zagrebške in belgrajske akademije. Najnovejša izdaja »Gorskega vijenca« z uvodom, tolmačenji in slovarčkom, ki je izšla, je namenjena širokemu občinstvu, saj stane samo 20 din. Profesor Rešetar je delo opremil s skoraj 1000 tolmačenji. V uvodu obširno razpravlja o življenju in delu Njegoševem. Ne vem, odkod toliko napak v uvodu, ko se namreč ne skladajo citirane strani s stranmi v knjigi. Morda je vzrok to, ker Rešetar ni opravljal korekture osebno, ker sedaj ni v Jugoslaviji. Vsekakor pa je to precejšnja škoda za to sicer okusno izdajo »Gorskega vijenca«.

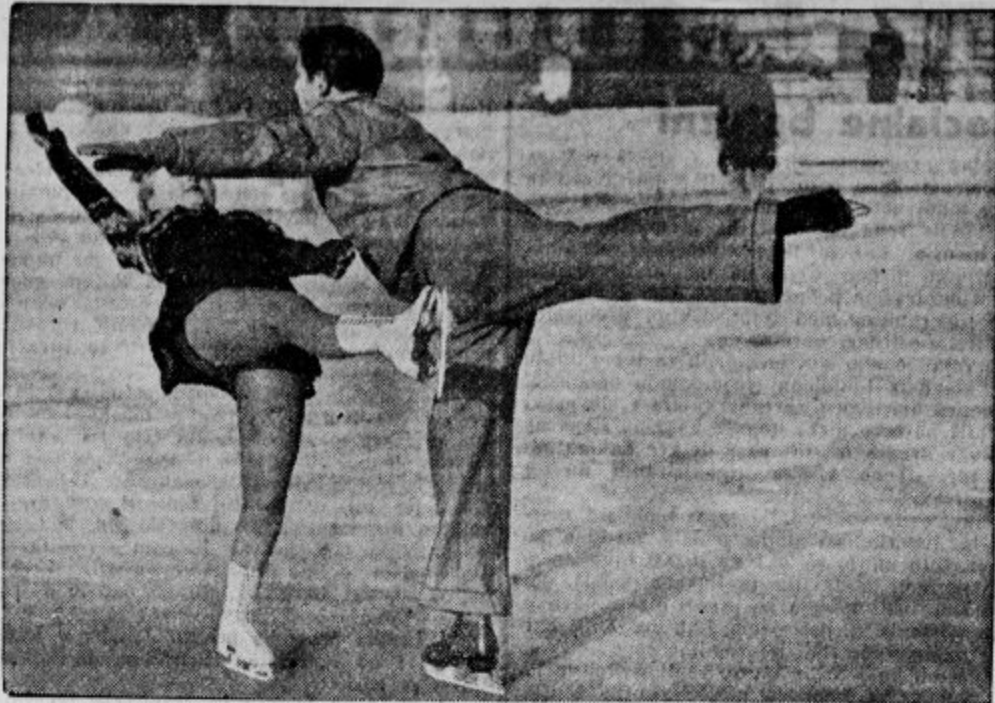
Mladi znanstvenik dr. Borislav Blagojević je izdal v seriji brošur, ki izhajajo v prestolnici pod naslovom »Politika i društvo«, zanimivo razpravo »Vas našega juga in njeni problemi«. Na štirih tiskovnih polah je pisatelj kolikor moči objektivno prikazal tegobe Južne Srbije. Vsekakor je zanimiv pojav, v koliki meri se zadnje čase proučuje vas in kmetstvo sploh tako pri Slovincih, Hrvatih in prav zadnji čas tudi pri Srbih.

K. Racin je izdal zbirko pesmi v južnosrbskem narečju z naslovom »Beli mugric« z motivi iz pečalskega življenja in življenja obiralecve maka.

Najnovejša številka »Srpskega književnega glasnika« prinaša referat Toneta Potokarja o lanskotni knjižni produkciji v Sloveniji. S. M. pa je prispeval beležko o »Starih žalostih« v dr. Glonarjevem izboru, ki so izšle pri »Akademski založbi«.

Stjepan Kranjčević: Ante Radić. — V izdanju »Hrvatske naklade« je izšla knjižica o Antonu Radiću, ideologu hrvatskega kmečkega gibanja. Napisal jo je Stjepan Kranjčević, ki je z živo besedo prikazal lik tega velikega misleca, njegovo življenje, delo in osnovne misli. To je danes veliko lažje kakor včasih, kajti Seljačka Sloga je izdala celotno delo Antona Radića pred letom ter je tako dostopno vsakemu. Stjepan Kranjčević pa je napisal lik tega hrvatskega politika tudi po svojih spominih, kajti on spada danes med najstarejše člane hrvatskega kmečkega gibanja, ki ga je utemeljil idejno Anton Radić, v življenju pa konkretiziral brat Stjepan Radić. Knjiga ima 32 strani in stane 4 dinarje.

Planinski vestnik št. 2 prinaša naslednje članke: Uroš Zupančič: Visoka Ponca pozimi; A. Kopinšek: Podolj preko Mont Blanca (osrednji članek te številke z mnogimi podobami); Brojan Janez: Triglavsko severna stena — ob koncu planinske zime; Miroslav Pleterski: Varovanje v težkem zimskem plezalnem terenu; Slavko Peršić: Plazovi; Pavel Kemperle: Centralni steber zapadne stene Planjave; Obzor in društvene vesti.

Brat in sestra Pavšin na tekmah v Garmichu. Starši Pavšinovi so domačini - Ljubljanzani.

ŠPORT

Demetz ali Smolej?

Med letošnje velike evropske športne dogodke se je uvrstilo tudi jugoslovansko državno prvenstvo v vztrajnostnem smučanju, ki bo jutri v Mojstrani in ki se ga poleg najboljših naših tekmovalcev udeležijo tudi najboljši Nemci.

Naša Mojstrana bo pozorišče po vsej priliki edinega letošnjega srečanja med obema najboljšima evropskima dolgoprogasema, bivšim Italijanom Demetom in Slovincem Smolejem. Razumljivo je torej, da bo pozornost vse evropske športne javnosti jutri obrnjena na Mojstrano. Demetz in Smolej sta se doslej srečala le na velikih zimskošportnih prireditvah, svetovnih prvenstvih ali olimpiadah. Za vztrajnostni tek je to prvič, da se bosta pomerila izven okvira take impozantne prireditve in seveda prvič na jugoslovanskih tleh. Naš drugi gorenski zimskošportni center, Mojstrano, je doletela velika čast, da bo imela v gosteh dva velika konkurenta, ki ju po pravici štejejo med najboljše smučarje sveta. Vincenzo Demetz je za kako leto dni mlajši od Smoleja. Rojen je l. 1909. Četudi je skoraj majhne rasti, ga odlikuje na smučkah izredna brzina, kateri se ima tudi v največji meri zahvaliti svoje kolosalne uspehe. Zato mu tudi na krajših progah, t. j. na 18 km ali pa v štafetah v zadnjem času vsakokrat uspe, biti boljši od svojega srednjeevropskega konkurenta Smoleja. Vendar pa Demetz na dolgi progi pred koncem močno popusti, ali točneje povedano, druga polovica njegovega teka na dolgi progi traja vedno nesorazmerno dalj časa, kot prva in to mu kaj rado postane usodno. Smolej je namreč v teku precizen kot stroj. Pri njem ni opaziti razlike med prvo polovico, ko teče še svež in spočit, in drugo, ko naj bi bil že utrujen. On že na startu samem in v teku celega tekmovanja racionalno porazdeli svoje moči na vso progo in prav s tem doseže v drugi polovici skoraj enak čas kot v prvi, ter pride vsakokrat svež, z veliko rezervno fizičnih sil, na cilj; in prav s tem zadivi gledalce in strokovnjake in prav s tem dosega svoje velike uspehe.

Jutri bo v Mojstrani ta njegova igra nevarnejša: dolžina proge ne znaša kot običajno 50 km, ampak samo 30, torej skoraj polovico manj in Demetzu bo mnogo lažje vzdržati do konca in živeti na račun silne brzine, ki je običajno razvije v prvih dveh tretjinah proge. Naš Smolej bo tokrat moral z vsemi rezervami na dan, uporabiti vse moči, upoštevati vse okoliščine, napraviti si točen in do zadnje malenkosti precizen in pravilen taktični načrt, namazati brez napake — skratka, nastopiti absolutno pripravljen in žrtvovati vse, če hoče, da mu bo uspelo premagati letos Demetza.

Tekmovanje se prične ob 9 jutraj izpred hotela »Triglav« v Mojstrani, kjer bo tudi cilj.

Smučarske tekme ASK-a

Črni vrh nad Jesenicami.

Idilični Črni vrh bo jutri zopet prizorišče ostre borbe za krásni zlati pokal g. dr. Korosca. Standard proga s Španovega vrha je

dobro pripravljena, tekmovalci že brzijo po njej, vsak skuša po svoje skrajšati naporno pot, da bi kazalec na štoparici zarisal čim manjšo krivuljico. Proga sama je edinstvena in gotovo najbolj priljubljena našim jeseniškim »asom«, ki se zlasti v novem času prav na

Črnem vrhu vzgajajo in usposabljaajo za odlične tekmovalce. Tudi jutri bodo, kolikor bo mogoče, posetili ASK-ovo prireditev. Naši fantje-akademiki so letos še posebno številni in ambiciozni, zato upravičeno pričakujemo odličnih rezultatov. Vsekakor bo treba tudi marsikateremu jeseniškemu mojstru napeti vse sile, če bo hotel ukrotiti razposajene ASK-ovce.

Pa tudi naše akademičarke-Savinčarke je treba na tem mestu pohvaliti! Z vso vnamo so se letos poprijele smučanja in je že cela vrsta na Črnem vrhu. Z veliko korajžjo se spuščajo po strmih pobočjih in ne mislijo mnogo zaostajati za fanti. Tam na »Idioten Wies« junaško dela kristjanje in zavoje naša skrbna Ivanka, pod Španovim vrhom se kotli Grozdana, nekoliko niže drvi v divjem smuku mnogo obe-tajajoč Rusica.

Stopiš pred Gorenjčevo kočjo in gledaš po smučiču. S Španovega vrha se je odlučila črna pika naravnost po strmini in izginila v gozdu. Nekaj trenutkov jo zakrije gozd, pa že jo izloči kot puščico in v znani S strmini drzno reže ovinke ter se požene v smuk. Že vidiš elastična kolena, ki spretno obirajo valoviti teren; premagal je tudi jarek ob vsiljih in že izginil v nizkem stavu po dolgi šregi v levo: bil je ASK-ovec Zane, ki je pravkar prevozil prvi del smuk proge.

Ljubitelji belega športa! Črni vrh vas vabi danes in jutri v svoje mehko-belo naročje. Odzovite se temu vabilu in pohitite med našo akademsko mladino, ki vas bo nagradila s tekmami za ves vaš trud in napor. Danes ob 13.40 gremo s četrtinsko vožnjo (12 din) iz Ljubljane. Kdor želi z nami, naj bo pol ure pred odhodom vlaka na postaji! Za prenočišče je preskrbljeno in stane 5 din od večera. Na svidenje!

ZFO

V Dovje-Mojstrano na fantovske tekme!

Vsi v Dovje-Mojstrano na velike smučarske tekme, ki jih priredi Zveza fantovskih odsekov v soboto in nedeljo!

Dovje-Mojstrana ni samo središče planincev in zbirališče lovcev, je tudi zibelka prvega pravega smučanja. Prve originalne švedske smučke je dobil znani lovec Gregor Rabič (glavni junak Bambahovega Zlatoroga Trentarski lovec Janez), oče sedanjega Janeza Rabiča, nadzornika dvornih lovišč in hotelirja, od nekega Šveda — »avstrijskega konzula«, ki je bil v Mojstrani na lovu leta 1884. Te smučke so bile 2.10 m dolge in stremena so bila iz originalne kože severnih jelenov. Gregor in njegov sin Janezek sta na teh smučkah zalezovala zajce in lisice. Ker so bile za Janezova predolge, je kolar Šmerc (znani gorski vodnik in gostilničar) naredil zanj po tem originalu druge smučke, seveda krajše, stremena pa iz prasičje kože. To sta bila prva smučarja in čudo za vse Mojstrančane. Toda brihtni Radenčani so ju kmalu začeli posnemati in so naredili sami smuči in jih rabili pri lovu in za prometno sredstvo. Tako se je pričelo in ko je g. Badjura priredil v Bohinju pred vojno tečaj, se je tega tečaja udeležilo največ Mojstrančanov in to Rabič, Klančnik, Pol-di in Zimi, ki so bili po rezultatih tekem tudi najboljši smučarji. Smatrali so pa takrat ta šport za tako nevarnega, da so doma otroci vsak dan molili, da bi se očetom v Bohinju kaj ne zgodilo. Prišla je svetovna vojna in tam so vsi naši smučarji bili že vojaški nastavniki; po vrnitvi so pa začeli doma smotreno delati na smučarskem polju. Njihovi sinovi in hčere pa so še danes odlični tekmovalci in državni reprezentanti, ki zastopajo našo domovino po vsem svetu. Tudi vsi naši inozemski trenerji od prvega, Norvežana g. Hansena, do zadnjega, draga nam Finca Kuizme so pravili, da niso še videli toliko pravega smučarskega duha kot je prav v Mojstrani.

Da je ta kraj dal toliko dobrih smučarjev, je predvsem zasloga agilnih domačinov, ki res delajo skupno, sinovi na smučeh, očetje pa pri kontroli ali merilnih skokov. Le z združenimi močmi se doseže to, kar je dosegla Mojstrana in naši najmlajši hočejo in morajo postati vredni nasledniki Janšov, Klančnikov, Jakopičev, Rabičev; zato poj-dimo v Dovje-Mojstrano, da se prepričamo, če je to res. Ne bo vam žal. Pojdimo tja, kjer je rezala smučino prva prava originalna smučka in kjer je bila zgrajena prva prava skakalnica v Jugoslaviji.

V nedeljo telovadna akademija v Kranju

Fantovski odsek in Dekliški krožek v Kranju vabita na telovadno akademijo, ki bo jutri popoldne ob 4 v tovarni Ljudskega doma. Videli boste lepe telovadne dvorane, tako orodno telovadbo, moderno gimnastiko, simbolične vaje in nove proste vaje za l. 1941. Obiščite našo mladino, da se boste prepričali, da se ona pravilno in pošteno vzga-ja v naših vrstah. Danes se dobijo še vstopnice v trgovini »Hinko«, jutri dopoldne pa v knjižnici Ljudskega doma, ob 2 popoldne pa pri blagajni.